

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK
LİSANS
TEZİ**

**AMASYA YASSIÇAL KÖYÜ MEKİKLİ
DOKUMALARI VE GÜNCEL TASARIMLAR**

NURTEN KARABÜK

EL SANATLARI ANASANAT DALI

EKİM 2019

**AMASYA YASSIÇAL KÖYÜ MEKİKLİ DOKUMALARI VE
GÜNCEL TASARIMLAR**

Nurten KARABÜK

DANIŞMAN Dr. Öğretim Üyesi H. Serpil ORTAÇ

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
EL SANATLARI ANASANAT DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ**

EKİM 2019

Nurten KARABÜK tarafından hazırlanan “Amasya Yassıçal Köyü Mekikli Dokumaları ve Güncel Tasarımlar” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ / ~~OY ÇOKLUĞU~~ ile Gazi Üniversitesi El sanatları Anasanat Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Unvanı Adı SOYADI Dr. Eğitim Üyesi Hülya Serpil ORTAÇ

Anabilim Dalı, Üniversite Adı El sanatları – Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~

Başkan : Unvanı Adı SOYADI Prof. Dr. Zeynep ERDOĞAN

Anabilim Dalı, Üniversite Adı Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım- Ankara Üniversitesi

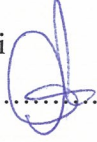
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~

Üye : Unvanı Adı SOYADI Dr. Eğitim Üyesi Emel ERKAPLAN

Anabilim Dalı, Üniversite Adı El sanatları – Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~

Tez Savunma Tarihi: 16/10/2019

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

.....
Prof. Dr. Figen ZAFİF
Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Nurten KARABÜK

16/10/2019

AMASYA YASSIÇAL KÖYÜ MEKİKLİ DOKUMALARI VE GÜNCEL TASARIMLAR
(Yüksek Lisans Tezi)

Nurten KARABÜK

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

Ekim 2019

ÖZET

Amasya ili Yassıçal Köyü geçmişten günümüze geleneksel mekikli dokumaları ile ünlü dokuma merkezlerinden biridir. Köylerde ve kasabalarda mekikli dokuma tezgahları ile dokunmuş bez dokumalara azda olsa rastlanmaktadır. Mekikli dokuma sanatının devam ettirildiği yörelerden biride Yassıçal köyü mekikli dokumalarıdır. Bu çalışma ile Yassıçal Köyü mekikli dokumaları tespit edilmiş ve fotoğraflarla belgelenerek katalog oluşturulmuştur. Toplam elli adet Amasya ili Yassıçal dokumalarının değerlendirilmesi sorun ve çözüm yollarının araştırılması, tasarımcı düşünme yollarının incelenerek bu bağlam doğrultusunda Amasya ili Yassıçal dokumalarının kendine has desen, motif, özelliklerine bağlı kalarak yeni tasarımlar yoluyla işlevselliğini artırarak evrenselleştirmek araştırmanın temelini oluşturmuştur. Yörede ve il merkezinde dokuma ile uğraşmış kişilere anket yapılmış, araştırma sonucunda ulaşılan veriler uygun istatistik yöntemlerle analiz edilip yorumlanmıştır. Tema olarak mekikli dokuma motifleri belirlenmiş ve bu motiflerle Yassıçal Köyü mekikli dokumalarından esinlenerek on altı adet güncel tasarım ve üç adet ürün yapılmıştır. Ayrıca Yassıçal Köyünde dokunmuş olan ve Amasya il merkezinde dokunmakta olan mekikli dokumalar tespit ederek, gün yüzüne çıkarılmıştır. El Sanatları açısından literatüre yeni bir çalışma kazandırmak amacı gözetilmiştir.

Bilim Kodu : 40616
Anahtar Kelimeler : Amasya, Yassıçal köyü, mekikli dokuma, el sanatları
Sayfa Adedi : 225
Tez Danışmanı : Dr. Öğretim Üyesi H. Serpil ORTAÇ

HAND WOVEN FABRIC PRODUCED İN YASSIÇAL VİLLAGE AMASYA AND
THEİR NEW DESİGNS

(M.Sc. Thesis)

Nurten KARABÜK

GAZİ UNIVERSITY
ENSTITUTE OF FINE ARTS

October 2019

ABSTRACT

The history of Yassıçal Village of Amasya province is in our tissue centers which is famous for its traditional shuttle textures. In the villages and towns, shuttle tissue benches and women cloth tissues are rare. One of the regions where the art of shuttle tissue is maintained is shuttle textures of Yassıçal village. With this study, Yassıçal Village shuttle tissue is searched and documented with photographs and a catalog was prepared. A total of fifty Amasya province Yassıçal tissues have a problem and the solution methods, researching the issues that need to be focused, Amasya province Yassıçal which is available on this subject, I surveyed people who worked with tissue in the region and in the city center and analyzed and interpreted with the appropriate statistical methods. Design of shuttle motifs as a theme and six contemporary designs and their product designs inspired by shuttle motifs from Yassıçal Village. In addition, it was unearthed while looking for shuttle tissues woven in Yassıçal Village and woven in the city center of Amasya. Handcrafts originated in the literature was considered a new work Stone.

Science Code : 40616
Key Words : Amasya, Yassıçal village, Fabric
Page Number : 225
Supervisor : Assist. Prof. Dr. H. Serpil ORTAÇ

TEŞEKKÜR

Bu araştırma için beni yönlendiren, karşılaştığım zorlukları bilgi ve tecrübesi ile aşmamda yardımcı olan değerli danışman hocam Dr. Öğretim Üyesi H. Serpil ORTAÇ'a sonsuz teşekkürlerimi borç bilirim.

Her zaman bana güvenmiş ve destek olmuş olan annem Hanife KÜTÜKÇÜ, babam Ziya KÜTÜKÇÜ'ye, çalışmalarım sırasında gösterdiği sabır, anlayış, motive, maddi ve manevi destek için eşim Fatih KARABÜK' e, oğullarım Efekan ve Egehan KARABÜK'e en içten teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
TEŞEKKÜR.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLERİN LİSTESİ	xiii
RESİMLERİN LİSTESİ	xv
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu/Konunun Tanımı.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Araştırmanın Varsayımları	4
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1.6. Anahtar Kelimeler	5
1.7. İlgili Tanımlar.....	5
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	7
2.1. Amasya İli Hakkında Genel Bilgi	7
2.2. Yassıçal Köyü.....	8
2.2. El Dokumacılığı	11
2.2.1. Dokumacılığın sınıflandırılması.....	12
2.2.2. Kumaş dokumacılığının tarihsel gelişimi.....	14
2.2.3. Bez dokumacılığında kullanılan araç ve gereçler.....	17
2.3. Yassaçal Köyü Mekikli Dokumacılığı	22
2.3.1. Yassaçal Köyü Mekikli Dokumacılığında Kullanılan Araç ve Gereçler	22
2.3.2. Culhalık-culfalık tezgah	22

2.3.3. Davan (Yerde Dokuma Düzeneği).....	24
2.3.4. Amasya Halk Eğitim Merkezinde Mekikli Dokuma Yapımında Kullanılan Ahşap Tezgah	25
2.3.5. Selmin.....	26
2.3.6. Top Ağaç	27
2.3.7. Tüfe	27
2.3.8. Tarak.....	28
2.3.9. Kücüler	29
2.3.10. Çatal	29
2.3.11. Gerim Tahtası	30
2.3.12. Ayakcak.....	31
2.3.13. Makaralar / Okcur	31
2.3.14. Kılıçlar.....	34
2.3.15. Gerim Çubuğu	34
2.3.16. Cımbar.....	35
2.3.17. Çıkırık / Tetçe / İğ	36
2.3.18. Çözü tezgahı	36
2.3.19. Mekik / Masura	37
2.4. Hazırlık İşlemleri.....	38
2.4.1. İplik özelliği ve temin edilmesi.....	38
2.4.2. İpliklerin çirilenmesi (hamurlama).....	38
2.4.3. Çözü çözme işlemi	39
2.4.4. Atkı ve desen ipliği hazırlama.....	40
2.4.5. Çözü ipliklerinin tezgaha geçirilmesi.....	40
2.5. Dokuma İşlemi ve Motif Oluşturulması.....	42
2.5.1. Dokuma işlemi	42
2.5.2. Dokuma İşleminde Motif Oluşturma	42
2.6. Yassıçal Köyü Dokuma Çeşitleri ve Kullanım Alanları	43

2.6.1. Kadın Giyim Kuşama Dayalı Dokumalar ve Özellikleri	43
2.6.2. Günlük kullanım ve temel ihtiyaca dayalı yapılan dokumalar.....	51
2.7. Yassıçal Yöresi Mekikli Dokumalarının Motif ve Kompozisyon Özellikleri.....	52
2.8. Giyim Amaçlı Yapılmış Dokumaların Özellikleri ve Birleştirme Aşamaları	56
2.8.1. Bitmiş dokumada dikme yöntemiyle birleştirilme	56
2.8.2. Bitmiş Dokumada Kenar Temizleme.....	57
2.8.3. Bitmiş Dokumada İşleme Yapararak Süsleme	58
2.9. Tasarım, Desen ve Motif Oluşturma	58
2.9.1. El Sanatlarında Tasarımın Yeri ve Önemi	59
2.10. İlgili Araştırmalar	60
3. YÖNTEM	65
3.1. Araştırmanın Modeli	65
3.2. Evren ve Örneklem.....	65
3.3. Veri Toplama Teknikleri	65
3.4. Verilerin Analizi Ve Yorumlanması	66
4. BULGULAR VE YORUM.....	67
4.1. Görüşme ve Bilgi Formlarından Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar.....	67
4.1.1. Mekikli Dokuma Yapan Bireylerin Demografik Özellikleri	67
4.2. Amasya Merkez ve Yassıçal Köyünde Bulunan Mekikli Dokumalar İle İlgili Bulgular	74
4.2.1. Amasya Merkez ve Yassıçal Köyünde Tespit Edilen Mekikli Dokumaların Genel Özellikleri	74
4.3. Bilgi Formları	86
4.4. Özgün Tasarımlar	188
5. SONUÇ	209
5.1. Sonuç	209
5.2. Öneriler.....	214

KAYNAKÇA.....	215
EKLER.....	217
EK-1. Görüşme Formu.....	219
EK-2. Bilgi Formu	221
EK-3. Rapor	223
ÖZGEÇMİŞ	225

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge 4.1.	Bireylerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	67
Çizelge 4.2.	Bireylerin Medeni Durumlarına Göre Dağılımı	68
Çizelge 4.3.	Bireylerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı	68
Çizelge 4.4.	Bireylerin Dokuma Yapmaya Başlama Yaşlarına Göre Dağılımı	69
Çizelge 4.5.	Bireylerin Dokumayı Kaç Yıldır Yaptığına Göre Dağılımı	70
Çizelge 4.6.	Bireylerin Dokumayı Öğrenme Kaynaklarına Göre Dağılımı	70
Çizelge 4.7.	Bireylerin Dokuma Yapma Amaçlarına Göre Dağılımı.....	71
Çizelge 4.8.	Bireylerin Dokumayı Hangi Aylarda Yaptığına Göre Dağılımı	71
Çizelge 4.9.	Bireylerin Dokumanın Bilinen Yöresel adı ile ilgili verdiği Cevapların Dağılımı	72
Çizelge 4.10.	Bireylerin Dokuma Yapımında Kullandıkları Yöresel Tezgah Çeşidi ve Verdikleri isimlere Göre Dağılımı.....	73
Çizelge 4.11.	Yörede Tespit Edilen Dokuma Tekniklerine Göre Dağılımı.....	73
Çizelge 4.12.	Mekikli Dokumada Yapımında Kullanılan Gereçlerin Dağılımı	74
Çizelge 4.13.	Mekikli Dokumalarının Ürün Çeşitliliği Dağılımı	75
Çizelge 4.14.	Mekikli Dokumalarında Kullanılan Renklerin Dökümü	76
Çizelge 4.15.	Mekikli Dokumalarında Kullanılan Renklerin Dağılımı.....	78
Çizelge 4.16.	Mekikli Dokumalarında Kullanılan Yüzey Desenlendirme Dağılımı.....	79

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil 4.1. Sülüman motifi	80
Şekil 4.2. Eminen motifi	80
Şekil 4.3. Tekke peşkürü motifi.....	80
Şekil 4.4. Memed dede motifi.....	81
Şekil 4.5. Deveci kesmesi motifi	81
Şekil 4.6. Çatal menük motifi	81
Şekil 4.7. İçli menük (içli mekik) motifi	81
Şekil 4.8. Haşhaş başı motifi	82
Şekil 4.9. Siyahlı motifi	82
Şekil 4.10. Tahtalı motifi	82
Şekil 4.11. Bükmeli motifi.....	83
Şekil 4.12. Cimcik motifi.....	83
Şekil 4.13. Cimcik motifi.....	83
Şekil 4.14. Çizgili motifi.....	84
Şekil 4.15. Motif ismi bilinmemektedir	84
Şekil 4.16. Motif ismi bilinmemektedir	84
Şekil 4.17. Memed dede motifi genel	188
Şekil 4.18. Kalıp hazırlama genel	188
Şekil 4.19. Desen hazırlama genel	189
Şekil 4.20. Desen renklendirme genel	189
Şekil 4.21. Desen işleme detay	190
Şekil 4.22. Ürün iç parçaları detay.....	191
Şekil 4.23. Ürün dış parçaları detay.....	191
Şekil 4.24. Bitmiş ürün detay.....	192
Şekil 4.25. Vaceta deri tasarım örtü.....	193
Şekil 4.26. Desen hazırlama genel	193

Şekil 4.27. Desen hazırlama detay.....	193
Şekil 4.28. Mine kolye tasarım	194
Şekil 4.29. Memed dede genel.....	194
Şekil 4.30. Mine kolye tasarım	195
Şekil 4.31. Mine kolye tasarım	196
Şekil 4.32. Stor perde tasarım	197
Şekil 4.33. Lambader tasarım	198
Şekil 4.34. Bornoz tasarım.....	199
Şekil 4.35. Yelek tasarım.....	200
Şekil 4.36. Kirlent tasarım	201
Şekil 4.37. Kirlent tasarım	202
Şekil 4.38. Yemek takımı tasarım.....	203
Şekil 4.39. Yemek takımı tasarım.....	204
Şekil 4.40. Çanta tasarım	205
Şekil 4.41. Çanta tasarım	206
Şekil 4.42. Kirlent tasarım	207

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim 2.1. Amasya şehri	7
Resim 2.2. Yassıçal köy meydanı	8
Resim 2.3. Erkonaş baba türbesi	9
Resim 2.4. Yassıçal köyü kültür evi, mutfak.....	9
Resim 2.5. Yassıçal köyü düğün yemeği.....	9
Resim 2.6. Kömbe	10
Resim 2.7. Tekne dibi.....	10
Resim 2.8. Çirişleme (haşılama).....	12
Resim 2.9. Çözüğü ağırlıklı dikey dokuma tezgahı.....	18
Resim 2.10. Dikey (ıstar) dokuma tezgahı	18
Resim 2.11. Klasik döneme ait bir pyxis üzerine çizilmiş el tezgahı	19
Resim 2.12. Çukur tezgah.....	20
Resim 2.13. Kamçılı tezgah.....	21
Resim 2.14. Culhalık-culfalık.....	22
Resim 2.15. Geleneksel kamış tarak	23
Resim 2.16. Geleneksel kücü	23
Resim 2.17. Geleneksel boynuz tarak	24
Resim 2.18. Davan.....	25
Resim 2.19. Tezgah	26
Resim 2.20. Ön sellim	27
Resim 2.21. Arka sellim	27
Resim 2.22. Top ağaç	27
Resim 2.23. Germek için kullanılan demir kol.....	27
Resim 2.24. Tüfe.....	28
Resim 2.25. Tarak.....	28
Resim 2.26. Kücüler	29

Resim 2.27. Çatal.....	30
Resim 2.28. Gerim tahtası	30
Resim 2.29. Ayakkaklar.....	31
Resim 2.30. Makara-okcur	32
Resim 2.31. Okcur yapımı.....	32
Resim 2.32. Başlama	33
Resim 2.33. Aşama	33
Resim 2.34. Aşama	33
Resim 2.35. Aşama	33
Resim 2.36. Kılıçlar.....	34
Resim 2.37. Gerim çubuğu	35
Resim 2.38. Cımbar	35
Resim 2.39. Çıkırık.....	36
Resim 2.40. İğ.....	36
Resim 2.41. Çözü tezgahı 1	37
Resim 2.42. Çözü tezgahı 2	37
Resim 2.43. Mekik.....	38
Resim 2.44. Masura	38
Resim 2.45. Çözü bobinleri	39
Resim 2.46. Çözü dolabı.....	39
Resim 2.47. Çile başı ponponları.....	40
Resim 2.48. Tezgaha geçirilmiş çözü İpleri 1	41
Resim 2.49. Tezgaha geçirilmiş çözü İpleri 2	41
Resim 2.50. Tezgaha geçirilmiş çözü İpleri 3	41
Resim 2.51. Tezgaha geçirilmiş çözü İpleri 4	41
Resim 2.52. Yassıçal yaylagöl sosyal tesisleri açılış töreni için hazırlanmış yöresel kıyafetler	43
Resim 2.53. Mecidiye 1	44

Resim 2.54. Mecidiye 2	44
Resim 2.55. Göynek	45
Resim 2.56. Göynek detay	45
Resim 2.57. Tuman (don)	45
Resim 2.58. Yelek (ceket)	46
Resim 2.59. Kuşak	46
Resim 2.60. 20 cm en, 81cm boy, nakışlı öncek	47
Resim 2.61. Kullanım özelliği	47
Resim 2.62. 4 cm en, 300 cm boy, püsküllü bağ	47
Resim 2.63. Püsküllü bağ	47
Resim 2.64. Yöresel günlük kullanım kıyafeti	48
Resim 2.65. Yörede tespit edilen kıyafetler	48
Resim 2.66. Özel gün kullanımı	49
Resim 2.67. Özel gün kullanımı	49
Resim 2.68. Özel gün kullanımı	50
Resim 2.69. Kandilli yemeni	50
Resim 2.70. Cicim yer yaygısı	51
Resim 2.71. Kilim	51
Resim 2.72. Çuval	51
Resim 2.73. Azık çantası	51
Resim 2.74. Sülüman motifi	52
Resim 2.75. Eminem motifi	52
Resim 2.76. Tekke peşkürü motifi	52
Resim 2.77. Memed dede motifi	53
Resim 2.78. Deveci kesmesi motifi	53
Resim 2.79. Çatal menük (çatal mekik) motifi	53
Resim 2.80. İçli menük (içli mekik) motifi	53

Resim 2.81. Haşhaş başı motifi	54
Resim 2.82. Siyahlı motifi	54
Resim 2.83. Tahtalı motifi	54
Resim 2.84. Bükmeli motifi	54
Resim 2.85. Cimcik motifi.....	55
Resim 2.86. Sinekli motifi	55
Resim 2.87. Çizgili motifi	55
Resim 2.88. Motif ismi bilinmemektedir.....	55
Resim 2.89. Motif ismi bilinmemektedir.....	56
Resim 2.90. Birleştirilmiş göynek	56
Resim 2.91. Kol altı birleştirme.....	56
Resim 2.92. Yaka detay	57
Resim 2.93. Kol birleştirme.....	57
Resim 2.94. Dokuma sonrası ip takılarak saçak bağlama	58
Resim 2.95. Dokuma esnasında saçak payı bırakarak sonradan bağlama.....	58
Resim 4.1. Göynek Arka	86
Resim 4.2. Göynek Detay	86
Resim 4.3. Göynek Arka	88
Resim 4.4. Göynek Detay.....	88
Resim 4.5. Göynek Arka	90
Resim 4.6. Göynek Detay	90
Resim 4.7. Birey İşlemedeki İmzası.....	91
Resim 4.8. Göynek Arka	92
Resim 4.9. Göynek Detay	92
Resim 4.10. Göynek Detay.....	94
Resim 4.11. Göynek Arka	96
Resim 4.12. Göynek Detay.....	96

Resim 4.13. Çarşaf.....	98
Resim 4.14. Çarşaf.....	101
Resim 4.15. Çarşaf Genel	104
Resim 4.16. Çarşaf Detay	104
Resim 4.17. Çarşaf Genel	106
Resim 4.18. Çarşaf Detay	106
Resim 4.19. Çarşaf Detay	108
Resim 4.20. Çarşaf Detay	108
Resim 4.21. Çarşaf Genel	110
Resim 4.22. Çarşaf Detay	110
Resim 4.23. Çarşaf Detay	112
Resim 4.24. Çarşaf Detay	112
Resim 4.25. Çarşaf Genel	114
Resim 4.26. Çarşaf Detay	114
Resim 4.27. Don Genel.....	116
Resim 4.28. Don Detay.....	116
Resim 4.29. Don Genel.....	118
Resim 4.30. Don Detay.....	118
Resim 4.31. Don Genel.....	120
Resim 4.32. Don Detay.....	120
Resim 4.33. Don Genel.....	122
Resim 4.34. Don Detay.....	122
Resim 4.35. Don Genel.....	124
Resim 4.36. Don Genel.....	124
Resim 4.37. Don Bezi Genel	126
Resim 4.38. Don Bezi Detay	126
Resim 4.39. Don Bezi Genel	128

Resim 4.40. Don Bezi Detay	128
Resim 4.41. Don Bezi Genel	130
Resim 4.42. Don Bezi Detay	130
Resim 4.43. Don Bezi Genel	132
Resim 4.44. Don Bezi Detay	132
Resim 4.45. Don Bezi Genel	134
Resim 4.46. Don Bezi Detay	134
Resim 4.47. Don Bezi Genel	136
Resim 4.48. Don Bezi Genel	138
Resim 4.49. Don Bezi Genel	138
Resim 4.50. Örtü Genel	140
Resim 4.51. Örtü Detay	140
Resim 4.52. Örtü Genel	142
Resim 4.53. Örtü Detay	142
Resim 4.54. Bebek Beşik Örtüsü Genel	144
Resim 4.55. Bebek Beşik Örtüsü Detay	144
Resim 4.56. Örtü Genel	146
Resim 4.57. Örtü Detay	146
Resim 4.58. Örtü Genel	148
Resim 4.59. Örtü Detay	148
Resim 4.60. Pano Genel.....	150
Resim 4.61. Sehpa Örtüsü Genel.....	152
Resim 4.62. Sehpa Örtüsü Gene	154
Resim 4.63. Sehpa Örtüsü Genel.....	156
Resim 4.64. Sehpa Örtüsü Genel.....	158
Resim 4.65. Sehpa Örtüsü Genel.....	160
Resim 4.66. Sehpa Örtüsü Genel.....	162

Resim 4.67. Sehpa Örtüsü Genel.....	164
Resim 4.68. Sehpa Örtüsü Genel.....	166
Resim 4.69. Sehpa Örtüsü Detay.....	168
Resim 4.70. Sehpa Örtüsü Genel.....	170
Resim 4.71. Sehpa Örtüsü Genel.....	172
Resim 4.72. Sehpa Örtüsü Genel.....	174
Resim 4.73. Sehpa Örtüsü Genel.....	176
Resim 4.74. Sehpa Örtüsü Genel.....	178
Resim 4.75. Sehpa Örtüsü Genel.....	180
Resim 4.76. Sehpa Örtüsü Detay.....	180
Resim 4.77. Sehpa Örtüsü Detay.....	182
Resim 4.78. Sehpa Örtüsü Genel.....	184
Resim 4.79. Sehpa Örtüsü Detay.....	184
Resim 4.80. Perde Genel	186
Resim 4.81. Perde Detay	186
Resim 4.82. Göynek genel.....	195
Resim 4.83. Göynek detay.....	195
Resim 4.84. Göynek genel.....	196
Resim 4.85. Göynek detay.....	196
Resim 4.86. Sehpa örtüsü	197
Resim 4.87. Sehpa örtüsü	198
Resim 4.88. Örtü.....	199
Resim 4.89. Örtü detay.....	199
Resim 4.90. Sehpa örtüsü detay.....	200
Resim 4.91. Göynek genel.....	201
Resim 4.92. Göynek detay.....	201
Resim 4.93. Göynek genel.....	202

Resim 4.94. Göynek detay.....	202
Resim 4.95. Göynek genel.....	203
Resim 4.96. Göynek detay.....	203
Resim 4.97. Göynek genel.....	204
Resim 4.98. Göynek detay.....	204
Resim 4.99. Göynek detay.....	205
Resim 4.100. Örtü.....	206
Resim 4.101. Örtüsü detay.....	206
Resim 4.102. Sepa örtüsü	207

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu/Konunun Tanımı

“Milletleri tarihi bir varlık olarak oluşturan kültürel değerlerin en önemli elemanlarından biri, sanat gelenekleri ve bu geleneklerden doğan estetik kriterleridir. Türkler yaşadıkları bölgelerde kültürlerini yansıtmış ve o bölgenin mevcut kültüründen de etkilenerek yeni kültürel sentezler oluşturmuşlardır” (Ortaç, 2012, s.136).

Kültür; bir milletin, tarih boyunca elde etmiş olduğu, maddi ve manevi değerlerin bütünüdür. Bir toplumun kültürü; o toplumun tarihi geçmişini, bireylerin hayatını, günün çeşitli zamanlarındaki eylemlerini, geçinme ile ilgili ekonomik faaliyetlerini, dinlenme, eğlence ve dini hayata ayrılan zaman dilimini içermektedir. Bu nedenle, ulusların geçmişlerini geleceğine bağlayan en önemli köprülerden birisi de kültür varlıklarıdır (Güler vd, 2010, s.9)

Geçmiş kültürlerin özelliklerini gelecek kuşaklara aktarmada tarih boyunca yazılı kaynaklar kadar etkili olan sanat ürünleri, her zaman iyi bir iletişim aracı görevi üstlenmiştir. Bu ürünler geçmişten bugüne miras kalan kültür unsurları olup, yaşamışlıklarla sağlanan yeni katkılarla birlikte gelecek kuşaklara aktarılmaktadır.

Toplumlararası bir iletişim aracı olarak önemli rol üstlenen geleneksel kültür, önemli bir bilgi kaynağıdır. Kültür, bir yandan yöresel ve bireysel kimliğin temeli, diğer yandan insanın geleceğini kurmasındaki temel dayanaktır. Yani kültür, geçmiş, bugün ve geleceğin bütünüdür. Geleneksel kültür ve ürünleri, kültürel bütünlüğün çok önemli bir bölümünü oluşturmaktadır.

Maddi kültür ürünlerini kapsayan el sanatları ürünleri bölgenin tabiat şartları, kolay ve ekonomik olarak elde edilen malzemeler gibi etkenlerle bölgeden bölgeye çeşitlilik gösterir.

“El sanatları ürünleri arkeolojik tabletler gibi okunarak üretildikleri çağın hayat tarzını, teknik donanım ve araç- gereç özelliklerini; beceri, estetik ve değer

yargularını, dünya görüşünü yansıtır. Karşılıklı ticari bağlantı ve anlaşmaların ipuçlarını vererek tarihi olaylara tanıklık eder ” (Güler, vd. 2013, s.8).

Toplumları ayakta tutan, yaşayan, yaşatan, sürekliliğini sağlayan kültür birikimleridir. Bu nedenle kültürün çok iyi araştırılması, değerlendirilmesi, korunması ve yozlaştırılmadan genç kuşaklara aktarılması gerekmektedir. Kültürün toplum yapısına göre hareket edilmeli ve “sanat olgusu” kavramı modern toplum, sanayi ve teknoloji ile paralellik göstermelidir.

El sanatları da ulusların kültürel kimliğinin önemli belgelerindedir. Zamanla değişen toplumsal yaşam, bireyselliği de hızlandırmış, değişen fikirler bilgiler, değerler sanat ürünlerinin özünde farklılaşmalara neden olmuştur. Buna rağmen el sanatları ürünleri geçmişten gelen geleneksel özelliklerini günümüze kadar muhafaza edebilmiştir. Geleneksel olanın gerçekliğinin ardındaki düşünsel arka planı özümsemek, bunları çıkış noktası olarak ele almak ve şimdinin eş zamanlı bütünlüğü içerisinde uyumlamak, geleneksel olanın güncel olana ulaştırılması sağlanmalıdır.

Türkiye El Sanatları bakımından zengin bir mirasa sahiptir. Çeşitli nedenlerle bu sanatların bir bölümü unutulmuş, kaybolmuş, bir bölümü unutulmaya yüz tutmuştur. Hızla gelişen teknoloji, elde kullanılan tekniklerin sanayi makinelerine uygulanabilmesi, zaman açısından hızlı üretilmesine olanak sağladığı gibi duygu yüklü ve anlam yüklü motiflerin yozlaşmasına, değerlerini yitirmesine, anlamsızlaşmasına neden olmuştur.

El sanatları aynı zamanda bireylerin duygularını dile getirdiği, kendi ihtiyaçlarını karşılamak istediği kendi zevklerini sergilediği birçok dönemin günümüzde de devam eden izleridir. Bu sanat dallarından birisi de el dokumalarıdır.

El sanatlarının ilk örnekleri arasında yer alan dokumalarda geleneksel el sanatları içerisinde önemli bir yere sahip olmakla birlikte, doğa koşullarının getirdiği zor şartlardan korunmak için kullanılmış ve insan yaşamının doğumdan ölüme kadar her anında kendine yer bulmuştur.

Kimi zaman göynek, kimi zaman gelin çeyizinde peşkir gibi doğduğunda sarındığı kundağı, üzerinde oturduğu yaygısı, korunduğu, barındığı çadır olarak farklı ürünler dokunmuştur. Anadolu'da köklü dokuma kültürüne sahip yerlerden birisi de Amasya ili Yassıçal köyüdür. Yörede kendine has zengin desen ve renk özelliklerine sahip mekikli dokuma örnekleri görmek mümkündür.

Amasya İli Yassıçal Köyündeki mekikli dokuma örnekleri bölge halkı tarafından çeşitli ölçü ve ebatlarda, zengin desen ve renklerle dokunmuştur. Gelişen teknoloji ve buna bağlı olarak değişen hayat şartlarına rağmen Anadolu'nun çeşitli yerlerinde devam ettirilmeye çalışılan mekikli dokuma sanatı yörede eskisi kadar çok çeşitlilik göstermese de hala devam etmektedir. Yassıçal Köyünde dokunan mekikli dokumaların genel özellikleri, teknik özellikleri, kullanılan araç gereçler, motif, renk, kompozisyon özellikleri, yöre ekonomisine katkısı, kullanım alanları, bu dokumaları dokuyan bireylerin görüşleri bu araştırmanın konusunu oluşturmaktadır.

Yöredeki el dokumalarının sahip olduğu zengin kültür-sanat birikiminin teknolojiye ve yaşam biçimlerindeki farklılıklar ile kaybolması araştırmanın problemini teşkil etmektedir.

Amasya ili Yassıçal dokumalarının değerlendirilmesi sorun ve çözüm yollarının araştırılması, tasarımcı düşünme yollarının incelenerek bu bağlam doğrultusunda Amasya ili Yassıçal dokumalarının kendine has desen, motif, özelliklerine bağlı kalarak yeni tasarımlar yoluyla işlevselliğini artırarak evrenselleştirmek araştırmanın temelini oluşturmuştur.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın genel amacı; Amasya ili Yassıçal köyü Mekikli dokumalarının teknik, araç-gereç, renk, kompozisyon, ürün çeşiti ve kullanım özellikleri açılarından incelenmesi, belgelenmesi ve sonuçlar doğrultusunda yeni tasarımlar oluşturmasını sağlamaktır.

Bu genel amaç kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1.Yörede mekikli dokuma yapan dokuyucuların bireysel özellikleri nelerdir?

- 2.Yöredeki mekikli dokuma yapımında kullanılan araç-gereçler nelerdir?
- 3.Yöredeki mekikli dokuma ürün çeşitleri nelerdir?
- 4.Yöredeki mekikli dokumalarda kullanılan teknikler nelerdir?
- 5.Yöredeki mekikli dokumaların renk, motif, kompozisyon özellikleri nedir?
- 6.Yöredeki mekikli dokumaların günümüzdeki durumu nedir?
7. Yöredeki mekikli dokumaları kullanarak hangi alanda güncel tasarımlar oluşturulabilir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Yörede mekikli dokuma teknikleri incelenmiş olup, zengin ürün çeşitliliğine sahip olduğu belirlenmiştir. Dokumanın giyildiği ya da örtüldüğü yerde görünmeyecek kısımları düz olarak dokunmuştur, görünür kısımları ise çeşitli adlar verilmiş motif ve desenle süslenmiştir. Yapılan literatür taramasında yöredeki mekikli dokumalarla ilgili verilerin az olduğu saptanmıştır. Kültür mirası niteliğindeki bu sanatın tarihsel gelişim süreci, özellikleri, yapım aşamaları, yapım teknikleri, bilimsel veriye dönüştürülerek gelecek nesillere aktarılması bakımından önemlidir. Her alanda güncel tasarımlarla kullanılabilir hale getirilmesinde ayrıca önemli olduğu düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Görüşme yapılan bireyler yeterli bilgiye sahiptirler. İncelenen mekikli dokuma çeşitleri yöredeki dokumaları temsil edecek özelliktedir.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma Amasya İli Yassıçal Köyü mekikli dokuma sanatı ile ilgili sınırlıdır.

Bu çalışma Amasya ili Yassıçal Köyünde tespit edilen elli adet bilgi formundan elde edilen veriler ile sınırlıdır.

Yörede dokuma ile uğraşmış ustalara uygulanan on beş adet anketlerden elde edilen veriler ile sınırlıdır.

On yedi adet hazırlanan tasarımla ile sınırlıdır.

Türkçe literatür taramasıyla sınırlıdır.

1.6. Anahtar Kelimeler

El dokumaları, Amasya ili Yassıçal el dokumaları, Amasya el sanatları, Culhalık-Culfalık

1.7. İlgili Tanımlar

Kokle: kuka olarak tanımlanan pamuklu renkli desenleme ipliği

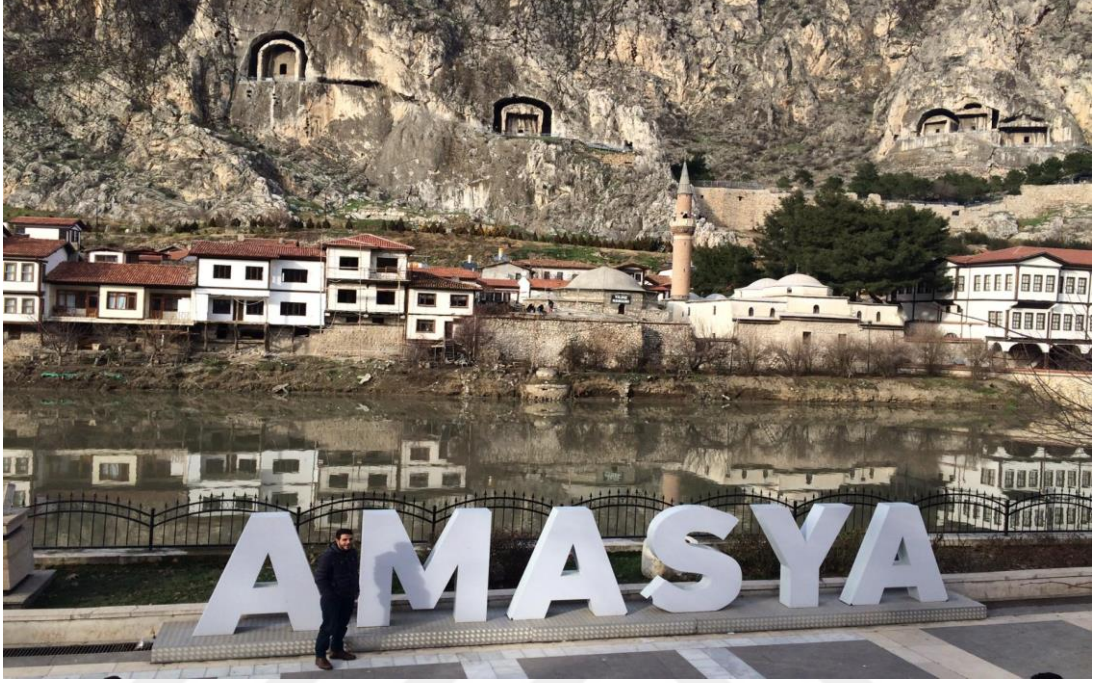
Davan: üç ayak yer tezgahı.

Öncek: özel günlerde kullanılan dış giysi giyimin süsleme parçası olarak kullanılan dikdörtgen formunda önlük.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Amasya İli Hakkında Genel Bilgi

Resim 2.1. Amasya şehri (Karabük, 2019)

Amasya ili tarihi Hitit belgelerine göre Amasya'nın ilk adının Hakmiş [Khakm(p)is] olarak, Perslerin Amasya'yı fethine kadar bu isimle anıldığı düşünülmektedir. Amasya Kalesinin bulunduğu tepe günümüzde Harşena Dağı, kale ise; "Harşena Kalesi" olarak isimlendirilmektedir. Hitit tabletlerindeki "HARŞUWANA-ARŞUAWA-WARŞAMA" isminin Harşena Kalesi ve kalenin en eski adının olduğu tahmin edilmekte ve "kutlu akarsu kenti" anlamına gelmektedir. Şehir, Mithridates Krallığı döneminde "Amaseia" olarak anılmaktadır. Kentin adı ilk kez yazılı olarak M.Ö. 2. yüzyıldan sonra darp edilen Amasya şehir sikkeleri üzerinde "AMASSEiA" şeklinde görülmektedir. Bazı kaynaklarda Amaseia adı Yalıboyu Evleri Amasya Genel Görünüm 14 tarihçe "Ana Tanrıça"yı kasteden "Ama" ve onun çeşitlemesi olan "Ma" sözcüğü ile bağlantılı olduğu düşünülerek, Amaseia "Ana Tanrıça Ma'nın şehri" olarak yorumlanmaktadır. Ana tanrıça, Perslerin Anadolu'yu fethinden sonra tapınım görmüş doğu kökenli bir tanrıçadır. Roma Döneminde Amaseia adı fazla bir değişikliğe uğramadan AMACIAC (Amasia) olarak anılmıştır. Roma imparatoru Septimus Severus, Caracalla ve Severus Alexander zamanında darp

edilen Amasya şehir sikkelerinde bu isim görülmektedir. Bizans Döneminde şehir, Amasia olarak devam etmiş; Danişmendler zamanında Amasiyye ve şehir-i Haraşna olarak anılmış; Selçuklu, İlhanlı, Beylikler ve Osmanlı Döneminde ise Amasya değişime uğramadan bugüne ulaşmıştır (İnternet 1).

2.2. Yassıçal Köyü

Resim 2.2. Yassıçal köy meydanı (Karabük, 2019)

Amasya iline 16 km uzaklıkta bulunan Yassıçal köyü, geniş dağlık bir arazi üzerine kurulmuş kalabalık yaşam ortamıyla kasaba yerleşkesi formunda iken zamanla göç vermesi, nüfus yoğunluğunun azalması, kasabada bulunan ilkokullun kapanması, gibi etmenler, kasaba statüsünde bulan yerleşkenin, köy statüsüne düşmesine etmen olmuştur (Karabük, 2019).

Yassıçal Sunağı, Yassıçal Beldesi'nin 3 km güney batısında, antik Niksar Erbaa–Antik Amasya ile Zela (Zile) Kenti' ne uzanan Antik Roma Yolu üzerinde yer almaktadır. Helenistik Devrin sonuyla, Roma Devrinin başlangıcı dönemlerinde dini törenlerin yapıldığı kutsal alandır. Etrafı “Temenos Duvarı” ile çevrili olup ortasında “Altar” (sunak) bulunmaktadır. Bölgenin antik dünyanın en büyük ibadet ve tapınım alanıdır. Günümüzde sadece çevre duvarlarının izlenebildiği yapıya, halk arasında “Büyük Evliya Tepesi” denmektedir (İnternet 1).

Kültür Evi: Cenaze, düğün gibi toplu sosyal ve dini aktivitelerde yöre halkının birlik ve beraberliğini sağlamak amacı ile oluşturulmuş çok amaçlı yapıdır.

Resim 2.3. Erkonaş baba türbesi (Karabük, 2019)

İbadet Hane ve Kültür evi içerisinde yer alan bir türbe bulunmaktadır.

Resim 2.4. Yassıçal köyü kültür evi, mutfak (Karabük, 2019)

Resim 2.5. Yassıçal köyü düğün yemeği

Kültür evi birçok amaçla hizmet vermekte olup; kız isteme merasiminden (Germeç) sonra yöre halkı için yemek verilmek üzere hazırlanan, süzme yoğurtlu çorba, haşlama kırmızı et yemeği, pirinç pilavı, cevizli haşhaşlı ekmek (kömbe), patatesli soğanlı iç harçlı yöresel pide (tekne dibi) burada hazırlanarak ikram edilmektedir.

Resim 2.6. Kömbe (Karabük, 2019)

Resim 2.7. Tekne dibi (Karabük, 2019)

Yassıçal Köyü El Sanatları: Yöre kurulum itibari ile dağlık ve geniz arazi üzerine yerleşim sağlamıştır. Temel geçim kaynağının tarım ve hayvancılıkla sağlanıyor olması, dokuma sanatının belirgin bir şekilde uğraş alanı olduğunu göstermektedir. Mekikli, kirkitli, davan (kolan) dokuma yöre el sanatları içerisinde önemli yere sahiptir. Bunun yanı sıra şiş ve tiğ  r c l ğ  ile işleme sanatı yörede kadınlar tarafından yapılan el sanatlarındandır.

Yassıçal Köyü El Sanatlarından Mekikli Dokumalar: Yöre halkının ihtiyaçları doğrultusunda geçmişte yatak, yorgan, yastık yüzü, giysi ve ev tekstili olarak dokuma örnekleri yaygın olarak kullanılmıştır. Halkın geçim kaynağının tarım ve hayvancılığa dayalı olduğu yörede, birincil ihtiyaç kendi gereksinimleri karşılamak iken, dokuyucunun ihtiyaı doğrultusunda, geçim kaynağı olarak da dokumalar yaygın olarak üretilmiştir. Bölgenin kendine özgü geleneksel dokumaları, giyimleri ve bunların kendine özgü desen, renk, kullanım çeşitliği bulunmaktadır.

Yassıçal yöresi mekikli dokumaları culhalık-culfalık adı ile anılan dokuma tezgahların da y nl  ve pamuklu iplikler, farklı tarak boyları kullanılarak bez ayağı tekniği ile dokunmuştur (Kantar, Bayram, Aşçı, Bünyat, 2018).

“Culhalık adı verilen ilkel tezgahlar da pamuklu, y nl  ve ipek ipliklerin atkıda ve  zɡ de birlikte kullanılması ile meydana getirilen çoğunlukla bezayağı tekniğinde

dokunan dokumalara “culha“ dokuma işi ile uğraşan dokuyuculara “Culhacı“ denilmektedir”(Akpınarlı, 1996, s.20)

Anadolu da her bölgede dokunan ve günlük ihtiyaçları karşılamak üzere üretilen pamuklu dokumalara genel olarak “bez” denilmiştir (Tezcan, 1993, s.21).

2.2. El Dokumacılığı

“Dokuma, iki veya daha çok iplik grubunun çeşitli düzenlerde birbirinin arasından (üstünden, altından) geçerek birbiri ile kenetlenmesi işlemine ve kenetleme sonucu oluşan yüzeylere denir ” (Aytaç, 1982, s.1).

Dokuma boyunu oluşturan dikey ipliklere çözgü (arış, eriş, direzi), çözgülerin arasından geçen ve dokumanın enini oluşturan yatay ipliklere de atkı (argaç) denir (Aytaç, 1982, s.2). “Dokuma sırasında, alt ve üst çözgülerin arasından, atkılarının veya desen ipliklerinin geçirilmesi için oluşturulan boşluktur ”(Aytaç, 1982, s.243). “Dokumanın 1 cm’ sinde bulunan atkı ipliği sayısına atkı sıklığı, 1 cm’ sinde bulunan çözgü ipliği sayısına ise çözgü sıklığı adı verilir ” (Kaya, Ergenekon, 1989, s. 45).

Pamuk, ipek, suni ipek, ve diğer dokuma ipliklerinin dokuma çözgülerinde mukavemetini arttırmak, gücü ve tarakta ipliğin kaygan, kopmadan rahat çalışabilir halde olmasını sağlamak amacıyla ipliğin geçirildiği unlu veya çirişli eriyiğe haşıl, bu işe de haşıl yapma veya haşılama denir (Aytaç, 1982, s.178).

Resim 2.8. Çirişleme (haşılama) (Akgül, 2017, s.14)

2.2.1. Dokumacılığın sınıflandırılması

El dokumacılığı özelliklerine göre üç'e ayrılmaktadır.

Çarpana dokumalar

Deri, ağaç levha, karton, fildişi vb. malzemelerden dörtgen veya çokgen şeklinde kesilmiş ve köşelerinden delinmiş dokuma aracına çarpana denilmektedir. Ayrıca, yerde üç ayak tezgahlar da yapımı görülen dokumalara çarpana ve kolan dokumalar denmektedir. Çarpanaların deliklerinden birer iplik geçirilerek, bu levhaların 90 derece ve 180 derece döndürülmesi ile ve araya atkılı atılması ile elde edilen şerit halindeki dokumalara da çarpana (kolan) dokumalar denir (Aytaç, 1982, s.20).

Kirkitli Dokumalar

Zili, cicim, kilim, sumak gibi düz dokumaların ve hav yüksekliği bulunan halıların dokunmasında, çözümler arasından, dokumanın enine geçirilen atkılı ve düğümleri döverek sıkıştırmaya yarayan ağaçtan, hayvan kemiklerinden, hayvan dişlerinden veya demirden yapılmış el gibi ya da çatal gibi dişli alete kirkit, bu aletin

kullanılmasıyla dokunan el dokumalarına da kirkitli dokuma denir (Aytaç, 1982, s.35).

Düz kirkitli dokumalar

- Kilim
- Cicim
- Zili (sili)
- Sumak

Havlı kirkitli dokumalar

- Halı
- Tülü

Mekikli dokumalar

Mekikli dokumalar, gücülü dokuma tezgahların da yan yana duran çözgü ipliklerin gücü ve nire denilen araçlar ile bir kısmın yukarıya kaldırılması, diğer kısmın aşağıya çekilmesi ile açılan aralıktan, mekik yardımı ile atkı denilen ipliklerin arasından geçirilmesi ile oluşan düz yüzeylerdir (Kaya, Ergenekon, 1989, s.3).

Bezayağı ve Bezayağından türeyen örgüler

Dokuma örgüleri: bezayağı, dimi (şayak) ve saten(atlas) dokuma olmak üzere üç kümede toplanır. Bunların üçüne ana dokuma örgüleri, bunlardan türetilen örgülere türev örgüler denir (Kaya, Ergenekon, 1989, s.62).

Bezayağı: “Dokuma örgülerin en basitidir. Böyle olmakla beraber dokumaların büyük bir kısmı bu örgüdedir. Çünkü bağlantı miktarı çok fazla olduğundan bu örgüdeki dokumalar çok dayanıklı ve işlenmesi de kolaydır” (Aytaç, 1982, s.208). Türkiye coğrafyasında farklı isimlerle bezayağı dokumasının birçok örneğini görmek mümkündür. Özellikle tarım ve hayvancılığa dayalı ulaşımı zor bölgelerde, ihtiyaçların giderilmesinde büyük rol oynar. Kolay öğrenilebilir ve mukavemetinin güçlü olmasından dolayı, çok çeşitli dokuma kullanımlarına rastlanmıştır. “Bezayağı

dokuması ile Amerikan bezi, gazlı bez, yemenilik, tela, patika, tentelik, poplin, şifon, jorjet gibi dokumalarla, el dokuma tezgahlarında yün, tiftik, pamuk, keten, kenevir ve ipekten yörelere özgü dokumalar dokunmaktadır”(Kaya, Ergenekon, 1989, s.63).

Dimi örgü (şayak): atkı ve çözgü ipliklerinin tekli, ikili, üçlü ve bunun gibi atlamalarla oluşturdukları bağlantılardan ortaya çıkan örgü çeşitleridir (Kaya, Ergenekon, 1989, s.73).

Saten örgü (atlas): atlas dokumalarda yüzü ve tersi farklı görülmektedir. Bağlantı noktalarının birbiri ile bağlantısı bulunmamaktadır, bu nedenle diğer dokuma örgülere nazaran mukavemeti düşük örgülerdir. (Kaya, Ergenekon, 1989, s.103). Uzun atlamaların yan yana, dimi çizgiler oluşturmadan dizilmeler nedeni ile saten örgü kumaş yüzeyine düzgünlük, kayganlık ve parlaklık vermektedir. Bu nedenle döşemelik, perdelik, örtülük ve astarlık kumaşlarda saten örgü tercih edilmektedir (Başer, 1983, s.36).

2.2.2. Kumaş dokumacılığının tarihsel gelişimi

Dokumacılık sanatının nerede ve nasıl başladığı bilinmemektedir. Bilinen, hasır otu, saz gibi otların ve uzun at kıllarının ilkel dokumalarda kullanıldığıdır(Kaya, Ergenekon, 1982, S. 4-6).Neolitik devrin sonlarına doğru yerleşik hayata geçilmesi ile toprağın işlenmesi ve hayvanların evcilleştirilmesi sonucu yünlü dokumaların başladığı anlaşılmaktadır. Dokumalarda kullanılan iğrilmiş, ipliklerden ilk eğirmenin, liflerin iki el arasında oğuşturularak yapıldığı tahmin edilmektedir. Daha sonraları yarı yuvarlak taş ile oğuşturularak yapıldığı anlaşılmıştır. Bu yöntemle yapılan iplerin ekli ve güç olması nedeni ile iğ'in keşfedildiği anlaşılmaktadır. Zamanla iplik bükümünün muntazam verilebilmesi için iğler aşağı doğru koni şeklinde yapılmıştır. Daha sonraları isen kemik kil taş gibi farklı büyüklükte ve ağırlıkta, ağırşak kullanıldığı yapılan kazılarda çıkan ağırşaklardan anlaşılmaktadır (Kaya, Ergenekon, 1982, s.4-6).

Dünyanın bilinen en eski dokuma parçaları 1962 yılında Çatalhöyük'te yapılan kazılarda ortaya çıkmıştır. M.Ö. 6000 yılına, neolitik döneme ait olduğunu düşündürmektedir (Kaya, Ergenekon, 1982, s.4).

M.Ö. 2778-2413 yılları Mısır'da keten kumaşların dokunması büyük gelişmeler göstermektedir. Özellikle mumyaların sarılmasında kullanılan keten dokumalarının incelenmesi, keten ipliklerin çok ince olarak elde edildiğini göstermektedir. Lupla ile yapılan incelemelerde, dokumalardaki sayılabilen iplilerin inceliği, bugün makine ile dokunan ipek kumaşlar ayarındadır. Bunların el ile yapıldığı düşünülürse gerçekten bir maharetin ve iplik sanayinin bu çağlardaki Mısır'da var olduğu sonucuna varılmaktadır (Aytaç, 1982, s.148).

Mezopotamya ve Sümerlerde çok eski bir dokuma sanatının var olduğuna, heykelerde, belgelerde, kil ve çivi yazılı kitabelerde, dokunmuş çeşitli kumaşların adı, ve satış fiyatları kaydedilmiştir. Sümerlerin koyun yününden dokuma yaptıkları halının da bu dönemde dokunduğu düşünülmektedir (Aytaç, 1982, s.154).

Büyük Hun Devletinin egemen olduğu Orta Asya'da M.Ö III – M.S. III üncü yüzyıl da Hunlara ait en önemli buluntular, Altay dağlarındaki kurganlardan çıkartılarak Leningrad Hermitaj Müzesine taşınmış şimdi orada özel salonlarda sergilenmektedir (Aytaç, 1982, s.155).

Kurganlara giren suların donması, ağaç yapıtların ve kumaşların uzun zaman bozulmadan kalması için uygun bir ortam yaratmıştır. Bu kurganlarda bulunan tabutların ipek kumaşlarla kaplandığı görülmüş, mezar koridorlarında ayrıca matem işareti olarak yağlı kumaşlarda bulunmuştur (Aytaç, 1982, s.155).

13.yy. başında 1071 Anadolu kapılarını açan Selçuklu bütün Anadolu topraklarında başkenti Konya olan büyük bir devlet kurmuştur. I. Alaattin Keykubat döneminde en parlak dönemini yaşamıştır. Politika ve sanat alanında büyük gelişmeler göstermiş, sanatçılar devlet tarafından desteklenmiştir. Sanatın her alanında özgün ve eşsiz eserler ortaya konmuştur, eserlerin büyük bir kısmı günümüze kadar ulaşmıştır. Günümüze ulaşamayan ürünler hakkında bilgimiz sınırlı kalmaktadır. Bu sanat eserleri içerisinde dokuma kumaşlar da bulunmaktadır. Dokumanın günlük hayatta kullanılması, yıpranması ve zaman aşımına uğraması bilgilerimizi sınırlandırmaktadır. Yazılı ilgilere ise İtalyan gezgin Marka Polo'nun Anadolu'da gördüğü halıların yanı sıra çok miktarda güzel, kıymetli ve nefis, çoğunlukla kırmızı ve diğer renklerle dokunmuş ipekli kumaşlardan söz etmektedir. Bunların altın

tellerle dokunduğu ve Bizans kumaşları kadar güzel olduğundan bahsettiği kaynaklarda görmekteyiz (Gürsu, 1988, s.29).

Selçuklu Dağılma dönemi ile Osmanlı devleti kuruluş dönemi sırasında birçok beylik kurulmuştur. Beylikler dönemi ile ilgili dokuma kumaşları hakkında net bilgi vermek güçtür. 15.yy. Osmanlı Devleti kuruluşundan sonraki bilgiler ise şüpheye olanak tanımayacak şekilde nettir. Osmanlı Padişahlarının giydikleri elbiselerin bohçalar içerisinde itinayla saklanarak korunması 15.yy. kumaşları ile ilgili net bilgiler vermektedir. Kıymetli Türk kumaş ve kadifelerinden oluşan bilgiler derlenerek koleksiyon hazırlanmıştır (Aslanapa, 1984, s.358, 359).

Osmanlı devleti yükseliş dönemi, Bursa doğulu ve batılı tüccarların emniyetle gelip iş yapabilecekleri önemli bir ticaret merkezi olmuştur. Bizanslıların idaresi altında bulunan İstanbul’ da, Galata’ da bulunan İtalyan tüccarlar, Bursa’ ya gelerek İranlı tüccarlarla rahatça alışveriş yapabilmiş, hoşgörülü ve saygın ortam sağlamıştır (Gürsu, 1988, s.32).

Bizans İmparatorluğu’nun başkenti İstanbul’da İmparator ve İmparatoriçelerin mozaiklere yansıyan kıyafetlerindeki kumaşlar, dokuma sanatının varlığını gösterse de, Bizans döneminde İstanbul’da dokuma atölyeleri ile ilgili bir bilgiye rastlanmamıştır. Marmara Ereğlisi’nde 6. Yüzyılda Jüstinyanus zamanında dokuma atölyeleri bulunduğu ileri sürülür. Ayrıca Bizans İmparatorluğunun, Batının önemli bir dokuma merkezi olan Venedik Cumhuriyeti ile Miladi 998 yılından itibaren ticaret yapıldığı bilinmektedir. Bizans İmparatorluğunun fetihten önce de Osmanlı Devleti ile iyi ilişkileri vardır. Fetihden sonra da Türkler Eski Bizans Sarayı teşkilatından ve özellikle törenlerinden etkilenmiştir (Tezcan, 1993, s.19).

“15. yy. ortalarında Bursa’ da bulunmuş olan Betrandon de la Broguiere Bursa’nın önemini ve Bedesten’de diğer kıymetli mücevher ve eşyalarla beraber gördüğü kumaşlardan bahsederek, Bursa’nın uluslar arası bir şehir kimliğinde olduğunu ortaya koymaktadır. Osmanlı devletinde dokuma sanatının bir gelişme devresinde olduğu görülmektedir. Denizli, Alaşehir gibi eski dokuma merkezlerinin yanı sıra Bursa’nın önemli dokuma merkezi olarak başa geçtiği anlaşılmaktadır”(Gürsu, 1988, s.32, 35).

16. Yüzyılda Osmanlı Devleti en parlak devrini yaşamış, ÷lkede yaşanan gelişmişlik bütün sanat dallarında kendini gösterirken Türk Dokuma sanatı en parlak dönemini yaşamış, bu yüzyılın sonuna doğru bozulmaya başlayan ekonomik durum dokumacılığa da yansımıştır (Tezcan, 1993, s.35).

17.yy.' da Atlas diba, çuha, kutnu, sof gibi düz ve sade kumaşlar tercih edilmiştir. 1631 yılında IV. Murat'ın terzilere diktirdiği 133 adet elbise ve kaftanların çoğunun bu kumaşlardan oluştuğu, 11 tanesinin desenli olduğu tarihi belge niteliği taşıyan terzi defterlerinden anlaşılmaktadır (Gürsu, 1988, s.107).

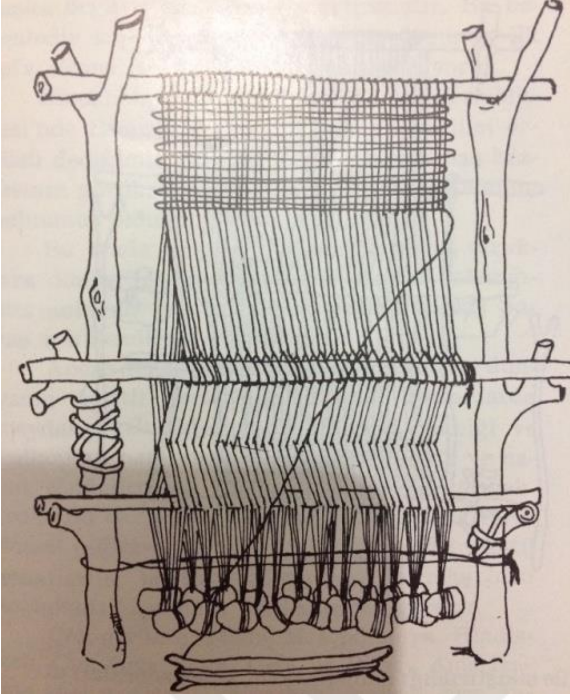
1786' da Avrupa yaşanan teknolojik gelişmeler bütün dünyayı etkilemiş, Jakar adlı mühendisin dokuma sanayinde yaptığı devrim Osmanlı dokumacılığını zor durumda bırakmıştır (Tezcan, 1993, s.35). Avrupa da meydana gelen sanayi devrimi ile hızlı makineleşme, dokuma ürünlerinin seri ve ucuz üretilmesi Avrupa da olumlu sonuçlar doğururken, Osmanlı Devleti tarafından ithal edilen dokuma ürünler, Türk dokuma sanatını zor duruma düşürmüştür. Yerli sanayi büyük zarar görmüştür.

20. yüzyılın başlarından Osmanlı pazarlarını seri ve ucuz üretilen yabancı kumaşlar doldurmuştur. Kumaşların en yaygın olanı Rus, İtalyan, Fransız ustalarıdır ki; Türkiye' de en çok Rusya'dan gelenler rağbet görmüştür (Tezcan, 1993, s.43).

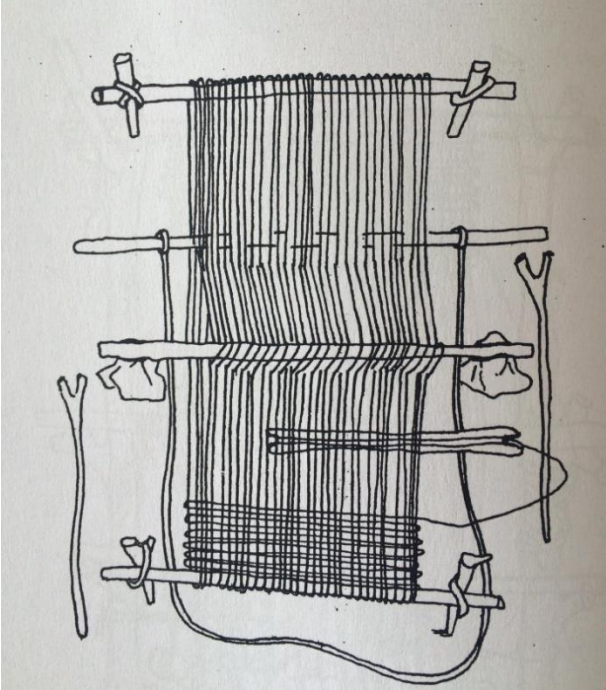
2.2.3. Bez dokumacılında kullanılan araç ve gereçler

Dokumada kullanılan araçlar

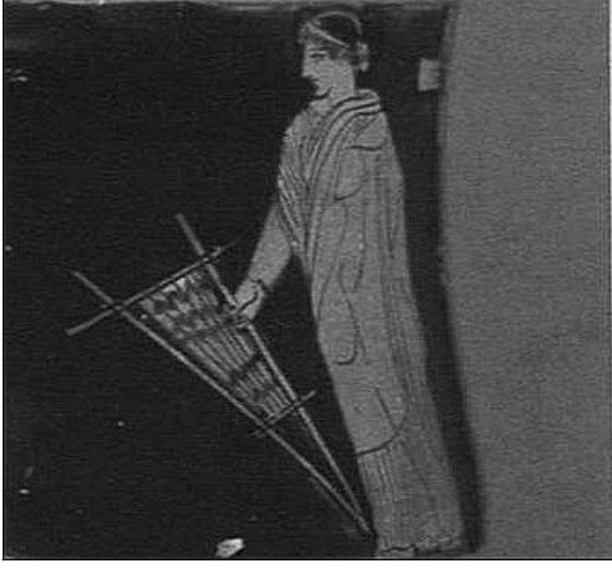
Tezgah: Dokuma yapmak üzere çözgü ipliklerinin gerildiği temel araç olup dokuma çeşitine ve işlevine göre farklılık göstermektedir.

Resim 2.9. Çözgü ağırlıklı dikey dokuma tezgahı (Yağın, 1978, s.13)

Resim 2.10. Dikey (istar) dokuma tezgahı (Yağın, 1978, s.14)

Resim 2.11. Klasik döneme ait bir pyxis üzerine çizilmiş el tezgahı (Ergün, 2013, s.45)

İlkel dönemlere ait Kazılarda bulunan vazolar üzerindeki resimlerden, dar ve küçük dokumaları nasıl yapıldığı resmedilmiştir. Bu tür tezgâhlar alttan ve üstten birbirine bağlı iki paralel çıtadan oluşmakta ve aşağıya doğru daralan bir formu bulunmaktadır. Dokumalar, resimlerden anlaşıldığı üzere tabureye oturan kadının elinde, dar kısmı aşağıya gelecek şekilde tutulmakta, alt ve üstteki çıtalar arasında dokuma işlemi yapılmaktadır (Fazlıoğlu, 2001, s.23).

Dokuma tezgah çeşitleri

Dik tezgah

Dik tezgahlar, tarihin en eski tezgahları arasında yer alan ilkel tezgahlar olup bugün kullanılmamaktadır. Atkının yumak halinde veya tahta mekikler üzerine sarılarak atıldığı, atkının sıkıştırma işleminin ise doğrudan doğruya el ile yapıldığı söylenmektedir. İpliklerin çok ince olması, sıkıştırmanın kirkit ya da benzeri bir araçla yapılamayacağı kanısını uyandırmaktadır (Aytaç, 1982, s.186).

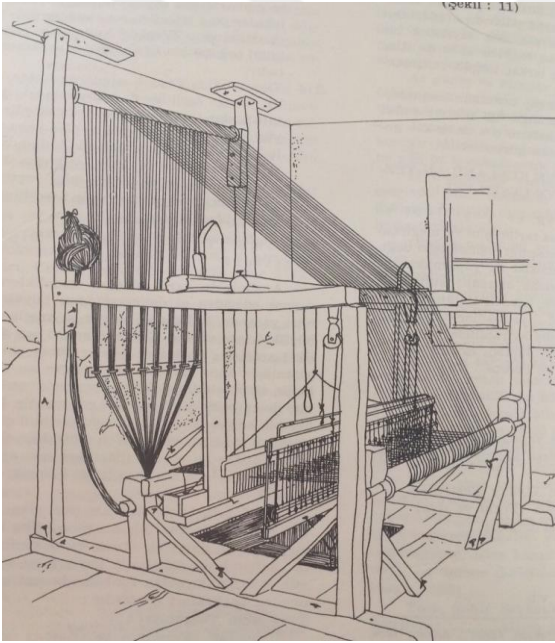
Mekikli dokuma tezgahları

Mekikli dokuma tezgahları çerçeve (gücü) sayılarının artırılıp eksiltilmesine ve çerçevelerin hareket düzeninin el ve ayakla yapılmasına göre farklı yapılarda olabilir. En az iki çerçeveden oluşan tezgahlar da çerçeve sayıları farklılık gösterebilir. Her

bir çerçevenin hareketi ayak (pedala) yardımı ile sağlanmaktadır. El ile çalışan tiplerinde ise bu çerçevelerin hareketi tezgahın yan tarafında bulunan el pedalları ile sağlanmaktadır (Kaya, Ergenekon, 1989, s.18). Anadolu'nun farklı yörelerinde görülen tezgah çeşitlerine; culhalık, çulfalık, mekikli tegah, düzen, ayakcaklı tezgah gibi isimler verilmektedir (Soysaldı, 2009, s.17).

Çukur tezgahlar

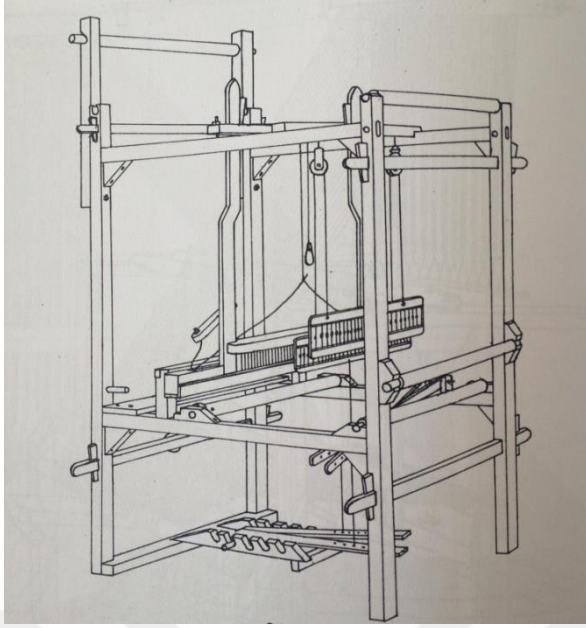
Anadolu' da yaygın olarak görülen bir tezgah türüdür. Bu tezgahlar da, pedalların bulunduğu kısım bir çukur içinde yer almaktadır. Dokumacının oturma yeri zemin hizasındadır. Bunun dışında yüksek tezgahdan bir farkı yoktur (Aytaç, 1982, s.186).

Resim 2.12. Çukur tezgah (Yağan, 1978, s. 76)

Kamçılı tezgahlar

Kamçılı tezgahları diğer tezgahlardan ayıran en önemli fark, mekiğin el ile değil kamçının çekilmesiyle atılmasıdır. Bu sistem el tezgahlarına büyük bir hız kazandırmaktadır (Aytaç, 1982, s.187).

Resim 2.13. Kamçılı tezgah (Yağan, 1978, s.196)

Üç ayak (Yer tezgahı)

Genellikle yaylacılık yapan Yörükler tarafından kullanılmaktadır. Malzeme basit olduğu için kolayca kurulmakta ve toplanmaktadır. Özellikle İç Anadolu Bölgesi'nde yir hanası (yer hanası) diye bilinmektedir. Doğu Anadolu ve Toroslar Bölgesi'nde tevni, tavnı ve üç ayak diye tanınmakta, Karadeniz Bölge'sinde ise dasdar adıyla anılmaktadır. Söz konusu tezgah, aynı boy ve kalınlıktaki üç ayrı, ahşap çubuktan meydana gelir ve ipler yere paralel durur. Dokuyucu, tezgah yanında değil, ters yönünden dokumaya başlar. Dokumayı yerden yükseltilmiş, halkın tekne-teknece dediği, ahşaptan yapılmış tabure benzeri oturak üzerine oturarak yapar. Dokumada, atkı iplikleri, ıstar'da el ile atılırken, bu tezgahda mekik yardımı ile geçirilir. Yine, atkı iplikleri, kirkit yerine kılıç adı verilen, ahşaptan yapılmış, yüzü bıçak ağzına benzer şekilde yontulmuş, bir aletle sıkıştırılır. Dokumalar 30-35 cm. eninde ve istenilen uzunluktadır. Parçalar yan yana getirilerek dikilir. Aynı tezgahta, aynı teknikle, kolan, kuşak gibi dokumalar da yapılmaktadır (Deniz, 2000, s.69-70).

2.3. Yassaçal Köyü Mekikli Dokumacılığı

2.3.1. Yassaçal Köyü Mekikli Dokumacılığında Kullanılan Araç ve Gereçler

Aslına uygun olarak üretilmiş mekikli dokuma tezgahı ve araç gereçler fotoğraflarla belirlenmiştir.

2.3.2. Culhalık-culhalık tezgah

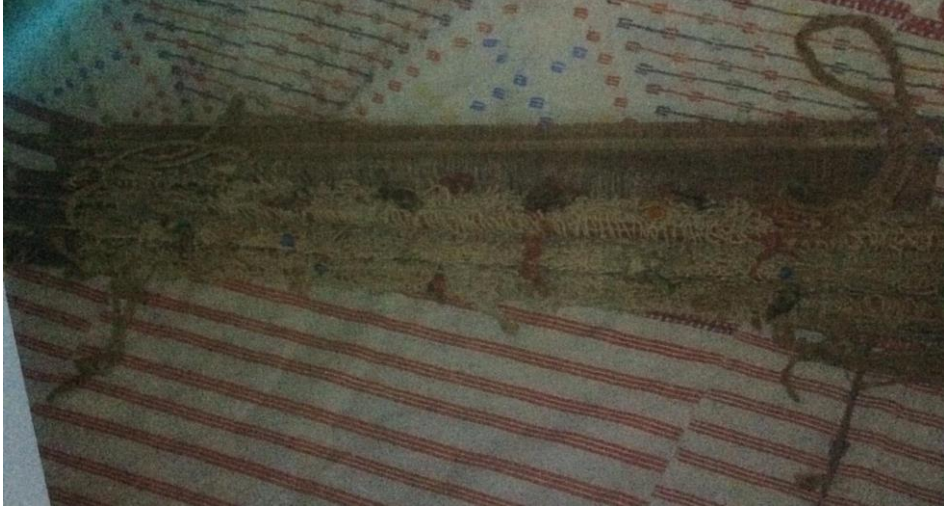
Yassaçal yöresinde geleneksel usulde fırınlanmış gürgen ağacından yapılmış ahşap dokuma culhalık-culhalıkları kullanılmıştır. Dört ana gövdeden oluşan culhalık-culhalık, tarak kısmı kamıştan, kücülerini oluşturan ağaçlar zoğal (kızılcık) ağacından, mekiği boynuzdan üretilmiştir. Şuan gelenekse usulde üretimi bulunmamakla birlikte farklı malzemelerden yapılmış dokuma tezgahları üretilmiştir (Kantar, 2018).

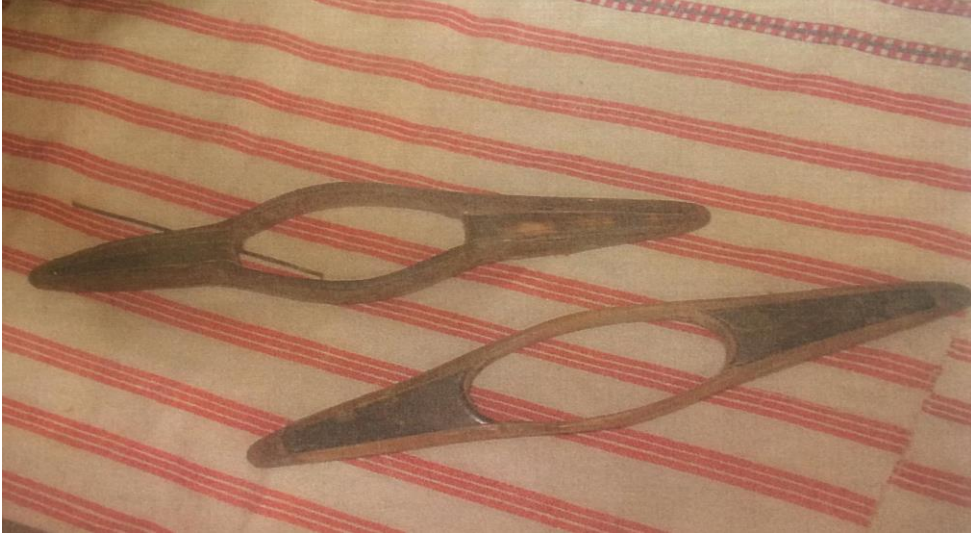
Resim 2.14. Culhalık-culhalık (İl Kültür Müdürlüğü Raporu, 2013)

Resim 2.15. Geleneksel kamış tarak (İl Kùltür Müdürlüğü Raporu, 2013)

Resim 2.16. Geleneksel kücü (İl Kùltür Müdürlüğü Raporu, 2013)

Resim 2.17. Geleneksel boynuz tarak (İl Kùltür Mùdùrlùğü Raporu, 2013)

2.3.3. Davan (Yerde Dokuma Düzenegi)

Yöre araştırmaları sonucu dokuyuculardan elde edilen bilgiler doğrultusunda mekikli dokuma ve kolan dokuma yapımında kullanılan, üç parça ağaç dallarının (kazıkların) birleştirilmesiyle ana gövde oluşturulmakta, oluşturulan davanın ortalama beş metre aşağısına, beş metre yukarisına tahta parçaları toprağa sabitlenmekte, sabitlenen parçalara çözüğü ipleri gerilerek kücülerden geçirilmekte, alt grup ve üst grup çözüğülerin arası, tartı denilen iki ucu sivri kayganlık oluşturulmuş uzun sopa ile ayrılarak atkı ip atılmaktadır. Tartı aleti alt gurup, üst gurup ipleri ayırmada kullanılırken, atılan atkı ipinin sıkı şekilde kenetlenmesi için sıkıştırma yapmada da kullanılmaktadır. Atkı ipliklerinin, çözüğü iplikleri ile kenetlendiği dokumada atkı iplikleri sadece dönüşlerde belli olmaktadır. Çözüğü iplikleri dokumanın yüzeyine bezenmektedir. Bahar aylarında nisan, mayıs gibi günü birlik kurulup toplanan ilkel dokuma tezgahında, cicim, kilim, heybe, çuval ve püsküllü bağ dokunmaktadır (Kanar, 2018).

Resim 2.18. Davan (Kanar, 2018)

2.3.4. Amasya Halk Eğitim Merkezinde Mekikli Dokuma Yapımında Kullanılan Ahşap Tezgah

Aslına bağlı kalınarak üretilen ahşap tezgahın yaygın kullanımına Amasya halk eğitim merkezinde rastlanmıştır. On adet ahşap tezgahta dokuma yapılmaktadır. Tarak, kücü ve mekik dışında diğer parçaları aslını yansıtmaktadır.

Resim 2.19. Tezgah (Karabük, 2018)

2.3.5. Selmin

Dört köşeli yuvarlak bir ağaçtır, her iki ucundan birer mesnedin yuvalarına geçirilerek mesnetler yere ve birbirine sabitlenir (Akpınarlı, 1996, s.21).

Dokuma yapmak için hazırlanan çözümlerin ipliklerinin, tezgah üzerindeki parçalardan geçirilerek, çözümlerin sistemli bir şekilde gerildiği ön ve arka germe parçalarıdır.

Resim 2.20. Ön sellim (Karabük, 2019)

Resim 2.21. Arka sellim (Karabük, 2019)

2.3.6. Top Ağaç

Dokuyucunun dokuyarak oluşturduğu bezi demir kol yardımıyla sardığı tezgahın en kalın parçasıdır.

Resim 2.22. Top ağaç (Karabük, 2019)

Resim 2.23. Germek için kullanılan demir kol (Karabük, 2019)

2.3.7. Tüfe

Her atkı atımından sonra kumaş kısmına doğru çekilerek, tarak yardımı ile yeni atılan atkıyı kumaşa ilave etmekte kullanılan ağaç malzemedен üretimiş culfalık-culhalık (tezgah) parçasıdır.

Resim 2.24. Tüfe (Karabük, 2019)

2.3.8. Tarak

Yapılan araştırmalar sonucu metal tarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Tarak sıklığı dokunacak bezin özelliğine göre sık dişli, seyrek dişli olarak çeşitlendirilmektedir. Sık dişli tarak takılırsa sık dokuma, diş sayısı az tarak takılırsa seyrek dokuma elde edilmektedir.

Resim 2.25. Tarak (Karabük, 2018)

2.3.9. Kucüler

Yapılan incelemeler esnasında ip kucülere rastlanmıştır. Kucüler, çözgü ipliklerine hareket veren bölümden oluşmakta, okcurlarla (ipliklerle) makaralara ve ayakçaklara bağlanmaktadır.

Resim 2.26. Kucüler (Karabük, 2019)

2.3.10. Çatal

Tezgaha gerilmekte olan çözgü ipliklerinin gerim işlemi tamamlandıktan sonra, ipliklerin düzenli olması, karışmaması, olası ip kopma durumunda rahatlıkla tespit edilmesine yardımcı araçtır.

Resim 2.27. Çatal (Karabük, 2019)

2.3.11. Gerim Tahtası

Çözgü çözme işleminin sonunda tezgahın dışında kalan fazla çözgülerin sarılıp sabitlediği tahta parçasıdır. Dokuma esnasında çözgülerin sabitlenip gevşetilmesinde kullanılmaktadır.

Resim 2.28. Gerim tahtası (Karabük, 2019)

2.3.12. Ayakcak

Kücülerin aşağı yukarı kaldırılmasını sağlayan, iki ayrı ayak şeklindeki tezgah parçasına denir. Araştırma sonucu görülen tezgah (culhalık) iki ayakcaklı olduğu için bütün dokumalar bez ayağı türündedir. (Kantar, Aşçı, 2018).

Resim 2.29. Ayakcaklar (Karabük, 2019)

2.3.13. Makaralar / Okcur

Makara

Ayakcak ile kücüler arasındaki sistemli hareketi sağlayan daire formundaki mekanizma parçasıdır.

Resim 2.30. Makara-okcur (Karabük, 2019)

Resim 2.31. Okcur yapımı (Karabük,2019)

Okcur

Yöre araştırmaları sonucu ulaşılan bilgiler ışığında okcur (kalın örme ip) yaygın olarak kullanılmaktadır. Kullanım alanları farklılık gösteren okcur; tezgahta (culhalıkta) makaraların hareketinde, don (tuman) bağlamada, bebek ağaç beşiklerinde yatak yerleştirilen kısmında yüzey oluşurmada, beşik sallamada, çuval ağzı, heybe askısı olarak çok amaçlı üretilmekte ve ihtiyaca göre kullanım alanı değişmektedir.

Okcur örümü

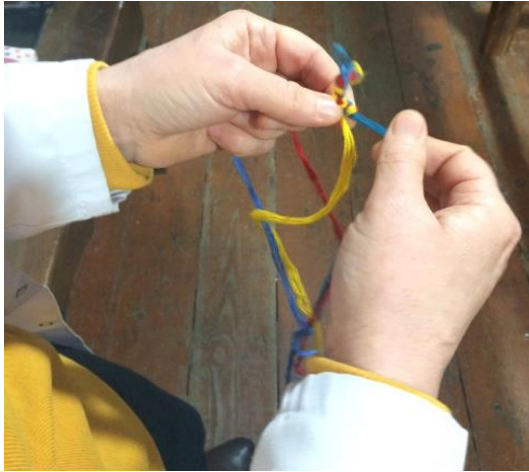
Dört ayrı renkte ip istenilen uzunlukta başlangıcından bağlanmakta ve gerginlik oluşturacak şekilde sıkıştırılmaktadır. İki ip içte, iki ip dışta duracak şekilde konumlandırılıp, içteki ipler sağ ve sol dıştaki iplerin üzerinden atılarak arkaya alınır, parmak arasında sıkıştırılır. Bu işlemle içteki ipler dışa, dıştaki ipler içe geçmiş olur ve aynı işlem tekrarlarla devam etmektedir. Tekrar sayısına bağlı olarak okcurun uzunluğu ayarlanmakta, mukavemeti güçlü bir ip elde edilmektedir.

Resim 2.32. Başlama (Karabük, 2019)

Resim 2.33. Aşama (Karabük, 2019)

Resim 2.34. Aşama (Karabük, 2019)

Resim 2.35. Aşama (Karabük, 2019)

2.3.14. Kılıçlar

Tezgah (culhalık) iskeletini oluşturan ağaç ana gövde parçalarının birbiri içerisine geçişi ile oluşan boşluklarda sıkıştırma (vidalama) görevi gören dört adet parçadır.

Tezgahı sabitleme kullanılmaktadır.

Resim 2.36. Kılıçlar (Karabük, 2019)

2.3.15. Gerim Çubuğu

Dokunmakta olan çözgünün kücü, tarak ve ağızlıktan düzenli geçmesini sağlayan kılavuz çubuğudur.

Resim 2.37. Gerim çubuğu (Karabük, 2019)

2.3.16. Cımbar

Bezin en genişliğinin düzenli olarak dokunmasına yardımcı olan, metalden yapılmış, dokuma aşamasında bezi germeye yarayan üzeri gözenekli ayarlanabilir metal araçtır.

Resim 2.38. Cımbar (Karabük, 2019)

2.3.17. ıkırık / Tete / İğ

ıkırık

Üzerinde iğ bulunan ve iğın dönmesi için el ve ayakla sağlanan ip bükmeye yarayan araçtır (Öztürk, 2010, s.14)

Tete

ile (gelep) halindeki yün ve pamuk ipliklerinin yumak haline getirilmesini sağlayan yardımcı araçtır.

İğ

ıkırığa takılan masuranın hareket kolaylığını sağlayan ince uzun metal parçadır.

Resim 2.39. ıkırık (Karabük, 2019)

Resim 2.40. İğ (Karabük, 2019)

2.3.18. Çözgü tezgahı

Ahşap malzemeden üretilmiş kare formunda duvara monteli çözgü çözme aracıdır.

Üst tarafında birbirine paralel 20 adet masuranın takıldığı metal çubuk bulunmaktadır. Sağ ve sol kısımlarında 30'ar ahşap çıkıntılar yer almaktadır. Çözgü en ve boy ipliklerinin düzenli ve sistemli şekilde bir araya getirilip birleştirilmesini sağlar.

Resim 2.41. Çözü tezgahı 1 (Karabük, 2019)

Resim 2.42. Çözü tezgahı 2 (Karabük, 2019)

2.3.19. Mekik / Masura

Mekik / Masura

Mekik

Dokuma yapılırken atkılarının, çözümler arasındaki açıklıktan (ağızlıktan) kolayca geçmesini sağlayan, atkı ipliğinin üzerine sarıldığı iki ucu sivri, çoğunlukla ağaçtan yapılan alete mekik denir (Aytaç, 1982, s.146)

Masura

Atkı iplerinin sarıldığı ahşap veya plastikten yapılmış mekiğin orta kısmına takılan parçasıdır.

Resim 2.43. Mekik (Karabük, 2019)

Resim 2.44. Masura (Karabük, 2019)

2.4. Hazırlık İşlemleri

2.4.1. İplik özelliği ve temin edilmesi

Yörede yapılan araştırmalar sonucu yün ve pamuk ipliği kullanıldığı tespit edilmiştir. İplikler Amasya merkezden veya köye gelen çerçilerden alınmıştır. Bohça (12kg iplik birimi) olarak satın alınan ipler, öncelikle yapılacak dokumanın ürün özelliğine göre hesaplanmaktadır. Bir bohçalık (12kg) ipten 12 don çıkmaktadır. 1kg iplik 12-14 halebi gelmektedir, 12-14 halebiden bir don çıkmaktadır (Halebi; ayak ucundan, göğüs hizası arası mesafe). Bir halebi ortalama 80-85cm gelmektedir. Dokuyucu hesaplamasını yaptığı atkı, çözgü ipliklerini toz boyalar (kök boya) ile boyanmaktadır. Toz boyalar legen de su ile karıştırılır, kaynatılır, gelep halindeki ipler kaynamakta olan boyalı suyun içinde 2-3 saat daha kaynatılır. İpler boyama işlemi bittikten sonra bol su ile durulanır, iki avuç tuz, su, karıştırılmış suda 1 gün bekletilip boyanın sabitlemesi sağlanmaktadır. Boyama işlemi tamamlanan gelepler asılarak kurutulmaktadır. Gelepler tetceye geçirilerek, yumak haline getirilmekte, dokuma yapılacak desen özelliğine göre ayarlanan ipler, çıkırık yardımı ile masuralara çekilmektedir (sarılmaktadır).

2.4.2. İpliklerin çirışlenmesi (hamurlama)

Gelep (çile) halinde alınan iplerin pamuklanmaması, kopma oranının düşürülmesi ve dokumada kolaylık sağlaması için ipliklerin çirışlenmesi gerekmektedir. 1kg ip için,

sahan adı verilen derin bir tabak dolusu buğday unu derin büyük tencerede, un sararıncaya kadar kavrulur, 5-6 yumurta içine kırılıp yavaş yavaş su ilave edilerek akışkan sıvı elde edilmektedir. Elde edilen çözelti karıştırılarak kaynatılır, içerisine 1 yumruk balmumu atılır, kısık ateşte çözeltinin rengi değişene kadar pişirilir. Pişirilmiş çiriş karışımı el yakmayacak ısıya gelmesi için soğumaya bırakılır. Hazırlanan çözelti içine çileler halindeki iplikler batırılır. Elde ovularak çirişin bütün iplere nüfus etmesi sağlanır. Çirişleme işlemi tamamlanan iplikler kurutulmaktadır. Kurutulmuş olan çirişli iplikler soğuk suya batırılarak çözültiden arınması için ‘‘tokaç’’ adı verilen alet yardımı ile dövülerek arındırılır. Bu işlem hamurlu çözültiden arındırılıncaya kadar tekrarlanır ve asılarak kurutulur. Kurutulmuş olan çirişli kelepler ‘‘tekçe’’ adı verilen alete geçirilir. Tekçe’ den çıkırcık yardımıyla masuralara sarılır (Kantar, Aşçı, 2018).

2.4.3. Çözgü çözme işlemi

Resim 2.45. Çözgü bobinleri (Karabük, 2019)

Resim 2.46. Çözgü dolabı (Karabük, 2019)

Çözgü tezgahı üzerinde 20 çözgü bobini bulunmaktadır. Dokunacak dokumanın sıklığına göre önceden hesaplanan çözgü ipleri, çözgü tezgahının üzerindeki makaralardan tek tek alınarak çözgü tezgahının aşağı çaprazına bağlanır, 1 alt 1 üst 1 çapraz yapılarak sağlı sollu dönüşlerle tezgah üzerinde bobinlerden gelen çözgü ipleri aşağıdan yukarı, 30 sağ 30 sol tarafta bulunan çıkıntı şeklindeki çubuklara sarılır. Aşağıdan yukarı, ilk çubuk ile sarılan son çubuk, 1 tur sayılmaktadır. Bu işlemle 4 tekrarlar, 80 tel, 36-38m arası bir çile çözgü elde edilmektedir.

Kücüler üzerinde bulunan renkli ponponlar, çile başlarını ifade etmektedir. Çile başları ise yapılacak olan dokuma enini belirlemede kullanılır. 10 çileden, 50cm eninde çözümlü oluşturulurken, 8 çileden, 38-40cm eninde çözümlü elde edilmektedir. Göynek ve çarşaf 8 çileden dokunurken, örtüler 7 çileden dokunmuştur. Şuan yapılmakta olan dokumalar çoğunlukla 10 çile çözümlüden dokunmaktadır.

Belirlene dokumanın, en ölçülerine göre çözümlü dolabında çözümlü çözülür, 4 turda bir çile elde edilir ve nişanlanır (işaret), çözümlü çözme işlemine devam edilir, istenen ölçülere ulaşına kadar devam edilir.

Resim 2.47. Çile başı ponponları (Karabük, 2019)

2.4.4. Atkı ve desen ipliği hazırlama

Dokumanın atkı yüzünde yapılacak olan desenlemeler, boyanmış olan pamuklu ipler, yün ipler ve kukle (kuka) ile yapılmıştır. Tetçeye geçirilen gelepler yumak haline getirilmektedir. Elde edilen yumaklar birleştirilerek istenilen kalınlık elde edilmekte ve çıkırıktaki sarılmaktadır. Sarılan ipler iğ yardımıyla masuralara aktarılarak hazır hale getirilmektedir.

2.4.5. Çözümlü ipliklerinin tezgaha geçirilmesi

Çözümlü çözme sırasında başlama noktası işaretlenen çözümlü, istenilen uzunlukta hazırlanır. Düzeni bozulmadan çapraz sol ele alınarak işaretlenen yeri üste getirilir, çaprazdan sırayla üstteki ve alttaki kücü içinden geçirilerek çapraz alınır. Dar en

dokuma başlangıcı ikili verilerek çözgü telleri, kücüler sırayla ön gücü, arka gücü olarak ipler geçirilir, geçirilen ipler ön gücü orta gücü olarak tarak dışından tığ yardımıyla geçirilir. İplerin uçları birleştirilerek gruplar halinde bağlanmakta ve bez başına dikilmektedir. Çözgü telleri gerginleştirilerek düzeltilmektedir. Ayakçaklara, sağ ayak basılarak dokuma işlemine başlanmaktadır

Resim 2.48. Tezgaha geçirilmiş çözgü İpleri 1

Resim 2.49. Tezgaha geçirilmiş çözgü İpleri 2

Resim 2.50. Tezgaha geçirilmiş çözgü İpleri 3

Resim 2.51. Tezgaha geçirilmiş çözgü İpleri 4

2.5. Dokuma İşlemi ve Motif Oluşturulması

2.5.1. Dokuma işlemi

Yörede tespit edilen iki ayakçaklı iki kücü düzende atkısında ve çözgüsünde bez ayağı dokuma yapılmaktadır. Ayakçaklar sağlı solu basılarak kücüler aşağı yukarı kaldırılmakta, bu işlem uygulanırken atkı ipliği açılan ağızlıktan mekik yardımı ile atılmakta, atılan mekikten sonra tarak istenilen dokuma sıklığına göre tüfe yardımı ile gevşek veya sıkı vurulmaktadır. Bu işlemin tekrarıyla bez dokuma gerçekleştirilmektedir.

2.5.2. Dokuma İşleminde Motif Oluşturma

Yörede araştırma ve gözlemlerle elde edilen bilgiler ışığında düz ve desenli dokumalar olarak sınıflandırılmaktadır. Düz dokumalarda çözgüde, atkıda aynı renk iplikler kullanılmakta, bazı örneklerinde atkıda çizgili (çubuklu) deseni uygulanarak renklendirme yapılmaktadır.”Mekikli dokumacılıkta atkıda ve çözgüde aynı renk; başka bir ifade ile tek renk kullanıldığı zaman belirgin bir desen oluşmaz. Bu durum sadece ipliklerin bağlantı şeklini yani ışık-gölge etkisiyle bir görüntünün oluşmasını sağlar. Çözgüde kullanılan rengin dışında atkıda ayrı bir renk kullanılması veya en az iki ayrı renk iplikle dokuma yapılması halinde belirgin ve asıl desen dediğimiz görüntü elde edilir” (Kaya, Ergenekon, 1989, s.42). Çözgü ve atkı iplikleri belirlenen dokumalarda, üçüncü ip olarak bezeme ipi kullanılır. Bezeme ipi deseni meydana getirmektedir. Bez ayağı bağlantılı geçirilen zemin ve desen atkıları, el veya yardımcı araç ile çözgü iplikleri arasından motif şekline göre istenilen bezeme oluşturulmaktadır. Desen iplik geçişleri bezeme arasına sıkıştırılarak bağlantısı kesilmekte veya bezeme arkasında atlamalı, bağlantılı uygulanmaktadır.

Desenli dokumalar genelde tuman bezi, çarşaf bezi, göynek ve çeşitli örtülerde motif özelliğine göre bezemelerde renkli pamuk iplikleri kullanılmaktadır. Dokuma işleminde desen ve motif belirlendikten sonraki aşamada, çözgü ipliklerinde belirlenen desene uygun renklendirme yapılmaktadır. (Aşçı, 2018).

2.6. Yassıçal Köyü Dokuma Çeşitleri ve Kullanım Alanları

Yassıçal yöresi kullanımındaki çeşitlilik yöre halkının günlük ve özel gün olarak tabir ettiği, gelenek-göreneklerin uygulandığı kültür çeşitlerinin sergilendiği düğünler, şenlikler, cenaze merasimleri, kültür çeşitliliğinin yansıma alanlarıdır. Gelenek, görenekleri, örf, adet ve aneleri, yediden yetmişe herkesin uyguladığı bu toplanma alanlarında, genç kızlar sandıklarda kalan yöresel folklorik kıyafetleri giyinerek görsel zenginliklerini sergilemektedirler.

2.6.1. Kadın Giyim Kuşama Dayalı Dokumalar ve Özellikleri

Resim 2.52. Yassıçal yaylagöl sosyal tesisleri açılış töreni için hazırlanılmış yöresel kıyafetler (Karabük, 2019)

Mecidiye: (Üç Etek) Kutnu bezinden dikilmiş, üç parçadan birleştirilmiş, boyu ayak bileklerine kadar uzanan, yan kısımları belden açık kadın dış giysi parçasıdır.

Resim 2.53. Mecdidiye 1 (Karabük, 2019)

Resim 2.54. Mecdidiye 2 (Karabük, 2019)

Göynek: Culhalıkta olarak adlandırılan tezgahlarda bez ayağı tekniği kullanılarak dar ende dokunmuş bezden meydana gelmektedir. Yöre araştırmaları sonucu dokumada tek tip göynek örneklerine rastlanmıştır. Eni genelde 37-42 arası değişmekte olan bezin boyu, dokuyucunun ihtiyacına göre belirlenmektedir. Atkısı ve çözgüsü pamuk olan dokumalar zeminde krem, dar en kenar başlarında kırmızı bordürlü dokunmuşlardır. İşlemeli ve düz göynek olarak iki çeşidine rastlanmıştır. İşlemeli göynek özel gün kullanımı için üretilmekte iken işlemez kullanımı bulunan göynek günlük kullanım için üretilmiştir. İşlemeli göyneklerin arka orta etek kısmı kaneviçe tekniği ile bezenmiştir.

Resim 2.55. Göynek (Karabük, 2019)

Resim 2.56. Göynek detay (Karabük, 2019)

Tuman (Don): Beyaz ve renkli iki parçadan oluşmaktadır. Diz üstü, bez ayağı dokuma, diz altı kırmızı, lacivert tahtalı deseninde dokunmuş, iki ayrı bezin birleştirilmesi ile oluşturulan dış giysi parçasıdır.

Resim 2.57. Tuman (don) (Karabük, 2019)

Yelek: Pazen, desenli kumaş ve iç astarı beyaz iki ayrı kumaşın birleştirilmesi ile oluşturulmuş, üzeri oyulgama tekniği ile desenleme yapılmış kadın dış giysi parçasıdır. Günlük kullanımda göynek üzerine giyilmekte olan kısa cekettir.

Resim 2.58. Yelek (ceket) (Karabük, 2019)

Kuşak: Beli sıkıca kavramak ve giysileri süslemek amacı ile kullanılan kare formunda, yün, orlon bezayağı dokuma parçasıdır. Üretimi bulunmamakla birlikte yörede hazır satın alma kuşakta, kullanımı görülmüştür.

Resim 2.59. Kuşak (Karabük, 2019)

İşli Öncek: 20 cm eninde, 81cm boyunda, siyah koyun yününden iki parça dokunmuş ortadan dikilerek birleştirilmiştir. Birleştirilen dikdörtgen formundaki geometrik

desenleme ile renkli ipliklerle işlenmiştir. Dokuma (işli öncek), vücut ön kısmına bağlanan kadın dış giysi parçasıdır.

Resim 2.60. 20 cm en, 81 cm boy, nakışlı öncek (Karabük, 2019)

Resim 2.61. Kullanım özelliği (Karabük, 2019)

Püsküllü Bağ: 30 alt, 30 üst, 60 tel yün çözüğü ipinin, davanda veya bir yere sabitlenerek renkli atkı iplikleri ile yapılan çarpana dokuma, beli üç tur saracak uzunlukta dokunmaktadır. Dokunan bağın uçuna renkli püsküller takılmakta, kadın dış giysi süsleme parçası olarak kullanılmaktadır.

Resim 2.62. 4 cm en, 300 cm boy, püsküllü bağ

Resim 2.63. Püsküllü bağ (Karabük, 2019)

Resim 2.64. Yöresel günlük kullanım kıyafeti (Karabük, 2019)

Resim 2.65. Yörede tespit edilen kıyafetler (Karabük, 2019)

Dingil Bağlama: Başın tepe kısmına zeytin tenekesi (metal kutu) yerleştirilmekte, iki veya üç kandilli yemeni ile baş üzerine yerleştirilen zeytin tenekesine kavuk formu

verilmekte, kandilli yemenilerle kapatılan zeytin tenekesi, üzeri oyalı yemenilerle oyalar ön yüzden görülecek şekilde bağlanmaktadır. Ehil kişiler tarafından yapılmakta olan dingil bağlama, gelin hamamı öncesi hazırlanmaktadır.

Resim 2.66. Özel gün kullanımı

Şakaklık: Hazırlanan dingil üzerine, alın kısmında görülecek şekilde takılmakta olan, gümüş aksesuardır.

Resim 2.67. Özel gün kullanımı

Bürük: Baş üzerine kapatılan, omuzları ve sırtı örten, uzun, geniş dış giyim parçasıdır. Özel gün kullanımı; dingil üzerine, günlük kullanımı; yemeni üzerine uygulanmaktadır.

Resim 2.68. Özel gün kullanımı

Kandilli Yemeni: Tahta baskılarla basma yapılmış kadın baş örtüsüdür.

Resim 2.69. Kandilli yemeni (Karabük, 2019)

2.6.2. Günlük kullanım ve temel ihtiyaaca dayalı yapılan dokumalar

Günlük kullanım temelli üretilen dokumalar, mekikli dokuma tekniği ile kücüler değiştirilerek culhalıkta dokunmaktadır. retiminde yn ve orlon iplikler kullanılmaktadır. Yer yaygılarında süsleme amaçlı renklendirilmiş yn parçaları atkı ynl dokuma yapılırken tutturulmuştur. Cicim adı ile anıldığı tespit edilmiştir.

Yörede tespit edilmiş çizgili bezayağı mekikli dokumalar ve kolan dokumalar farklı kullanım için üretilmişlerdir. Kilim, uval, ul, oban heybesi rneklarine rastlanmıştır.

Resim 2.70. Cicim yer yaygısı (Karabük, 2019)

Resim 2.71. Kilim (Karabük, 2019)

Resim 2.72. uval (Karabük, 2019)

Resim 2.73. Azık antası (Karabük, 2019)

2.7. Yassıçal Yöresi Mekikli Dokumalarının Motif ve Kompozisyon Özellikleri

Resim 2.74. Sülüman motifi

Resim 2.75. Eminem motifi

Resim 2.76. Tekke peşkürü motifi

Resim 2.77. Memed dede motifi

Resim 2.78. Deveci kesmesi motifi

Resim 2.79. Çatal menük (çatal mekik) motifi

Resim 2.80. İçli menük (içli mekik) motifi

Resim 2.81. Haşhaş başı motifi

Resim 2.82. Siyahlı motifi

Resim 2.83. Tahtalı motifi

Resim 2.84. Bükmeli motifi

Resim 2.85. Cimecik motifi

Resim 2.86. Sinekli motifi

Resim 2.87. Çizgili motifi

Resim 2.88. Motif ismi bilinmemektedir

Resim 2.89. Motif ismi bilinmemektedir

2.8. Giyim Amaçlı Yapılmış Dokumaların Özellikleri ve Birleştirme Aşamaları

2.8.1. Bitmiş dokumada dikme yöntemiyle birleştirilme

Dokumalarda dikilerek birleştirme göynek, tuman (don), öncek, çuval ve heybelerde görülmüştür. Dar ende dokunmakta olan bezler ihtiyaç temelli olarak, ihtiyaca uygun şekilde elde makine dikişi ile birleştirilerek kullanıma hazır hale getirilmektedir.

Göynek Birleştirme

Resim 2.90. Birleştirilmiş göynek (Karabük, 2019)

Resim 2.91. Kol altı birleştirme (Karabük, 2019)

Resim 2.92. Yaka detay (Karabük, 2019)

Resim 2.93. Kol birleştirme (Karabük, 2019)

2.8.2. Bitmiş Dokumada Kenar Temizleme

Yapılan araştırmalar sonucu bitmiş üründe, iki çeşit kenar temizleme tekniğı görülmüştür. Birinci teknik dokumanın çözgü ipliklerinden oluşturulmaktadır. Tezgaha gerilen çözgüler dokuma başlangıcında hesaplanır ve saçak payı bırakılarak dokumaya başlanır, istenilen ölçülerde dokunan bezin bitim aşamasında tezgahtan çıkarılmadan saçak mesafesi ayarlanarak tezgahtan çıkarılır. Bağlama tekniğı ve modeli belirlenen saçaklar guruplar halinde bağlanarak dokuma tamamlanır. Diğer yöntem ise dokuma yapılmış bez üzerine dar ende, üçüncü bir ip ile tığ örücülüğü istenilen desen ve modelleme ile uygulanmaktadır.

Resim 2.94. Dokuma sonrası ip takılarak saçak bağlama (Karabük, 2019)

Resim 2.95. Dokuma esnasında saçak payı bırakarak sonradan bağlama (Karabük, 2019)

2.8.3. Bitmiş Dokumada İşleme Yapararak Süsleme

Dokuma yapılmış bezlerde işleme tekniği göyneklerde ve öncekte rastlanmıştır. Göynekte arka etek orta ucunda kanaviçe tekniği bitkisel ve geometrik motiflerle bezenmiştir. Öncekte görülen işleme, oyulgama tekniği ile geometrik bezeme uygulanmıştır.

2.9. Tasarım, Desen ve Motif Oluşturma

“Bezeme “Bezek” sözünün anlamı, eski Türklerde çok daha geniştir. Bu neden ile bugüne kadar gelmiştir. Bezemek de süslemek demektir (Ögel, 1991, s.342). Bezemeyi oluşturan temel unsurlar, desen, motif, kompozisyon ve tasarımla bütünlük oluşturmaktadır. Ortaya çıkarılacak olan özgün ve yaratıcı sanat ürünlerinin bir bütünlük içerisinde oluşturması, eserin güzel ve değerli kavramları ile nitelendirilmesini sağlamaktadır.

Tasarım, dizayn (design) sözcüğü, Latince biçim vermek, temsil etmek olan dizaynır (designare) sözcüğünden gelmektedir. Ancak bugün, bu anlamlara tasarlama,

planlama, eskizler yapma, biçimlendirme ve kurgulama gibi değişik anlamların tamamı, tasarımı nitelemektedir (Aker Alpaslan, 1981, s.20).

Tasarımcının, bir sorun karşısında, yaratıcılığını keşfederek, sözel ve görsel düşüncelerle fikir üretmesi ve bunları görsel ifadelerle anlatması, sezginin ve aklın dengesi ile gerçekleşen tasarım sürecinin temelini oluşturmaktadır. Tasarımcı bu süreci kendini keşfetme ve ifade etme biçim ve yöntemleri ile değerlendirir. Bu sürecin her aşamasının, şeffaflaştırılarak yansıtılması hem tasarım farkındalığının artmasını hem de tasarımın iletişim aracı olarak kullanılabilirliğini sağlayacaktır (Koçkan, 2012, s.3).

Desen sözcüğü dilimize Fransızca'dan girmiştir. Sözcük anlamı; herhangi bir yüzey üzerine nesnelere çizgilerle yapılan şekli olarak tanımlanmaktadır. Desen, tüm görsel sanatların temelini oluşturan bir disiplindir. Güzel sanatlar alanlarında da uygulamalı sanatlar alanlarında da tasarım desenle başlamaktadır. Süsleme sanatlarında desen; herhangi bir mekanı veya nesneyi süslemek, süsler oluşturmak amacıyla tasarlanmaktadır (Aker Alpaslan, 1981, s.112).

“Motif” süslemeyi oluşturan temel yapı taşıdır. Motifler bağımsız olarak kullanıldığı gibi çeşitli biçimlerde tekrarlanarak daha büyük motifler, sular, ya da yüzey kompozisyonları elde edilebilir. Tüm tasarımlarda olduğu gibi yaratıcı, özgün ürünler ortaya konulmalıdır. Kompozisyon oluştururken tasarım ilkelerinden yararlanmak, özellikle eğitim aşamasında daha bilinçli ve başarılı sonuçlar yaratır. Bir motif tek başına ne denli güzel olursa olsun tasarımın bütünüyle değer kazanmaktadır (Aker Alpaslan, 1981, s.116).

2.9.1. El Sanatlarında Tasarımın Yeri ve Önemi

İşlevsellikle güzelliği yorumlayarak, geleneksel yöntemlerle ve elde yapılan ürünler El Sanatları'nı oluşturmaktadır. Her toplumun kendine özgü kültür birikimi, gelenek-görenekleri, dili karakteri, rengi olduğu gibi, halk topluluklarının içinden doğarak gelişen halk sanatları kültürel zenginliğimizin ve ifade biçimimizin zenginliğini oluşturmaktadır (Aker Alpaslan, 1981, s.11). El sanatlarının devamı, yeni nesle aktarımı, doğru, bilinçli ve aslına bağlı kalınacak şekilde, işin ehli kişiler tarafından

yapılmalı, yozlaşması önlenmelidir. Tüketim toplumu olduğumuz bu dönemde değerlerimizin sağlıklı şekilde gelece kuşaklara aktarımı konusunda, aklın, maharetin ve teknolojinin rehberliğinde özgün ürünlerin tasarlanması, beğeniye sunulması, unutulmasını ve yozlaşmasını önleyecektir. Modern toplum yaşantısına uygun ürünlerin tasarlanması, geniş kitleler tarafından öğrenilmesini sağlayacaktır. Kültürün yaşatılması, bilinmesi ile ilişkilendirilmeli, tasarlanan el sanatları ürünlerinde her zaman yarar ve işlevsellik gözetilmelidir. Çağın gereksinimlerine uygun tasarlanan el sanatları ürünleri, dünü bugünü ve geleceği ile birlikte dünya kültürleri içerisinde yerini almalıdır.

2.10. İlgili Araştırmalar

Kültürel mirasımız içerisinde özel bir yere sahip olan yöresel dokumalarımızın bölgesel özelliklerini koruyarak gelecek nesillere aktarılması el sanatlarımızın yaşatılması açısından önemlidir. Tekstil sanayinin gelişim ve değişim göstermesi ile yok olan, yozlaşan veya yok olmaya başlayan el sanatları ürünlerinin korunması gerekmektedir. Bu nedenle bölgesel olarak yapılan alan araştırmaları ve akademik çalışmalar büyük önem taşımaktadır.

KORKUTATA, Zeynep (2014), “Bolu İli Seben İlçesi Geleneksel El Dokumaları” isimli Yüksek Lisans Tezinde; Bolu İli Seben İlçesinde el dokumacılığı ile uğraşan bireylerden tesadüfî örneklem yöntemiyle 40 birey seçilmiş ve karşılıklı görüşme tekniği uygulanmıştır. Ayrıca yörede yapılmış el dokuma örneklerinden, kirkitli düz dokumalar ve mekikli dokumalardan toplamda 70 tanesinin fotoğrafı çekilmiş ve bu dokumaların boyut, araç - gereç, kompozisyon, motif, teknik özellikleri incelenmiş ve her bir ürün için hazırlanan bilgi formlarında bu özellikler belirtilmiştir. Bu araştırma ile Bolu İli Seben İlçesinde bulunan el dokuma örnekleri belgelenmiş ve bu alanda eksikliği hissedilen bilimsel bir doküman hazırlanmıştır. Yörede el dokumacılığı ile uğraşan bireylerin çoğunluğu orta yaş ve üstü olduğu görülmektedir. Bunun sebebi ise genç nesil bireyler tarafından bu el sanatı fazla önemsenmemekte ve gittikçe önemini kaybetmektedir. Eğitim durumları incelendiğinde, bireylerin çoğunluğunun, okuma yazma bildikleri ve ev hanımı oldukları tespit edilmiştir. Bireylerin çoğunluğu dokumayı ailesinden öğrenmiş ve bu bir gelenek olarak devam ettirilmiştir. Yörede çoğunlukla ana renklerin, canlı ve koyu tonlarının kullanıldığı;

ara renklere ve tonlamalara birkaç renk dışında, az yer verildiği görülmektedir. Çözgü renkleri ise genellikle beyaz olmakla birlikte gri, kahverengi ve siyah nadiren kullanılmıştır. Yörede geometrik, sembolik motifler ağırlıkta olup, figürlü motifler az kullanılmıştır. Tespit edilen dokuma örneklerinde en çok; kırmızı, yeşil, lacivert, pembe, mavi, sarı, beyaz, siyah, bordo, gri, açık mavi, açık yeşil, mor, renklerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Bölgede, düz dokumalar yöre halkı tarafından “ıstar” adı verilen dikey tezgâhlarda, mekikli dokumalar ise “çulfalık” adı verilen tezgâhlarda dokunmaktadır. Yörede düz dokumalarda çok büyük ebatlı dokumalara rastlanmamıştır. Yörede yapılan Mekikli dokumalara ise “alaca” adı verilmektedir. Bu dokumalar “iç donluk”, “dış donluk” adı altında iki şekilde üretilmektedir.

AKGÜL, Mustafa (2017), “Kargı Bezi Dokuma ve Desen Özellikleri” isimli Yüksek Lisans Tezinde; Çorum ili Kargı ilçesinin tarihi kargı bezi dokumalarını belgelemek ve özelliklerini ortaya koymaktır. Geçmiş ve günümüzde dokunan kargı bezi dokumaları teknik, renk, desen, motif ve kompozisyon özelliklerinin en iyi şekilde belirlenmesi ve belgelenmesi, gelecek kuşaklara aktarılması için çalışılmıştır. Günümüzde kargı bezi dokumaları sadece bakanlık projeleriyle ve halk eğitim merkezlerinin dokuma atölyelerinde ahşap el yapımı tezgâhlarda dokunmaktadır. Unutulmaya yüz tutmuş tarihi kargı bezi dokumalarını yok olmaya kadar götüren nedenlerin başında ekonomik nedenler ile teknoloji ve sanayinin ilerlemesi gelmektedir. Bu çalışma kapsamında bölgede bulunan kargı bezi dokumalarıyla, günümüzde dokunan kargı bezi dokumaları ayrı ayrı incelenip, literatüre kazandırılmaya çalışılmıştır. Çalışma örneklemini oluşturan dokumaların özellikleri ve dokumaların kullanım alanları belirlenerek, elde edilen veriler belgelenmiştir.

SARIGÜZEL, Selma (2013), “Günümüz Bolu Göynük Yöresi Dokuma Kumaşlarının İncelenmesi” isimli Yüksek Lisans Tezinde; Yöredeki dokumalar genellikle pamuk ipliğinden yapılır ve yöreye ait belli başlı renkler ve motifler kullanılarak dokunmuştur. Yöredeki dokumacılığın en önemli özelliği tezgâhta sipariş üzerine yöreyi temsil eden motiflerle belli ölçülerde dokuma yapılmış olmasıdır. Yörede daha çok bezayağı dokuma yapılıp, kullanılacak dokuma unsuruna göre belli ölçüler verilir. Yapılan dokumaların zemini ham beyaz olup desen ve motiflerde kullanılan renkler ise kırmızı, lacivert, yeşil, mavi, sarı, sim ve kahverengi olarak değişir. İplerin renkleri ise kök boya ile yapılır. Yörede kullanılan belli başlı

motifler vardır artık bu motifler yöre ile özdeşleşmiştir. Bu motiflerin başında; bahar dalı, suyolu, kesme şeker, elma baharı, aslanağzı, portakal, uğur böceği, ulama başı, nişan bohçası, kabak çekirdeği, makasçık ve kuzugöbeği yer alır. Göynük yöresinin en önemli dokuma unsuru göynek'tir. Göynekler bayan ve erkeklerin giydiği yöreye özgü bir iç giyimdir. Göyneklerde fazla dikiş ve kesim bulunmadan pratik yöntemlerle uzun dokuma parçalarının birleşiminden oluşturularak dikilir. Yaka kısmına oyuntu verilerek, kol oyuntusu verilmeden, omuz kısmından kumaş katı yapılıp, yan kısımların dikilmesinden meydana gelir. Ayrıca gerek görülürse, yaka ve kol kısımlarına da süslemeler yapılır. Yörenin bir başka önemli dokuma çeşitleri ise örtülerdir. Bunlar mutfak peçetesi, raf örtüleri, masa örtüsü, kese, perde, peştamal, yazma ve tülbent çeşitleri olarak sınıflandırılır. Bu dokuma çeşitlerine tanıtım fişlerinde detaylı anlatımlarla tek tek yer verilmiştir. Göynük yöresinde halkın sandıklarında halen değer verip sakladığı dokumaları görmek mümkündür. Bunun haricinde dokumacılık kültürünü en iyi yansıtan materyalleri, yörenin hediyelik eşya satan dükkânlarında da rastlayabiliriz.

KAYADİBİ, Pakize (2013), "Dar Dokuma Kumaş Yapıları ve Üretimi" isimli Doktora Tezinde; dar dokuma kumaş yapılarının lif ve iplik özellikleri, dokuma hazırlık işlemleri, dar dokuma makine özellikleri, örgü yapıları ve kullanım alanlarına ilişkin detaylı ve toplu bilgi sunan bilimsel bir kaynak oluşturmaktadır. Çalışma örneklemini evreni temsil niteliği dikkate alınarak belirlenen ve ulaşılabilen İstanbul Sanayi Odası'na kayıtlı 31 sanayii işletmesi ile Bursa Sanayi Odası'na kayıtlı 10 dar dokuma işletmesi olmak üzere 41 işletme oluşturmuştur. Veriler sınırlı sayıdaki literatürün taranması, işletme yetkilileri ile yapılan görüşmeler, yerinde yapılan gözlem ve incelemeler ile dar dokuma kumaş numunelerinin analizleri ile elde edilmiştir. Araştırma sonucunda, dar dokuma kumaş yapılarında doğal kaynaklı liflerden çoğunlukla pamuk ipliğinin, tam yapay liflerinden ise kullanımdaki yoğunluk durumuna göre sırasıyla poliester, polipropilen, poliamid, poliüretan (elastan) ve poliakrilonitril, lif ve ipliklerin kullanıldığı belirlenmiştir. Araştırma kapsamına alınan dar dokuma işletmelerinin tamamında eksantrikli ağızlık açma ve iğneli atkı atma sistemi ile çalışan dokuma makinelerinin kullanıldığı görülmüştür. Bunlar genellikle basit yapılı örgüler için kullanılan en fazla 20 çerçevesi, sınırlı desen imkanına, yüksek üretim hızına sahip, bakım maliyetleri az basit ve güçlü makinelerdir. Atkı raporu en çok 8 dir. Dar dokuma üretiminde sökülmeyen kumaş

kenarı, yardımcı iğne sistemiyle 5 farklı sistemle yapılır. Dar dokuma kumaş üretiminde dimi, saten, kuvvetlendirilmiş ve çok katlı dokumalar başta olmak üzere bezayağı ve türevleri, dimi ve türevleri; zeminde, dimi, saten, lanse ve değişen yüzölçümü; desende ve kenarda ise bezayağı ve türevlerinden oluşan örgülerin kullanıldığı belirlenmiştir. Sökülmeyen kenar örgüsü olarak ise çoğunlukla yardımcı sistem, elastik yapılı olanlarda yardımcısız sistem kullanılmaktadır. Araştırma raporunda ayrıca numunelerin örgü analizlerinden ve farklı örgü çeşitleri ve desen özelliği gösteren bazı örneklerle ve dar dokumaların kullanım alanlarına göre sınıflandırılmasına yer verilmiştir.

ÖZTÜRK, Gülşen (2010), “Taraklı Ve Kaynarca Bez Dokumaları” isimli Yüksek Lisans Tezinde; Dokumacılık çok eski tarihlere dayanmaktadır. Evlerde kurulu ağaç dokuma tezgâhlarında, kullanıma yönelik çok çeşitli dokumalar yapılır. Anadolu'nun birçok yöresinde olduğu gibi Taraklı ve Kaynarca İlçesi'nde de halkın kendi ihtiyaçlarını kendi güçleri doğrultusunda karşılama isteği sonucu dokumacılık ortaya çıkmıştır. Eskiden her evde dokuma tezgâhları bulunmaktaydı. Halk kendi ihtiyaçları doğrultusunda dokuma yaptığı için, dokuma sanayinin gelişmesi, hazır ürünlerin daha kolay elde edilmiş olması, dokumacılık geleneğine olan ilgiyi azaltmıştır. Yine de Taraklı ve Kaynarca İlçesinde kadınların bizzat kendilerinin dokuduğu dokumalara rastlamak mümkündür. Bu dokumalar belli enlerde dokunur. Dikilecek eşyaya göre yan yana getirilerek istenilen genişlik elde edilir. Geleneklerine bağlı yaşayan halk, bugün günlük ihtiyaçlarını hazır olarak temin etse de geleneklere göre evlenecek çağda gençleri olan aileler, evlenecek çiftlerin ihtiyacını karşılamak ve hediye olarak aile yakınlarına dağıtmak için bol miktarda kumaş dokumaktadırlar. Taraklı İlçesi'nde ve özellikle köylerinde yaşlı kadınlar bu bezlerden dikilmiş giyimliklerden giymektedirler. Geleneğin şehre göre daha çok yaşandığı köylerde çocukların giyimliklerinde de bu bezlerden görmek mümkündür. Hazır giyim, bez dokumacılığını duraklatmıştır. Fakat bir gelenek olan bu el sanatı ölmemiştir. Halkın giyim ihtiyacını karşılamak için icra ettiği dokumacılık sanatı artık giyim ihtiyacını karşılamaktan çok Taraklı'ya ve Kaynarca'ya özgü Bez Dokumacılığının tanıtılması ve pazar oluşturma amacıyla yapılmaktadır. İnsanların çağlar boyunca yaşadıkları, çalıştıkları, ibadet ettikleri mekânlarda giyinmek ve oturdukları yerleri güzelleştirmek amaçlı çeşitli dokuma teknikleri ile dokumalar meydana getirmişlerdir. Bunlardan biriside bez dokumacılığıdır. Alan araştırmamda çeşitli bez

dokumalarının günümüze kadar gelmesi yörede geçmişten günümüze kurulan bir köprü bağının olduğu göstermektedir. Bulunan bez dokumaları bu araştırmanın materyallerini oluşturmaktadır. Taraklı ve Kaynarca yöresi bez dokumacılığını ise desen ve motif özellikleri, kullanılan araç gereç ve avadanlıklar, teknik ve renk özellikleri, kullanılan boya özellikleri ve yörede dokunan bez çeşitlerini incelemektir.

3. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, verilerin toplanması ve analizine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Yassıçal yöresi mekikli dokumaları teknik, desen ve motif özellikleri kullanılarak özgün tasarımlar hazırlanmış ve uygulanmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Amasya ili Yassıçal köyünde bulunan mekikli dokumalar incelendiğinde, bu araştırma tarama modelinde betimsel bir çalışmadır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Amasya'nın Yassıçal köyü mekikli dokuma ürünler ve dokuma yapan bireylerden elde edilen veriler; Örneklemini ise Yassıçal köyü mekikli dokumalarından farklı özellikte 50 adet ürün ve Amasya il merkezinde dokuma yapan 15 bireyden elde edilen veriler oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Teknikleri

Araştırmacı tarafından konu ile ilgili yazılı literatür taraması yapılarak bilgiler tespit edilmiş, anket formları düzenlenmiştir.

Amasya ili Yassıçal Köyünde bulunan mekikli dokumalar hakkındaki bilgiler dokuyuculardan elde edilmiştir. Dokuma yapan kişilerin bireysel özellikleri, yöredeki dokumalara ait bilgiler hazırlanan görüşme formları doğrultusunda bizzat araştırmacı tarafından karşılıklı görüşme yöntemi ve bilgi formları düzenlenerek tespit edilmiştir.

Araştırmanın örneklemini oluşturan ürünlerin her biri için ayrı bilgi formları düzenlenmiştir ve her bir ürün için kullanılmıştır. Bilgi formlarında ürünlerin genel-detay fotoğrafları çekilmiş, bulunduğu yer, üretim tarihi, boyutları, kullanılan malzemeler, uygulanan teknik, renk, motif, kompozisyon özellikleri yer almaktadır.

3.4. Verilerin Analizi Ve Yorumlanması

Yazılı kaynaklardan elde edilen literatür bilgileri uygun başlıklar altında dolaylı veya direk alıntı olarak kullanılmıştır.

Araştırma çerçevesi dahilinde Amasya İli Yassıçal köyünde dokuma yapan bireyler ile yüzyüze görüşme yöntemiyle elde edilen veriler kullanılmıştır. Bireylerden derlenen bilgiler ile ürünlere ait bilgi formlarından elde edilen veriler çeteleme yapılarak frekansları alınıp, yüzdeleri hesaplanarak tablo halinde sunularak yorumlanmıştır.

4. BULGULAR VE YORUM

4.1. Görüşme ve Bilgi Formlarından Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar

Amasya merkezde ve Yassıçal Köyünde bulunan mekikli dokumaları dokumuş bireylere uygulanan anketlerden elde edilen veriler bu bölüm kapsamında incelenip değerlendirilmiştir.

4.1.1. Mekikli Dokuma Yapan Bireylerin Demografik Özellikleri

Amasya merkez ve Yassıçal Köyünde dokumacılıkla uğraşan bireylerin cinsiyet ile ilgili verileri değerlendirildiğinde tamamının kadın olduğu tespit edilmiş olmakla birlikte mekikli dokumaların kadınlar tarafından dokunduğu belirlenmiştir. Mekikli dokumalarla uğraşan bireylerin yaş dağılımı ile ilgili verilerin değerlendirmesi yapılarak Çizelge 4.1’de sunulmuştur.

Çizelge 4.1. Bireylerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Yaş Düzeyleri	f	%
25-30	2	13.33
31-36	1	6.67
37-42	6	40.00
43-48	3	20.00
49-54	1	6.67
55-60	–	–
61-66	–	–
67-72	2	13.33
Toplam	15	100.00

Çizelge 4.1’ de bireylerin yaş gurularına göre dağılımı incelendiğinde yörede dokumayı genellikle %40 oranı ile 37-42, %20 oranı ile de 43-48 yaş grubundaki bireylerin yaptığı görülmektedir.

Elde edilen bu veriye göre, yörede dokuma ile uğraşan bireylerin büyük çoğunluğu orta yaş ve üstüdür.

Amasya Merkez ve Yassıçal Köyü Mekikli dokumacılığıyla uğraşan bireylerin medeni durumu ile ilgili verilerin değerlendirilmesi yapılarak Çizelge 4.2' de sunulmuştur.

Çizelge 4.2. Bireylerin Medeni Durumlarına Göre Dağılımı

Medeni Durumu	f	%
Evli	12	80.00
Bekâr	3	20.00
Toplam	15	100.00

Çizelge 4.2'de bireylerin medeni durumlarına göre dağılımı incelendiğinde yörede dokumayı genellikle %80 oranı ile evli, %13.33 oranı ile bekâr, %6.67' sinin dul bireylerin yaptığı görülmektedir.

Elde edilen bu veriye göre, yörede dokuma ile uğraşan bireylerin büyük çoğunluğu evli kişilerden oluşmaktadır.

Amasya Merkez ve Yassıçal Köyü Mekikli dokumacılığıyla uğraşan bireylerin eğitim durumları ile ilgili verilerin değerlendirilmesi yapılarak Çizelge 4.3' de sunulmuştur.

Çizelge 4.3. Bireylerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Eğitim Durumu	f	%
Okur-Yazar	3	20.00
İlkokul	4	26.66
Ortaokul	2	13.33
Lise	5	33.33
Ön Lisans	1	6.67
Üniversite	–	–
Toplam	15	100.00

Çizelge 4.3'de bireylerin eğitim durumlarına göre dağılımı incelendiğinde yörede dokumayı genellikle %33.33 oranı ile lise, %26.66 oranı ile ilkokul, %20 oranı ile okur-yazar, %13.33 oranı ile ortaokul, %6.67 bireylerin yaptığı görülmektedir.

Elde edilen bu veriye göre, yörede dokuma ile uğraşan bireylerin büyük çoğunluğu lise mezunudur.

Amasya Merkez ve Yassıçal Köyü Mekikli dokuma yapmaya başlama yaşı ile ilgili verilerin değerlendirilmesi yapılarak Çizelge 4.4' de sunulmuştur.

Çizelge 4.4. Bireylerin Dokuma Yapmaya Başlama Yaşlarına Göre Dağılımı

Mekikli Dokumaya Başlama Yaşı	f	%
11-16	3	20.00
17-22	1	6.67
23-28	3	20.00
29-34	1	6.67
35-40	4	26.66
41-46	–	–
47-52	3	20.00
Toplam	15	100.00

Çizelge 4.4'te bireylerin dokumacılığa başlama yaşlarına göre dağılımı incelendiğinde yörede dokumaya başlama yaşı genellikle %26.66 oranı ile 35-40, %20 oranı ile 11-16, 23-28, 47-52, %6.67 oranı ile 17-22, 29-34 yaş aralığında dokuma yapmaya başladıkları görülmektedir.

Elde edilen bu veriye göre, yörede dokumaya başlama yaşı büyük çoğunluğu orta yaş ve üstüdür .

Amasya Merkez ve Yassıçal Köyü Mekikli dokuma yapmayı kaç yıldır yaptığıyla ilgili verilerin dağılımı değerlendirilmesi yapılarak Çizelge 4.5’ de sunulmuştur.

Çizelge 4.5. Bireylerin Dokumayı Kaç Yıldır Yaptığına Göre Dağılımı

Mekikli Dokumayı Kaç Yıldır Yaptığı	f	%
1-10	10	66.66
11-21	2	13.33
22-32	1	6.67
33-43	1	6.67
44-54	1	6.67
Toplam	15	100.00

Çizelge 4.5’te bireylerin dokumayı kaç yıldır yaptığı ile ilgili verilerin dağılımı incelendiğinde %66.66 oranı ile 1-10, %13.33 oranı ile 11-21, %6.67 oranı ile 22-32, 33-43, 44-54, yıl aralığında dokuma yaptıkları görülmektedir.

Elde edilen bu veriye göre, yörede dokumayı kaç yıldır yaptığına ilişkin veri yüksek oranla 10 yıldır.

Amasya Merkez ve Yassıçal Köyü Mekikli dokuma yapmayı öğrenme kaynakları ile ilgili verilerin değerlendirilmesi yapılarak Çizelge 4.6’ da sunulmuştur.

Çizelge 4.6. Bireylerin Dokumayı Öğrenme Kaynaklarına Göre Dağılımı

Dokumayı Öğrenme Kaynağı	f	%
Aile	4	26.67
Kurs	11	73.33
Toplam	15	100.00

Çizelge 4.6’ da bireylerin dokumayı öğrenme kaynaklarına göre dağılımı incelendiğinde %73.33’ halk eğitim merkezlerinde, % 26.67’ sinin ailesinden öğrendiği tespit edilmiştir.

Elde edilen bu veriye göre, yörede dokumayı öğrenme kaynakları yüksek oranla halk eğitim merkezidir.

Amasya il merkezi ve Yassıçal Köyünde açılan kurslarla mekikli dokumalarının gün yüzüne çıkarılmış ve yeniden gündeme geldiği tespit edilmiştir.

Amasya Merkez ve Yassıçal Köyü Mekikli dokuma yapma amaçlarına göre dağılımı ile ilgili verilerin değerlendirilmesi yapılarak Çizelge 4.7' de sunulmuştur.

Çizelge 4.7. Bireylerin Dokuma Yapma Amaçlarına Göre Dağılımı

Bireylerin Dokuma Yapma Amacı	f	%
Meslek Edinmek	2	13.33
Gelir Elde Etmek	10	66.66
Temel İhtiyaç Gidermek	2	13.33
Boş Vakitlerini Değerlendirmek	3	20.00

F=15

*Bireyler birden fazla seçeneğe cevap vermişlerdir.

Çizelge 4.7'de bireylerin dokuma yapma amaçlarına göre dağılımı incelendiğinde %66.66'sının gelir elde etmek, %20'sinin boş vakitlerini değerlendirmek, %13.33 meslek edinmek ve temel ihtiyaçlarını gidermek için dokudukları tespit edilmiştir.

Elde edilen bu veriye göre, yörede dokumayı yapma amaçları yüksek oranla gelir elde etmek içindir.

Amasya Merkez ve Yassıçal Köyü Mekikli dokumayı hangi aylarda yaptığı ile ilgili verilerin değerlendirilmesi yapılarak Çizelge 4.8' de sunulmuştur.

Çizelge 4.8. Bireylerin Dokumayı Hangi Aylarda Yaptığına Göre Dağılımı

Bireylerin Dokuma Yaptıkları Aylar	f	%
İlkbahar-Yaz	–	–
Sonbahar-Kış	15	100.00
Toplam	15	100.00

Çizelge 4.8' de bireylerin dokumayı hangi aylarda yaptığı ile ilgili veriler incelendiğinde %100' ünün dokumayı sonbahar-kış aylarında yaptıkları tespit edilmiştir.

Elde edilen bu veriye göre, yörede dokumalar sonbahar-kış aylarında yapılmaktadır.

Amasya Merkez ve Yassıçal Köyü Mekikli dokuma kumaşlara bilinen yöresel adı ile ilgili verilerin değerlendirilmesi yapılarak Çizelge 4.9' da sunulmuştur.

Çizelge 4.9. Bireylerin Dokumanın Bilinen Yöresel adı ile ilgili verdiği Cevapların Dağılımı

Bireylerin Dokuma İçin Kullandıkları Yöresel Ad	f	%
Çuha	10	66.67
Culhalık-Culfalık	5	33.33
Toplam	15	100.00

Çizelge 4.9'da bireylerin dokumanın bilinen yöresel adı ile ilgili veriler incelendiğinde %66.67 oran ile çuha, %33.33 oranı ile culhalık-culfalık olarak bilindiği tespit edilmiştir.

Çuha hatalı bir isimlendirme olabilir, %66.67 oranı ile çuha dokuma olarak bilen bireylerin sayısının fazla olması, kurslarla yeniden gündeme gelmesi ve kurslardaki dokuyucu sayısının fazla olması ile doğru orantıdadır. Yörede eskiden bugüne dokuma bilen, yapan ve ulaşılabilen kişi sayısı ile sınırlı olmasından kaynaklı olarak %33.33 oranı ile tabloda yer verilmiştir. Yüzdeler oranının düşük olması, ulaşılabilen dokuma yapan kişi sayısının düşüklüğü ile doğru orantıdadır. Yöre araştırmaları dikkate alındığında yörede yaşayan, dokuma bilen ve yapan kişiler dikkate alındığında çuha dokuma denilse de yöredeki "culha" ifadesinin doğru olduğu düşünülmektedir. Yüzdeler oran ne kadar düşük olursa olsun doğru ve kesin bilgi verdiği tespit edilmiştir. Culhalık-culfalık farklı yörelerde de mekikli dokuma tezgahlarına culfalık adının verildiği ve culha dokuma dendiği, kaynaklarla tespit edilmiştir.

Elde edilen bu veriye göre, çuha yanlış bir isimlendirmedir, culhalık-culfalık doğru bilgi olarak tespit edilmiştir.

Amasya Merkez ve Yassıçal Köyü Mekikli dokuma yapımında kullandıkları yöresel tezgah çeşitleri ve verdikleri isimlere göre dağılımı ile ilgili verilerin değerlendirilmesi yapılarak Çizelge 4.10' da sunulmuştur.

Çizelge 4.10. Bireylerin Dokuma Yapımında Kullandıkları Yöresel Tezgah Çeşidi ve Verdikleri isimlere Göre Dağılımı

Bireylerin Dokuma Tezgahı İçin Kullandıkları Yöresel Adlar	f	%
Culhalık-Culfalık	10	66.66
Davan	10	66.66
Tezgah	10	66.66

F=15

*Bireyler birden fazla seçeneğe cevap vermişlerdir.

Çizelge 4.10'da bireylerin dokuma yapımında kullanılan yöresel tezgah çeşidi ve verdikleri isimlere göre %66.66 oranı ile culhalık-culfalık,%66.66 oranı ile davan, %66.66 oranı ile tezgah olarak bilindiği tespit edilmiştir.

Elde edilen bu veriye göre, dokuma yapımında, culhalık-culfalık, davan, tezgah çeşitlerine verdikleri isimler eşit oranda bilinmektedir.

Amasya Merkez ve Yassıçal Köyü bilinen dokuma teknikleri ile ilgili verilerin değerlendirilmesi yapılarak Çizelge 4.11' da sunulmuştur.

Çizelge 4.11. Yörede Tespit Edilen Dokuma Tekniklerine Göre Dağılımı

Dokuma Teknikleri	f	%
Mekikli Dokuma	15	100.00
Kirkitli Dokuma	3	20.00
Kolan Dokuma (Davan)	3	20.00

F=15

*Bireyler birden fazla seçeneğe cevap vermişlerdir.

Çizelge 4.11'de bireylerin bildiği dokuma teknikleri %100 oranı ile mekikli dokuma, %20 oranı ile kirkitli ve davan (kolan) dokumaları da bildikleri tespit edilmiştir.

Elde edilen bu veriye göre, bireylerin tamamı mekikli dokuma tekniğini bilmektedir.

4.2. Amasya Merkez ve Yassıçal Köyünde Bulunan Mekikli Dokumalar İle İlgili Bulgular

Yörede yapılan araştırmalar sonucunda geleneksel özellik taşıyan, Amasya merkez ve Yassıçal köyünde bulunan Mekikli dokumaları ele alınmış ve örneklerin hepsi alan araştırması ile belgelenmiştir. Bu araştırma sonucunda dokumalarda kullanılan araç-gereç, teknik, ebat, ürün çeşitliliği, renk, motif, kompozisyon özellikleri incelenerek tespit edilmiştir.

4.2.1. Amasya Merkez ve Yassıçal Köyünde Tespit Edilen Mekikli Dokumaların Genel Özellikleri

Yörede bulunan dokumaların genel özellikleri ile ilgili bulgular bu bölümde incelenerek değerlendirilmiştir.

Amasya merkez ve Yassıçal köyü mekikli dokumacılığında kullanılan gereçler iplik etiketleri ve bireylerin ifadeleri doğrultusunda incelenmiş olup, elde edilen veriler Çizelge 4.12.'de sunulmuştur.

Çizelge 4.12. Mekikli Dokumada Yapımında Kullanılan Gereçlerin Dağılımı

Gereçler	Çözüğü		Atkı		Desen	
	f	%	f	%	f	%
Pamuk	30	60.00	38	76.00	40	80.00
Keten	–	–	5	10.00	–	–
İpek	–	–	7	14.00	–	–
Orlon	–	–	–	–	1	2.00
Kuka	–	–	–	–	9	18.00
Polyester	20	40.00	–	–	–	–
Toplam	50	100.00	50	100.00	50	100.00

Çizelge 4.12' bireylerin dokumacılıkta kullandığı çözüğü ipliği %60 oranı ile pamuk, %40 oranı ile polyester, atkı ipliği %76 oranı ile pamuk, %14 oranı ile ipek, %10 oranı ile keten, desen ipliği %80 oranı ile pamuk, %18 oranı ile kuka (kokle), %2 oranı ile orlon olduğu tespit edilmiştir.

Elde edilen bu veriye göre, dokuyuculardan alınan bilgiler doğrultusunda iplik özellikleri tespit edilmiştir. Çözümlerinde ve atkısında yüksek oranda pamuk kullanılmıştır. Yörede desenleme ipliği olarak kullanılan pamuklu ipliğe kokle (kuka) denildiği tespit edilmiştir.

Amasya il merkezinde kurs yerinde kullanılan iplik özelliklerinin keten, ipek, polyester iplik çeşitleri kullanıldığı tespit edilmiştir.

Amasya merkez ve Yassıçal köyü mekikli dokumalarının ürün çeşitliliği incelenmiş olup, elde edilen verilerin değerlendirilmesi Çizelge 4.13.'de sunulmuştur.

Çizelge 4.13. Mekikli Dokumalarının Ürün Çeşitliliği Dağılımı

Mekikli Dokumaların Ürün Çeşitliliği	f	%
Perde	1	2.00
Pano	1	2.00
Göynek	6	12.00
Don- Don Bezi	11	22.00
Çarşaf	9	18.00
Sehpa Örtüsü	17	34.00
Örtü	4	8.00
Bebek Beşik Örtüsü	1	2.00
Toplam	50	100.00

F=50

*Bireyler birden fazla seçeneğe cevap vermişlerdir.

Çizelge 4.13' de bireylerin mekikli dokuma yapımında kullandıkları ürün dağılımı, %34 oranı ile sehpa örtüsü, %22 oranı ile don ve don bezi, %18 oranı ile çarşaf, %12 oranı ile göynek, %8 oranı ile örtü, %2 oranı ile perde, pano ve bebek beşikörtüsü olduğu tespit edilmiştir.

Elde edilen bu veriye göre, halk eğitim merkezinde üretilen ürünlerin çoğunluğunun sehpa örtüsü, Yassıçal köyünde üretilmiş orjinal ürünlerin büyük çoğunluğunun don bezi olduğu tespit edilmiştir.

Amasya merkez ve Yassıçal köyü mekikli dokumalarda kullanılmış renklerin çeşitliliği incelenmiş olup, elde edilen verilerin değerlendirilmesi Çizelge 4.14.'de sunulmuştur.

Çizelge 4.14. Mekikli Dokumalarında Kullanılan Renklerin Dökümü

Örnek No	Mekikli Dokumalarda Kullanılan Renkler																			
	Krem	Kırmızı	Lacivert	Bordo	Hardal Sarısı	Sarı	Siyah	Yeşil	Mavi	Turuncu	Mor	Lila	pembe	Kahverengi	Haki Yeşil	Açık Mor	Sıklamen	Beyaz	Gümüş Sim	
1	X	X	X	X						X										
2	X	X	X							X			X							
3	X	X	X							X										
4	X	X	X		X	X	X	X		X	X	X		X						
5	X	X						X	X	X										
6	X	X	X							X										
7	X	X	X					X		X										
8	X	X				X	X	X	X											
9	X	X	X			X		X	X	X										
10	X	X	X					X		X										
11	X	X						X	X	X										
12	X	X						X	X											
13	X	X	X						X	X										
14	X	X																		
15	X	X	X																X	
16	X	X	X							X									X	
17	X	X							X										X	
18	X	X	X																	
19	X	X	X																	
20	X	X	X																X	
21	X	X	X																	
22	X		X	X																
23	X	X	X																	
24	X	X	X																	
25	X	X	X			X		X	X											

Çizelge 4.14. (devam) Mekikli Dokumalarında Kullanılan Renklerin Dökümü

26	X	X																		
27	X	X	X	X				X												
28	X	X	X					X		X										
29	X	X			X	X	X	X	X	X										
30	X	X	X			X	X	X	X	X		X	X							
31	X	X				X	X	X	X	X	X	X	X							
32	X	X	X			X	X	X	X	X		X	X					X		
33	X	X	X			X		X	X	X			X							
34	X					X				X	X									
35	X	X				X		X		X	X	X	X							
36	X	X	X			X		X	X	X	X		X							
37	X										X	X				X				
38	X	X	X			X		X	X	X	X		X	X						
39	X										X	X	X			X				
40	X				X	X		X	X	X	X	X								
41	X	X	X		X	X		X	X	X	X		X							
42	X	X				X		X	X	X	X	X	X							
43	X	X				X		X	X	X	X	X	X							
44	X	X				X		X	X	X	X	X	X							
45	X				X			X	X	X		X	X		X		X			
46	X	X				X			X	X	X			X	X		X			
47	X	X	X			X		X	X	X	X		X							
48	X	X				X		X	X	X	X	X	X							
49	X					X		X		X				X						
50	X	X	X		X	X		X	X			X	X							
TOPLA M	5 0	4 3	2 9	3	6	2 3	6	2 9	2 5	2 2	3 6	1 4	1 7	1	4	2	2	2	4	1

Amasya merkez ve Yassıçal köyü mekikli dokumalarda kullanılmış renklerin yüzdelik dağılımı incelenmiş olup, elde edilen verilerin değerlendirilmesi Çizelge 4.15.'de sunulmuştur.

Çizelge 4.15. Mekikli Dokumalarında Kullanılan Renklerin Dağılımı

Renkler	Çözü		Atkı		Desen	
	f	%	f	%	f	%
Krem	50	100.00	46	92.00	10.00	20.00
Kırmızı	9	18.00	11	22.00	28.00	56.00
Lacivert			10	20.00	19.00	38.00
Bordo			1	2.00	2.00	4.00
Hardal Sarısı					6.00	12.00
Sarı			1	2.00	21.00	42.00
Siyah					6.00	12.00
Yeşil			2	4.00	28.00	56.00
Mavi			1	2.00	23.00	46.00
Turuncu					32.00	64.00
Mor					16.00	32.00
Lila					14.00	28.00
Pembe					17.00	34.00
Kahverengi					4.00	8.00
Haki Yeşil					2.00	4.00
Açık Mor					2.00	4.00
Sıklamen					2.00	4.00
Beyaz			4		-	
Gümüş Sim					1.00	2.00

Çizelge 4.de bireylerin mekikli dokuma yapımında kullandıkları renklerin yüzdelerle dağılımı, çözgü ipliklerinin %100 oranı ile krem, %18 oranı ile kırmızı, atkı ipliklerinin %92 oranı ile krem, %22 oranı ile kırmızı, %20 oranı ile lacivert, %4 oranı ile yeşil, %2 oranı ile bordo, sarı, mavi, desen ipliklerinin %64 oranı ile turuncu, %56 oranı ile kırmızı, yeşil,%46 oranı ile mavi, %42 oranı ile sarı, %38 oranı ile lacivert, %34 oranı ile pembe,%32 oranı ile mor, %28 oranı ile lila, %20 oranı ile krem, %12 oranı ile hardal sarısı, siyah, %8 oranı ile kahverengi, %4 oranları ile bordo, açık mor, haki yeşil, sıklamen, %2 oranı ile gümüş sim kullanıldığı tespit edilmiştir.

Elde edilen bu veriye göre, çözgü ipliklerinde yüksek oranda krem, atkı ipliklerinde yüksek oranda krem, desen ipliklerinde yüksek oranda turuncu kullanılmıştır.

Amasya merkez ve Yassıçal köyü mekikli dokumalarında kullanılmış olan yüzey desenleme teknikleri, yüzdelik dağılımı incelenmiş olup, elde edilen verilerin değerlendirilmesi tablo 4. 16.'da sunulmuştur.

Çizelge 4.16. Mekikli Dokumalarında Kullanılan Yüzey Desenlendirme Dağılımı

Dokumada Yüzey Süsleme Teknikleri Çeşitliliği	f	%
Dokuma Tekniği Desenleme	44	88.00
İşleme Tekniği Desenleme	6	12.00
Toplam	50	100.00

Çizelge 4.16' da bireylerin mekikli dokumalarda kullandıkları yüzey süslemelerinin yüzdelik dağılımı, %88 oranı ile dokuma esnasında renklendirme, %12 oranı ile tezgah sonrası işleme tekniği kullanılarak dokumaların yüzeyinin desenlendiği tespit edilmiştir.

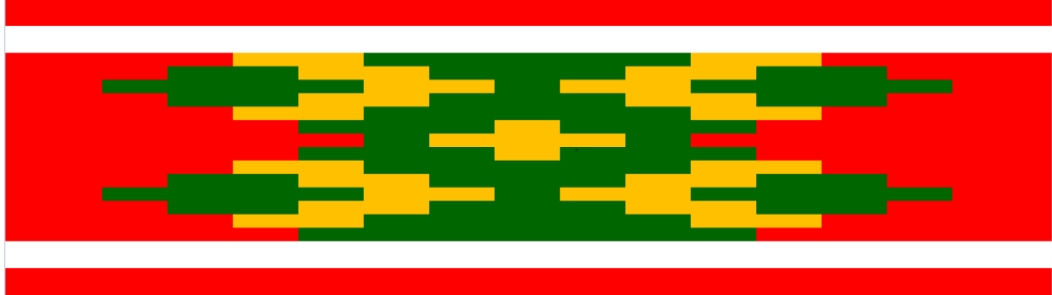
Elde edilen bu veriye göre, desenleme yüksek oranda dokuma sırasında gerçekleşmektedir.

Amasya merkez ve Yassıçal köyü mekikli dokumalarında kullanılmış olan kompozisyon özelliği, yüzdelik dağılımı incelenmiş olup, Yassıçal mekikli dokumaları, 34-50 cm arası dar ende dokunmakta, istenilen ürün özelliğine göre her parça ayrı ayrı birleştirilerek ürün ve kompozisyon tamamlanmaktadır. Dokumanın başlangıcında alt bordür veya sular dar ende, yatay yönde bağlantılı, bağlantısız, düzgün tekrarlarla oluşturulmaktadır. Bordür aralarına geometrik, nesnel, bitkisel bezemelerden oluşan ana ve ara desenler, dikey veya yatay yönde sıralamalı bağlantılı, sıralamalı bağlantısız, tekrarlarla tamamlanmaktadır. Ana ve ara motif, kompozisyonun merkezini oluştururken, bordür, su ve serpmeler ana ve ara motifi tamlayacak şekilde, ana ve ara motifin altında yatay yönde, dar ende dikey yönde,

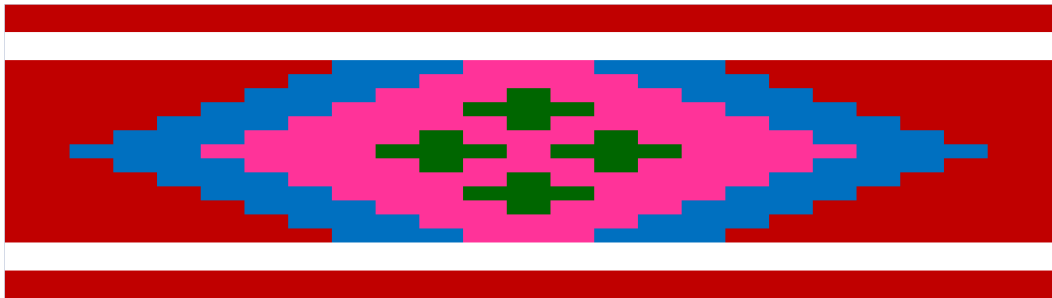
üzerinde serpmeye, sıralı bağlantılı, sıralı bağlantısız şekilde uygulanarak kompozisyon tamamlanmıştır. Kompozisyon örneklerine, göyneklerin arka etek ucu ortasında, çarşaflarda tüm yüzeyi kaplayacak şekilde, örtülerde karşılıklı iki dar ende ve iki parçadan oluşan donlarda, alt parçasında görmek mümkündür.

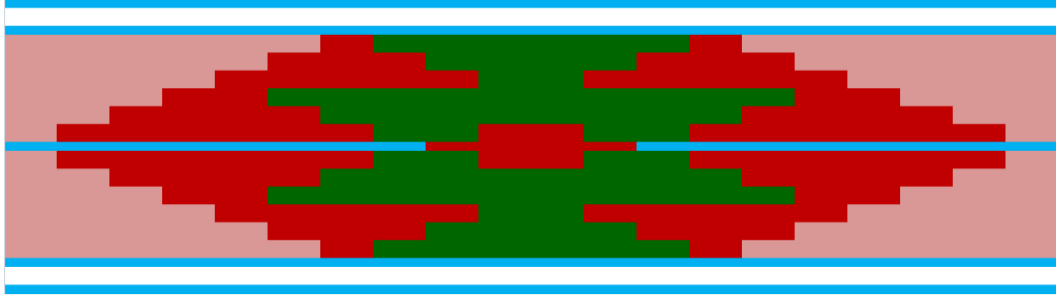
Şekil 4.1. Sülüman motifi

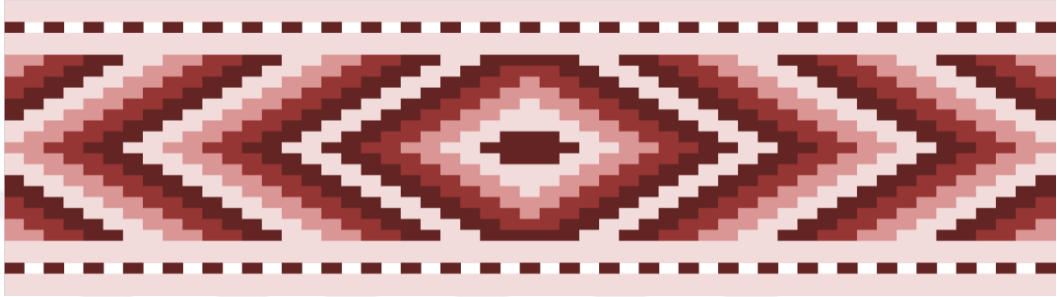
Şekil 4.2. Eminen motifi

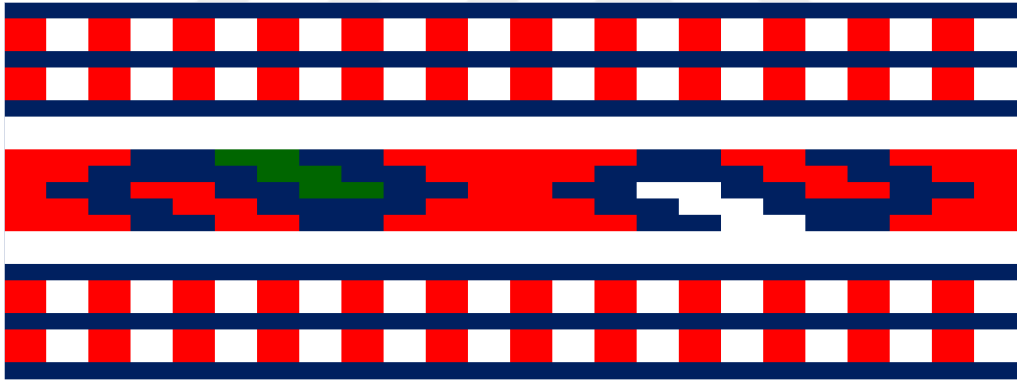
Şekil 4.3. Tekke peşkürü motifi

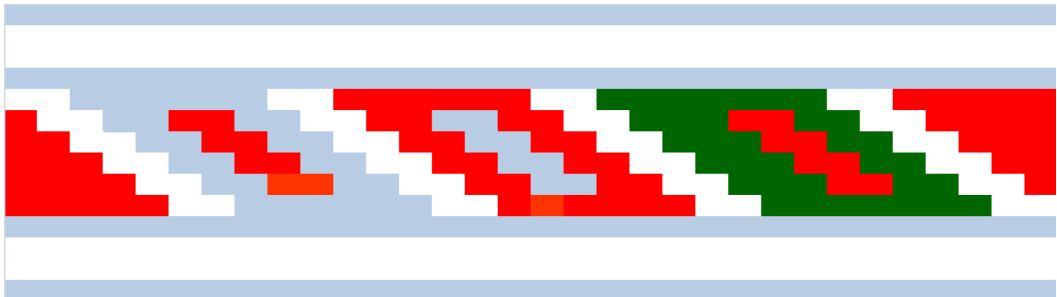
Şekil 4.4. Memed dede motifi

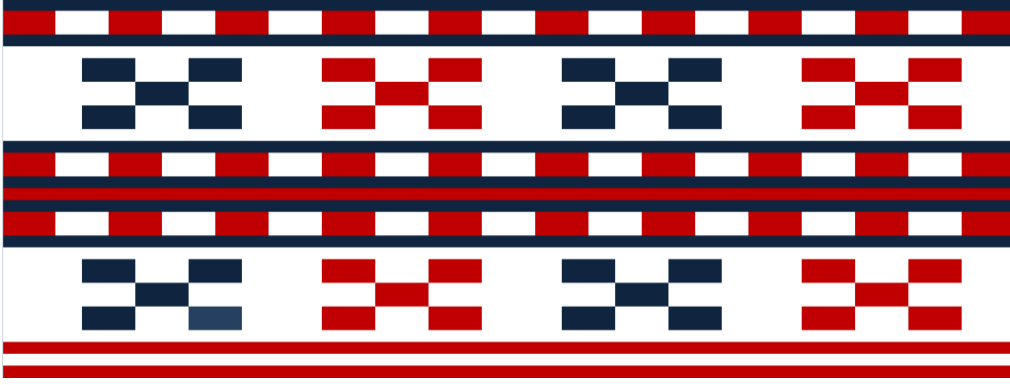
Şekil 4.5. Deveci kesmesi motifi

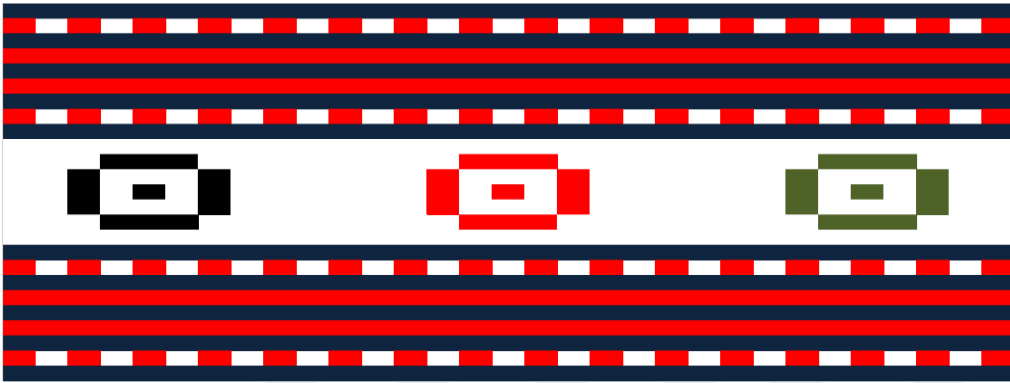
Şekil 4.6. Çatal menük motifi

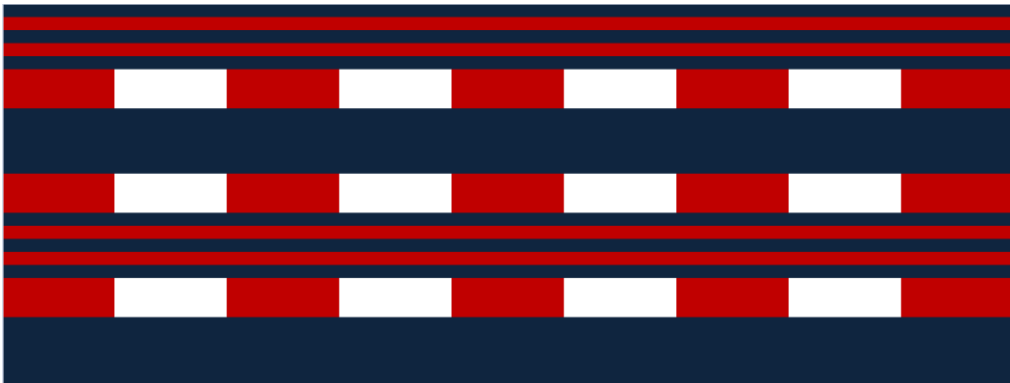
Şekil 4.7. İçli menük (içli mekik) motifi

Şekil 4.8. Haşhaş başı motifi

Şekil 4.9. Siyahlı motifi

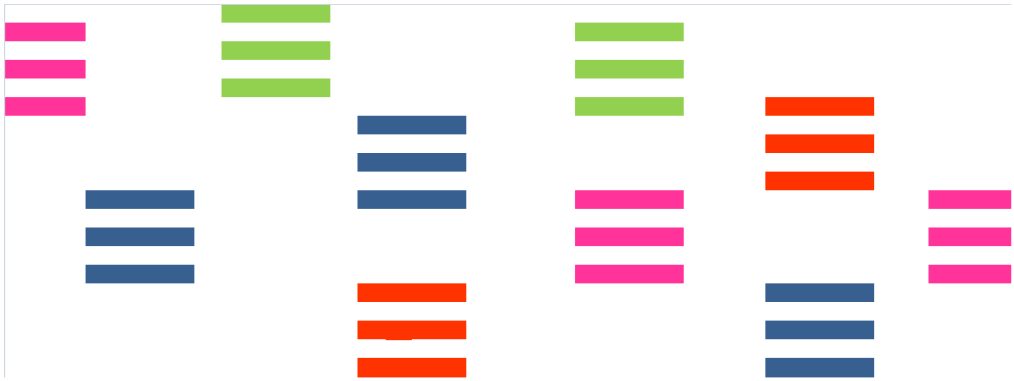
Şekil 4.10. Tahtalı motifi

Şekil 4.11. Bükmeli motifi

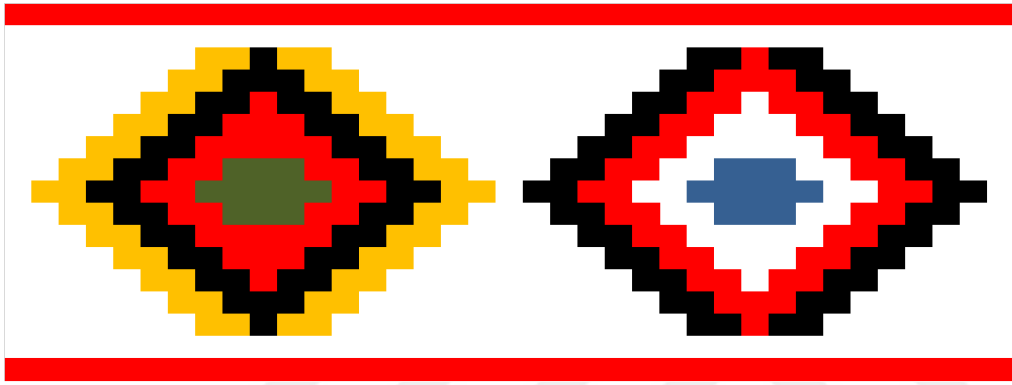
Şekil 4.12. Cimcik motifi

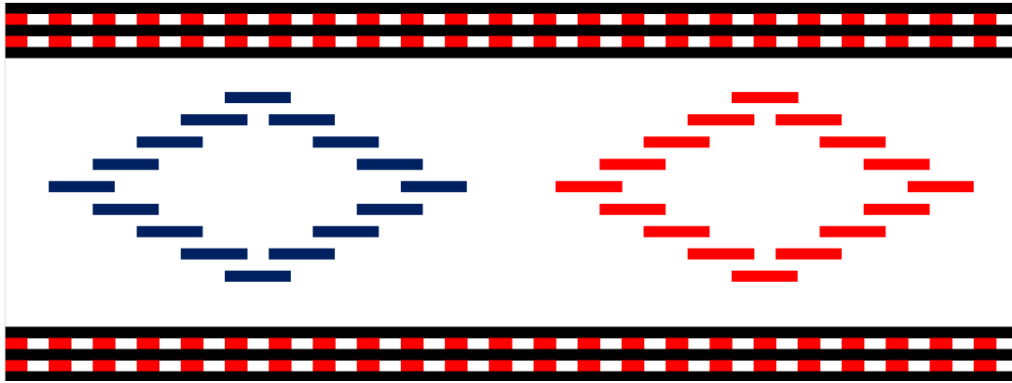
Şekil 4.13. Cimcik motifi

Şekil 4.14. Çizgili motifi

Şekil 4.15. Motif ismi bilinmemektedir

Şekil 4.16. Motif ismi bilinmemektedir

Yassıçal Köyün yöre araştırmaları sonucu, Pamuk dokuma örnekleri çarşaf, don ve farklı boyutta, farklı amaçlar doğrultusunda üretilmiş örtü örneklerine rastlanmıştır. Ürün çeşitliliği, tablo oluşturmamızı zorlaştırmıştır. Yöreye has kullanılmış tescillenmiş on dört adet motif ve araştırmalar sonucu kullanıldığı tespit edilmiş, fakat kayıt altına alınmamış iki adet motife daha rastlanmıştır. Eski ve yeni örnekleri karşılaştırıldığında, motifte herhangi bir değişime rastlanmamıştır. Bilgi formları ile

kayıt altına alınan ürünler karşılaştırıldığında değişimin kullanılan malzemelerle sınırlı olduğu görölmektedir. Yassıçal köyünde dokuma yapılmamaktadır. Üretimi devam eden dokumalar Amasya İl Halk Eğitim merkezinde görölmektedir. Yünlü dokuma örnekleri ise yer yaygısı olarak kullanılan kilim, çuval, heybe ile sınırlıdır. Yünlü dokuma olarak örneğine ulaşılabilen bir diğer yünlü dokuma türü ise döşek şalıdır. Motif kullanılmadan kırçilli olarak söylenen iki veya üç renk karışımının yüzeye bezendiği söylenmiştir.

4.3. Bilgi Formları

BİLGİ FORMU 1

Resim 4.1. Göynek Arka

Resim 4.2. Göynek Detay

İnceleme Tarihi: 25.01.2019

Bulunduğu Yer: Yassıçal Köyü

Üretim Tarihi: Tahmini 70 Yıl

Boyutları (cm): Boy 1.02 cm, Etek en 81 cm x 2 cm (40 cm x 4 cm)

İplik Özelliği: Çözü pamuk ipliği, Atkı pamuk ipliği, Motif Kuka (kokle)

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 23/1 cm

Çözgü: 21/1 cm

Renkleri:

Çözgü: Krem, Kırmızı

Atkı: Krem

Motif: Bordo, Lacivert, Turuncu (Kanaviçe İşleme)

Motiflerin Yöresel Adları: Bilinmiyor

Kompozisyon: Geometrik bezemenin kullanıldığı kompozisyon göyneğin arka orta etek ucunda bulunmaktadır. Kompozisyon ana merkezden geometrik kareler ile sıralamalı bağlantılı yatay düzlemde üç tekrar, dikey düzlemde iki tekrardan oluşmaktadır. Kompozisyonun kesişen kısımlarına geometrik bezeme ile artı formunda işlemler yapılmış, deseni üç eşit parçaya bölecek şekilde dikey çizgiler işlenmiştir. Desen tamamlama noktasından yatay nesneli bezeme ile fiyonk motifi işlenerek bağlantılı iki eşit parçaya bölünmüştür. Belli bir geometrik form içine yerleşmesi nedeniyle motifler düzgün sıralamalı kompozisyon ile simetri uygulanmıştır. Bezemenin iki uzun kenarına, dikey bordür içerisine sekizgen şeklinde geometrik bezeme, kesişen iki çizgi ile dört eşit parçaya ayrılmış, ayrılan parçalar iki farklı renkle işlenmiş, sekizgen etrafı “Y” şeklinde işleme yapılarak stilize edilmiştir. Altı adet serpmeye ile bordür yüzeyi bezenmiş, bordür iç kısmına bağlantılı sıralamalı sekizgen motifinin 4/2 ve 4/1 bütünlük sağlayacak şekilde kompozisyona uygulanmıştır. Bordür geometrik bir düzenleme içinde sıralamalı bağlantılı tamamlanmıştır. Bordürler ana deseni çevreleyecek şekilde, kısa kenarlarından sıralamalı, stilize edilmiş baklava dilimi ve sekizgen motifi ile tamamlanarak desen çerçeve içine alınmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Hatice Bünyat

Doğum Yeri ve Yılı: 1981

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 2

Resim 4.3. Göynek Arka

Resim 4.4. Göynek Detay

İnceleme Tarihi: 25.01.2019

Bulunduğu Yer: Yassıçal Köyü

Üretim Tarihi: Tahmini 70 Yıl

Boyutları (cm): Boy 96 cm, En 38 cm x 4 cm

İplik Özelliği: Çözü pamuk ipliği, Atkı pamuk ipliği, Motif kuka (kokle)

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez Ayağı

Motif: Bez Ayağı

İplik Sıklığı:

Atkı: 20/1 cm

Çözgü: 19/1 cm

Renkleri:

Çözgü: Krem, Kırmızı

Atkı: Krem

Motif: Lacivert, Turuncu, Kırmızı, Pembe (Kanaviçe İşleme)

Motiflerin Yöresel Adları: Bilinmiyor

Kompozisyon: Bitkisel bezeme, geometrik bezeme ve hayvansal bezeme birlikte kullanılan kompozisyon göyneğin arka orta etek ucu kısmında bulunmaktadır. Nesnel bezeme olan üç vazo ve üç hayvansal bezeme olarak işlenmiş kuş motifi düzensiz tekrarlarla kompozisyonun başlangıç kısmına uygulanmıştır. Vazo içerisine, geometrik bezeme ile dikdörtgen, kare, ve üçgenlerle estetik bir görünüm sağlanmıştır. Vazo içerisinden çıkan bitkisel bezemeli yaprak ve çiçekler bağlantılı sıralamalı tekrarlarla, saksı içinde dört yapraklı çiçek demeti stilize edilerek uygulanmış desenle bağlantılı sıralamalı birleştirilmiştir. Ana motif olarak uygulanan stilize saksıların ara boşluklarına çiçek motifi ile serpmeye uygulanmıştır. Ana motif dikey üç tekrar ve orta boşluğu kapatacak şekilde birbiri ile bağlantılı dikey iki saksı ve stilize edilmiş bitkisel bezemeli çiçek motifi ile bağlantılı birleştirme yapılarak kompozisyon tamamlanmıştır. Bezemenin iki uzun kenarına, dikey bordür içerisine sekizgen şeklinde geometrik bezeme, kesişen iki çizgi ile dört eşir parçaya ayrılmış, ayrılan parçalar iki farklı renkle işlenmiş, sekizgen etrafı “Y” şeklinde işleme yapılarak stilize edilmiştir. Sekizgen motifinin orta kısımlarına düğme formunda metal aparat orta merkezinden işleme üzerine tutturulmuştur. Altı adet serpmeye ile bordür yüzeyi bezenmiş, bordür iç kısmına bağlantılı sıralamalı sekizgen motifinin 4/2 ve 4/1 bütünlük sağlayacak şekilde kompozisyona uygulanmıştır. Bordür geometrik bir düzenleme içinde sıralamalı bağlantılı tamamlanmıştır. Bordürler ana deseni çevreleyecek şekilde, kısa kenarlarından sıralamalı, stilize edilmiş baklava dilimi ve sekizgen motifi ile tamamlanarak desen çerçeve içine alınmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Hatice Bünyat

Doğum Yeri ve Yılı: 1981

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 3

Resim 4.5. Göynek Arka

Resim 4.6. Göynek Detay

İnceleme Tarihi: 25.01.2019

Bulunduğu Yer: Yassıçal Köyü

Üretim Tarihi: Tahmini 60 Yıl

Boyutları (cm): Boy 1.11 cm, En 37 cm x 4 cm

İplik Özelliği: Çözü pamuk ipliği, Atkı pamuk ipliği, Motif kuka (kokle)

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 20/1 cm

Çözü: 17/1 cm

Renkleri:

Çözü: Krem, Kırmızı

Atkı: Krem

Motif: Lacivert, Kırmızı, Turuncu (Kanaviçe İşleme)

Motiflerin Yöresel Adları: Bilinmiyor

Kompozisyon: Geometrik bezeme ve hayvansal bezemenin birlikte kullanıldığı kompozisyon göyneğin arka orta etek ucu kısmında bulunmaktadır. Desen hayat ağacı formunda stilize edilmiş geometrik bezeme ile orta gövdeden yanlara açılan karşılıklı dört dal şeklinde işlenmiş, dalların ucuna stilize edilmiş dörtlü küçük karelerle çiçek motifi oluşturulmuştur. Desen yan yana üç sıralamalı tekrarlarla tamamlanmıştır. Tamamlanan desen tepe noktasından bağlantılı yatay zeminde nesnel bezeme ile fiyonk motifi işlenerek bağlantılı iki eşit parçaya bölünmüştür. Belli bir geometrik form içine yerleşmesi nedeniyle motifler düzgün sıralamalı kompozisyonla uygulanmıştır. Bezemenin iki uzun kenarına, dikey bordür içerisine sekizgen şeklinde geometrik bezeme, kesişen iki çizgi ile dört eşir parçaya ayrılmış ayrılan parçalar iki farklı renkle işlenmiş, sekizgen etrafı “Y” şeklinde işleme yapılarak stilize edilmiştir. Altı adet serpmeye ile bordür yüzeyi bezenmiş, bordür iç kısmına bağlantılı sıralamalı sekizgen motifinin 4/2 ve 4/1 bütünlük sağlayacak şekilde kompozisyona uygulanmıştır. Bordür geometrik bir düzenleme içinde sıralamalı bağlantılı tamamlanmıştır. Bordürler ana deseni çevreleyecek şekilde, kısa kenarlarından sıralamalı, stilize edilmiş baklava dilimi ve sekizgen motifi ile tamamlanarak desen çerçeve içine alınmıştır. Dokuması ve işlenmesi kişiyi temsil edecek şekilde desenin sol alt köşesine stilize edilmiş kuş motifi işlenerek imzalanmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Yüksel Kanar

Doğum Yeri ve Yılı: 1947

Öğrenim Durumu: Okur Yazar

Mesleği: Dokuma Ustası

Açık Adresi: Yassıçal Köyü

Resim 4.7. Birey İşlemedeki İmzası olduğunu ifade etmiştir.

BİLGİ FORMU 4

Resim 4.8. Göynek Arka

Resim 4.9. Göynek Detay

İnceleme Tarihi: 26. 01. 2019

Bulunduğu Yer: Amasya

Üretim Tarihi: Tahmini 90 Yıl

Boyutları (cm): Boy 1.02 cm, En 41 cm x 4 cm

İplik Özelliği: Çözü pamuk ipliği, Atkı pamuk ipliği, Motif kuka (kokle)

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez Ayağı

Motif: Bez Ayağı

İplik Sıklığı:

Atkı: 17/1 cm

Çözgü: 14/1 cm

Renkleri:

Çözgü: Krem, Kırmızı

Atkı: Krem

Motif: Lacivert, Kırmızı, Turuncu, Kahverengi, Siyah, Sarı, Hardal Sarı, Yeşil, Mor, Lila

Motiflerin Yöresel Adları: Bilinmiyor

Kompozisyon: Bitkisel bezeme, geometrik bezeme birlikte kullanılan kompozisyon göyneğin arka ortasında etek ucu kısmında bulunmaktadır. Nesnel bezeme olan saksı içinde dört yapraklı çiçek demeti stilize edilerek uygulanmış, ana motif olarak uygulanan stilize saksıların ara boşluklarına çiçek motifi ile serpmeye uygulanmıştır. Ana motif yatay iki tekrar ve üzerine simetri ile düzgün sıralamalı tamamlanmıştır. Tamamlanan desen tepe noktasından sıralamalı ve bağlantılı baklava deseni üç ayrı renk tekrarıyla işlenmiş, hemen üzerine çapraz desenleme iki renk tekrarıyla iki sıra desen suyu işlenerek iki eşit parçaya bölünmüş, alt üst olarak iki eşit parçaya ayrılan kompozisyon belli bir form içine yerleşmesi nedeniyle motifler düzgün sıralamalı tekrarlanmıştır. Bezemenin iki uzun kenarına, dikey bordür içerisine sekizgen şeklinde geometrik bezeme, kesişen iki çizgi ile dört eşit parçaya ayrılmış ayrılan parçalar iki farklı renkle işlenmiş, sekizgen etrafı “Y” şeklinde işleme yapılarak stilize edilmiştir. Altı adet serpmeye ile bordür yüzeyi bezenmiş, bordür iç kısmına bağlantılı sıralamalı sekizgen motifinin 4/2 ve 4/1 bütünlük sağlayacak şekilde kompozisyona uygulanmıştır. Bordür geometrik bir düzenleme içinde sıralamalı bağlantılı tamamlanmıştır. Bordürler ana deseni çevreleyecek şekilde, kısa kenarlarından sıralamalı, stilize edilmiş baklava dilimi ve sekizgen motifi ile tamamlanarak desen çerçeve içine alınmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı : Nermin Gazel

Doğum Yeri ve Yılı: -

Öğrenim Durumu: İlkokul

Mesleği: Ev Hanımı

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 5

Resim 4.10. Göynek Detay

İnceleme Tarihi: 26. 01. 2019

Bulunduğu Yer: Yassıçal Köyü

Üretim Tarihi: Tahmini 60 yıl

Boyutları (cm): Boy 1.06 cm, En 43 cm x 4 cm

İplik Özelliği: Çözümlü pamuk ipliği, Atkı pamuk ipliği, Motif kuka (kokle)

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 20/1 cm

Çözümü: 19/1 cm

Renkleri:

Çözümü: Krem, Kırmızı

Atkı: Krem

Motif: Mavi, Kırmızı, Turuncu, Yeşil

Motiflerin Yöresel Adları: Çiçek Saksısı

Kompozisyon: Bitkisel bezeme, geometrik bezeme birlikte kullanılan kompozisyon göyneğin arka ortasında etek ucu kısmında bulunmaktadır. Nesnel bezeme olan saksı içinde dört yapraklı çiçek demeti stilize edilerek işlenmiş, ana motif olarak uygulanan stilize saksıların ara boşluklarına çiçek motifi ile serpmeye uygulanmıştır. Ana motif yan yana iki tekrar ve üzerine simetri ile düzgün sıralamalı tamamlanmıştır. Tamamlanan desen tepe noktasından sıralamalı “X” deseni dört ayrı renk tekrarı ile desen suyu işlenerek iki eşit parçaya bölünmüş, alt üst olarak iki eşit parçaya ayrılan kompozisyon belli bir form içine yerleşmesi nedeniyle motifler sıralamalı tekrarlanmıştır. İşlemenin iki uzun kenarına, geometrik bezeme ile kare oluşturulmuş kare içi kesişen çizgilerle dört eşit parçaya ayrılarak iki renk işlenmiştir. Altı adet kareden oluşturulan dikey bordür tamamlanmış. Bordür dışı geometrik bir düzenleme ile “Y” şeklinde desenleme yapılarak sıralamalı bağlantılı tamamlanmıştır. Bordürler ana deseni çevreleyecek şekilde, kısa kenarlarından sıralamalı, stilize edilmiş geometrik bezeme ile baklava dilimi ve sekizgen motifi ile tamamlanarak desen çerçeve içine alınmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Hatice Bünyat

Doğum Yeri ve Yılı: 1981

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 6

Resim 4.11. Göynek Arka

Resim 4.12. Göynek Detay

İnceleme Tarihi: 26. 01. 2019

Bulunduğu Yer: Yassıçal Köyü

Üretim Tarihi: Tahmini 60 yıl

Boyutları (cm): Boy 1.08 cm, En 44 cm x 4 cm

İplik Özelliği: Çözü pamuk ipliği, Atkı pamuk ipliği, Motif kuka (kokle)

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 20/1 cm

Çözgü: 18/1 cm

Renkleri:

Çözgü: Krem, Kırmızı

Atkı: Krem

Motif: Kırmızı, Lacivert, Turuncu

Motiflerin Yöresel Adları: Bilinmiyor

Kompozisyon: Geometrik bezeme ve hayvansal bezemenin birlikte kullanıldığı kompozisyon göyneğin arka orta etek ucu kısmında bulunmaktadır. Desen hayat ağacı formunda stilize edilmiş geometrik bezeme ile orta gövdeden yanlara açılan karşılıklı dört dal şeklinde işlenmiş, dalların ucuna stilize edilmiş dörtlü küçük karelerle çiçek motifi oluşturulmuştur. Desen yan yana üç sıralamalı tekrarlarla tamamlanmıştır. Tamamlanan desen tepe noktasından bağlantılı yatay zeminde nesnel bezeme ile fiyonk motifi işlenerek bağlantılı iki eşit parçaya bölünmüştür. Belli bir geometrik form içine yerleşmesi nedeniyle motifler düzgün sıralamalı kompozisyon uygulanmış, kompozisyonu oluşturan ana motiflerin arasına farklı renkte stilize edilmiş bitkisel bezeme ile iki çiçek bezemesi işlenmiştir. Bezemenin iki uzun kenarına, dikey bordür içerisine sekizgen şeklinde geometrik bezeme, kesişen iki çizgi ile dört eşir parçaya ayrılmış ayrılan parçalar iki farklı renkle işlenmiş, sekizgen etrafı “Y” şeklinde işleme yapılarak stilize edilmiştir. Altı adet serpmeye ile bordür yüzeyi bezenmiş, bordür iç kısmına bağlantılı sıralamalı sekizgen motifinin 4/2 ve 4/1 bütünlük sağlayacak şekilde kompozisyona uygulanmıştır. Bordür geometrik bir düzenleme içinde sıralamalı bağlantılı tamamlanmıştır. Bordürler ana deseni çevreleyecek şekilde, sıralamalı, stilize edilmiş sekizgen motifi, sıralamalı “X” işleme iki renk tekrarı ile, tamamlanarak desen çerçeve içine alınmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Hatice Bünyat

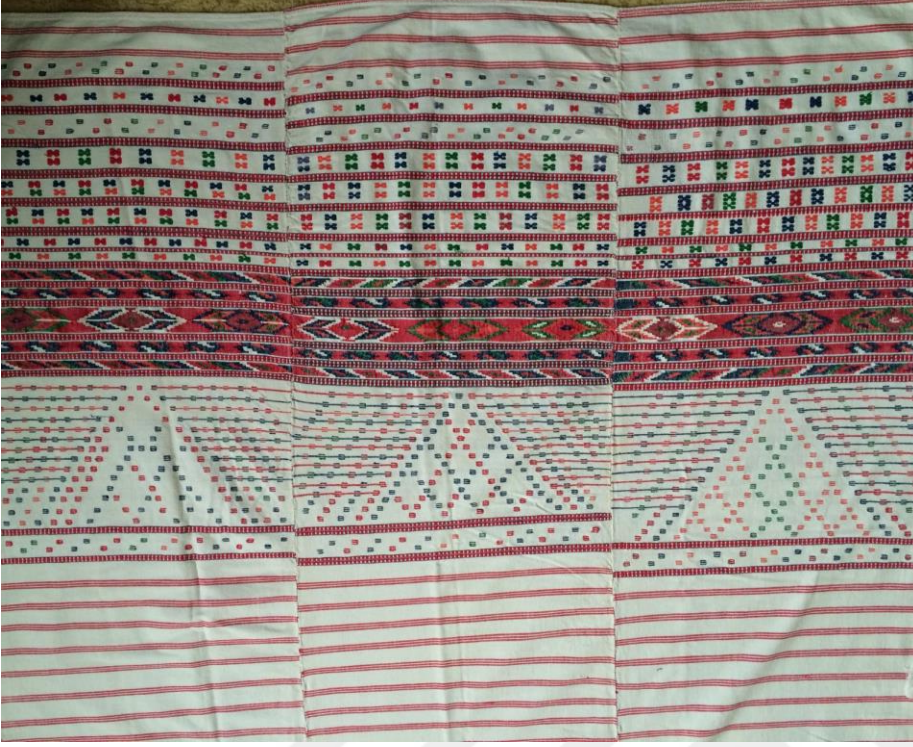
Doğum Yeri ve Yılı: 1981

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 7

Resim 4.13. Çarşaf

İnceleme Tarihi: 25.01.2019

Bulunduğu Yer: Yassıçal Köyü

Üretim Tarihi: Tahmini 60 Yıl

Boyutları (cm): Boy 2.21 cm, En 37 cm x 3 cm

İplik Özelliği: Çözü pamuk ipliği, Atkı pamuk ipliği, Motif pamuk

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 20/1 cm

Çözü: 18/1 cm

Renkleri:

Çözü: Krem

Atkı: Krem

Motif: Lacivert, Kırmızı, Turuncu, Yeşil, krem

Motiflerin Yöresel Adları: Tahtalı, İçli Menük, Çatal Menük, Cimcik, Sinekli, Sülüman, Haşhaş Başı

Kompozisyon: Dar ende dokunarak üç parçadan oluşturulmuş çift kişilik çarşaf bütün yüzeyi kaplayacak şekilde desenleme ve kompozisyon uygulanmıştır. Ana desenlemeler çarşafın baş kısmında dikey yönde, dar ende 37 cm dokumada yoğun olarak kullanılmıştır. Farklı aralıklarla, iki farklı desenleme ile yatay yönde oluşturulan bordür çizgileri yöredeki çarşafın karakteristik özelliğini yansıtmaktadır. Yöresel olarak tahtalı motifi diye adlandırılan geometrik bezeme, iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı yatay yönde, iki sıra tekrar ile farklı aralıklarla bezenmiştir. Boşluk aralarına ana ve ara motiflerin bezenmesiyle oluşturulmuştur. Sülüman motifi adı verilen ana desen merkez alınarak dar ende farklı renk tekrarları ile sıralamalı, bağlantılı şekilde baklava dilimli motifinin dört bir köşesinde paralel kenarlı motifler yer almaktadır. Ana desenin altında ve üstünde yatay yönde, ana deseni tamamlayacak şekilde iki bordür bulunmaktadır. Yatay yönde oluşturulan bordürün iç kısmı çatal menük (çift mekik), baklava dilimi motifi içerisine zikzak formda, paralel ve verrev sıralamalı geometrik bezeme ile bordür tamamlanmıştır. Yatay yönde desenleme yapılan ikinci bordürün iç kısmı sıralamalı, bağlantılı, paralel, verrev biçimindeki geometrik bezeme, içli menük olarak bilinen motif yatay yönde yerleştirilmiştir. Ana motifi oluşturan bordürlü ara motiflerle desen tamamlanır. Bordür altına başlangıç kısmına farklı aralık ve genişlikte, desenli ve düz dokumalı suların içerisine geometrik bezeme ile oluşturulan fiyonk şeklindeki haşhaş başı nesnel bezeme ile üç kesik çizgi şeklindeki bezeme, sinekli motifi sıralamalı bağlantısız farklı renklerle serpmeye yapılmıştır. Ana desenin üst kısmına geometrik bezeme ile oluşturulan farklı boyuttaki düz çizgiler üzerine, serpmeye kesik çizgiler halinde uygulanan cimcik motifi ile dokuma dar ende sağ ve sol kenarında üçgen motifi oluşturularak, iç kısmına baklava motifi bezenmiştir. Bezemenin üzerine iki sıra halinde oluşturulan su içerisine sinekli motifi

serpme yapılmıştır. Dokumanın ana motifi, bordürlü ara motifi, su ve serpmelerle tamamlanan kompozisyon iki farklı renk ile farklı aralıklarla çizgili bez ayağı ile dokuma yapılarak tamamlanmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Yüksel Kanar

Doğum Yeri ve Yılı: 1947

Öğrenim Durumu: Okur Yazar

Mesleği: Dokuma Ustası

Açık Adresi: Yassıçal Köyü

BİLGİ FORMU 8

Resim 4.14. Çarşaf

İnceleme Tarihi: 26. 01. 2019

Bulunduğu Yer: Yassıçal Köyü

Üretim Tarihi: Tahmini 70 yıl

Boyutları (cm): Boy 1.72 cm, En 39 cm x 2 cm

İplik Özelliği: Çözümlü pamuk ipliği, Atkı pamuk ipliği, Motif pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 15/1 cm

Çözü: 19/1 cm

Renkleri:

Çözü: Krem

Atkı: Krem

Motif: Siyah, Sarı, Yeşil, Kırmızı, Mavi, Krem

Motiflerin Yöresel Adları: Tahtalı, İçli Menük, Cimcik, Sinekli, Yöresel adı bilinmemekte olan ana desen

Kompozisyon: Dar ende dokunarak iki parçadan oluşturulmuş çift kişilik çarşaf bütün yüzeyi kaplayacak şekilde desenleme ve kompozisyon uygulanmıştır. Ana desenlemeler çarşafın baş kısmında dikey yönde, dar ende 39 cm dokumada yoğun olarak kullanılmıştır. Farklı aralıklarla, iki farklı desenleme ile yatay yönde oluşturulan bordür çizgileri yöredeki çarşafın karakteristik özelliğini yansıtmaktadır. Yöresel olarak tahtalı motifi diye adlandırılan geometrik bezeme, iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı yatay yönde, iki sıra tekrar ile farklı aralıklarla bezenmiştir. Boşluk aralarına ana ve ara motiflerin bezenmesiyle oluşturulmuştur. Motifin yöresel adı bilinmemektedir. Ana desen merkez alınarak dar ende farklı renk tekrarları ile sıralamalı altıgen şeklinde baklava dilimli motifinin iç içe dört farklı renk ve boyutta tekrarıyla ana motif oluşturulmuştur. Ana motifin altında ve üstünde yatay yönde, ana deseni tamamlayacak şekilde iki bordür bulunmaktadır. Yatay yönde desenleme yapılan bordürün iç kısmı sıralamalı, bağlantılı, paralel, verev biçimindeki geometrik bezeme, içli menük olarak bilinen motif yatay yönde yerleştirilmiştir. Ana motifi oluşturan bordürlü ara motiflerle desen tamamlanır. Bordür üstünde farklı aralık ve genişlikte, desenli ve düz dokumalı suların içerisine geometrik bezeme üç kesik çizgi şeklindeki bezeme, sinekli motifi sıralamalı bağlantısız farklı renklerle serpmeye yapılmıştır. Ana desenin alt kısmına geometrik bezeme ile oluşturulan farklı boyuttaki düz çizgiler üzerine, serpmeye kesik çizgiler halinde uygulanan cimcik motifi ile dokuma dar ende sağ ve sol kenarında üçgen motifi oluşturularak, iç kısmına baklava motifi bezenmiştir. Dokumanın ana motifi, bordürlü ara motifi, su ve serpmelerle tamamlanan kompozisyon iki farklı renk ile farklı aralıklarla çizgili bez ayağı ile dokuma yapılarak tamamlanmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Neşe Aşçı

Doğum Yeri ve Yılı: 1973

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 9

Resim 4.15. Çarşaf Genel

Resim 4.16. Çarşaf Detay

İnceleme Tarihi: 26. 01. 2019

Bulunduğu Yer: Yassıçal Köyü

Üretim Tarihi: Tahmini 75 yıl

Boyutları (cm): Boy 1.69 cm, En 38 cm x 3 cm

İplik Özelliği: Çözümlü pamuk ipliği, Atkı pamuk ipliği, Motif pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 16/1 cm

Çözümü: 19/1 cm

Renkleri:

Çözümü: Krem

Atkı: Krem

Motif: Lacivert, Sarı, Yeşil, Kırmızı, Mavi, Turuncu, Krem

Motiflerin Yöresel Adları: Tahtalı, İçli Menüük, Cimcik, Sinekli, Deveci kesmesi

Kompozisyon: Dar ende dokunarak üç parçadan oluşturulmuş çift kişilik çarşaf bütün yüzeyi kaplayacak şekilde desenleme ve kompozisyon uygulanmıştır. Ana desenlemeler çarşafın baş kısmında dikey yönde, dar ende 38 cm dokumada yoğun olarak kullanılmıştır. Farklı aralıklarla, iki farklı desenleme ile yatay yönde oluşturulan bordür çizgileri yöredeki çarşafın karakteristik özelliğini yansıtmaktadır. Yöresel olarak tahtalı motifi diye adlandırılan geometrik bezeme, iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı yatay yönde, iki sıra tekrar ile farklı aralıklarla bezenmiştir. Boşluk aralarına ana ve ara motiflerin bezenmesiyle oluşturulmuştur. Ana Motifin yöresel adı deveci kesmesi olarak bilinmektedir. Ana desen merkez alınarak dar ende farklı renk tekrarları ile sıralamalı, bağlantılı verev yönde kesişen bezemelerin, beş farklı renk tekrarıyla ana motif oluşturulmuştur. Ana motifin altında ve üstünde yatay yönde, ana deseni tamamlayacak şekilde iki bordür bulunmaktadır. Yatay yönde desenleme yapılan bordürün iç kısmı sıralamalı, bağlantılı, paralel, verev biçimindeki geometrik bezeme, içli menük olarak bilinen motif yatay yönde yerleştirilmiştir. Ana motifi oluşturan bordürlü ara motiflerle desen tamamlanır. Bordür altında farklı aralık ve genişlikte, desenli ve düz dokumalı suların içerisine geometrik üç kesik çizgi şeklindeki bezeme, sinekli motifi sıralamalı bağlantısız farklı renklerle serpmeye yapılmıştır. Ana desenin üst kısmına geometrik bezeme ile farklı boyuttaki düz çizgiler üzerine, serpmeye kesik çizgiler halinde uygulanan cimcik motifi ile dokuma dar ende sağ ve sol kenarda üçgen motifi oluşturulmuş, kalan boşluk üç kesik çizgi şeklindeki bezeme ile sinekli motifi sıralamalı bağlantısız farklı renklerle serpmeye yapılmıştır. Dokumanın ana motifi, bordürlü ara motifi, su ve serpmelerle tamamlanan kompozisyon iki farklı renk ile farklı aralıklarla çizgili bez ayağı ile dokuma yapılarak tamamlanmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Hatice Bünyat

Doğum Yeri ve Yılı: 1981

Öğrenim Durumu: Lise

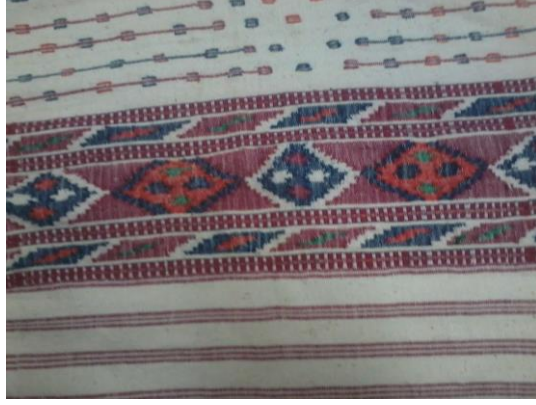
Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 10

Resim 4.17. Çarşaf Genel

Resim 4.18. Çarşaf Detay

İnceleme Tarihi: 26. 01. 2019

Bulunduğu Yer: Yassıçal Köyü

Üretim Tarihi: Tahmini 75 yıl

Boyutları (cm): Boy 1.74 cm, En 39 cm x 3 cm

İplik Özelliği: Çözü pamuk ipliği, Atkı pamuk ipliği, Motif pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 16/1 cm

Çözü: 20/1 cm

Renkleri:

Çözü: Krem

Atkı: Krem

Motif: Yeşil, Kırmızı, Lacivert, Turuncu, Krem

Motiflerin Yöresel Adları: Tahtalı, İli Menük, Cimcik, Sinekli, Tekke Peşkürü

Kompozisyon: Dar ende dokunarak üç parçadan oluşturulmuş çift kişilik çarşaf bütün yüzeyi kaplayacak şekilde desenleme ve kompozisyon uygulanmıştır. Ana desenlemeler çarşafın baş kısmında dikey yönde, dar ende 39 cm dokumada yoğun olarak kullanılmıştır. Farklı aralıklarla, iki farklı desenleme ile yatay yönde oluşturulan bordür çizgileri yöredeki çarşafın karakteristik özelliğini yansıtmaktadır. Yöresel olarak tahtalı motifi diye adlandırılan geometrik bezeme, iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı yatay yönde, iki sıra tekrar ile farklı aralıklarla bezenmiştir. Boşluk aralarına ana ve ara motiflerin bezenmesiyle oluşturulmuştur. Ana Motifin yöresel adı tekke peşkürü olarak bilinmektedir. Ana desen merkez alınarak dar ende farklı renk tekrarları ile sıralamalı, bağlantılı geometrik bezeme ile altıgen şeklinde oluşturulmuş baklava dilimi motifi iç içe iki tekrar ve içine dört küçük serpmeye ile ana motif oluşturulmuştur. Ana motifin altında ve üstünde yatay yönde, ana deseni tamamlayacak şekilde iki bordür bulunmaktadır. Yatay yönde desenleme yapılan bordürün iç kısmı sıralamalı, bağlantılı, paralel, verev biçimindeki geometrik bezeme, içli menük olarak bilinen motif yatay yönde yerleştirilmiştir. Ana motifi oluşturan bordürlü ara motiflerle desen tamamlanır. Ana desenin üst kısmına geometrik bezeme ile farklı boyuttaki düz çizgiler üzerine, serpmeye kesik çizgiler halinde uygulanan cimcik motifi ile dokuma dar ende sağ ve sol kenarda üçgen motifi oluşturulmuş, kalan boşluk üç kesik çizgi şeklindeki bezeme ile sinekli motifi sıralamalı bağlantısız farklı renklerle serpmeye yapılmıştır. Bordür altında düz dokumalı sular uygulanmıştır. Dokumanın ana motifi, bordürlü ara motifi, su ve serpmelerle tamamlanan kompozisyon iki farklı renk ile farklı aralıklarla çizgili bez ayağı ile dokuma yapılarak tamamlanmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Hatice Bünyat

Doğum Yeri ve Yılı: 1981

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 11

Resim 4.19. Çarşaf Detay

Resim 4.20. Çarşaf Detay

İnceleme Tarihi: 26. 01. 2019

Bulunduğu Yer: Yassıçal Köyü

Üretim Tarihi: Tahmini 75 yıl

Boyutları (cm): Boy 1.05 cm, En 36 cm x 3 cm

İplik Özelliği: Çözü pamuk ipliği, Atkı pamuk ipliği, Motif pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 18/1 cm

Çözgü: 22/1 cm

Renkleri:

Çözgü: Krem

Atkı: Krem

Motif: Yeşil, Kırmızı, Mavi, Turuncu, Krem

Motiflerin Yöresel Adları: Tahtalı, İçli Menük, Cimcik, Sinekli, Memed Dede, Haşhaş Başı

Kompozisyon: Dar ende dokunarak üç parçadan oluşturulmuş çift kişilik çarşaf bütün yüzeyi kaplayacak şekilde desenleme ve kompozisyon uygulanmıştır. Ana desenlemeler çarşafın baş kısmında dikey yönde, dar ende 36 cm dokumada yoğun olarak kullanılmıştır. Farklı aralıklarla, iki farklı desenleme ile yatay yönde oluşturulan bordür çizgileri yöredeki çarşafın karakteristik özelliğini yansıtmaktadır. Yöresel olarak tahtalı motifi diye adlandırılan geometrik bezeme, iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı yatay yönde, iki sıra tekrar ile farklı aralıklarla bezenmiştir. Boşluk aralarına ana ve ara motiflerin bezenmesiyle oluşturulmuştur. Motifin yöresel adı memed dede olarak bilinmektedir. Ana motif merkez alınarak dar ende farklı renk tekrarları ile sıralamalı, bağlantılı altıgen şeklinde baklava dilimli motifinin içine nesnel bezeme ile kupa formu verilmiş, içerisine eş kenarlı küçük kare oluşturulmuş, motif ortasından yatay yönde çizgi ile bağlantı sağlanarak ana motif tamamlanmıştır. Ana motifin altında ve üstünde yatay yönde, ana deseni tamamlayacak şekilde iki bordür bulunmaktadır. Yatay yönde desenleme yapılan bordürün iç kısmı sıralamalı, bağlantılı, paralel, verev biçimindeki geometrik bezeme, içli menük olarak bilinen motif yatay yönde yerleştirilmiştir. Ana motifi oluşturan bordürlü ara motiflerle desen tamamlanır. Bordür üstünde farklı aralık ve genişlikte, desenli ve düz dokumalı suların içerisine geometrik bezeme üç kesik çizgi şeklindeki bezeme, sinekli motifi sıralamalı bağlantısız farklı renklerle serpmeye yapılmıştır. Ana desenin alt kısmına geometrik bezeme ile desenli ve düz dokumalı suların içerisine fiyonk şeklindeki haşhaş başı farklı renklerde sıralama bağlantısız serpmeye yapılmıştır. Dokumanın ana motifi, bordürlü ara motifi, su ve serpmelerle tamamlanan kompozisyon iki farklı renk ile farklı aralıklarla çizgili bez ayağı ile dokuma yapılarak tamamlanmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Hatice Bünyat

Doğum Yeri ve Yılı: 1981

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 12

Resim 4.21. Çarşaf Genel

Resim 4.22. Çarşaf Detay

İnceleme Tarihi: 26. 01. 2019

Bulunduğu Yer: Yassıçal Köyü

Üretim Tarihi: Tahmini 80 yıl

Boyutları (cm): Boy 1.07 cm, En 37 cm x 3 cm

İplik Özelliği: Çözü pamuk ipliği, Atkı pamuk ipliği, Motif pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 18/1 cm

Çözü: 20/1 cm

Renkleri:

Çözü: Krem

Atkı: Krem

Motif: Yeşil, Kırmızı, Mavi, Krem

Motiflerin Yöresel Adları: Tahtalı, İçli Menük, Cimcik, Sinekli, Haşhaş Başı, Eminem

Kompozisyon: Dar ende dokunarak üç parçadan oluşturulmuş çift kişilik çarşaf bütün yüzeyi kaplayacak şekilde desenleme ve kompozisyon uygulanmıştır. Ana desenlemeler çarşafın baş kısmında dikey yönde, dar ende 37 cm dokumada yoğun olarak kullanılmıştır. Farklı aralıklarla, iki farklı desenleme ile yatay yönde oluşturulan bordür çizgileri yöredeki çarşafın karakteristik özelliğini yansıtmaktadır. Yöresel olarak tahtalı motifi diye adlandırılan geometrik bezeme, iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı yatay yönde, iki sıra tekrar ile farklı aralıklarla bezenmiştir. Boşluk aralarına ana ve ara motiflerin bezenmesiyle oluşturulmuştur. Eminem motifi adı verilen ana desen merkez alınarak dar ende sıralamalı, bağlantılı şekilde, iki baklava dilimli motifinin bir araya gelerek oluşturduğu ana motifin içerisine ve paralel kenarlarına farklı renkte küçük baklava dilimli motif ile bütünlük sağlanmıştır. Ana desenin altında ve üstünde yatay yönde, ana deseni tamamlayacak şekilde iki bordür bulunmaktadır. Yatay yönde oluşturulan bordürün iç kısmı çatal menük (çift mekik), baklava dilimi motif içerisine zikzak formda, paralel ve verev sıralamalı geometrik bezeme ile bordür tamamlanmıştır. Yatay yönde desenleme yapılan ikinci bordürün iç kısmı sıralamalı, bağlantılı, paralel, verev biçimindeki geometrik bezeme, içli menük olarak bilinen motif yatay yönde yerleştirilmiştir. Ana motif oluşturulan bordürlü ara motiflerle desen tamamlanır. Bordür altına başlangıç kısmına farklı aralık ve genişlikte, desenli ve düz dokumalı suların içerisine geometrik bezeme ile oluşturulan fiyonk şeklindeki haşhaş başı sıralamalı bağlantısız farklı renklerle serpmeye yapılmıştır. Ana desenin üst kısmına geometrik bezeme ile oluşturulan farklı boyuttaki düz çizgiler üzerine, serpmeye kesik çizgiler halinde uygulanan cimcik motifi ile dokuma dar ende sağ ve sol kenarında üçgen motifi oluşturularak, iç kısmına baklava motifi oluşturacak şekilde sinekli motifi serpmeye yapılmıştır. Dokumanın ana motifi, bordürlü ara motifi, su ve serpmelerle tamamlanan kompozisyon iki farklı renk ile farklı aralıklarla çizgili bez ayağı ile dokuma yapılarak tamamlanmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Fatma Bayram

Doğum Yeri ve Yılı: 1947

Öğrenim Durumu: Okuryazar

Mesleği: Dokuyucu

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 13

Resim 4.23. Çarşaf Detay

Resim 4.24. Çarşaf Detay

İnceleme Tarihi: 26. 01. 2019

Bulunduğu Yer: Yassıçal Köyü

Üretim Tarihi: Tahmini 70 yıl

Boyutları (cm): Boy 1.06 cm, En 37 cm x 3 cm

İplik Özelliği: Çözü pamuk ipliği, Atkı pamuk ipliği, Motif pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 18/1 cm

Çözgü: 20/1 cm

Renkleri:

Çözgü: Krem

Atkı: Krem

Motif: Kırmızı, Mavi, Turuncu, Krem, Lacivert

Motiflerin Yöresel Adları: Tahtalı, İli Menük, Cimcik, Sinekli, Sülüman

Kompozisyon: Dar ende dokunarak üç parçadan oluşturulmuş çift kişilik çarşaf bütün yüzeyi kaplayacak şekilde desenleme ve kompozisyon uygulanmıştır. Ana desenlemeler çarşafın baş kısmında dikey yönde, dar ende 37 cm dokumada yoğun olarak kullanılmıştır. Farklı aralıklarla, iki farklı desenleme ile yatay yönde oluşturulan bordür çizgileri yöredeki çarşafın karakteristik özelliğini yansıtmaktadır. Yöresel olarak tahtalı motifi diye adlandırılan geometrik bezeme, iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı yatay yönde, iki sıra tekrar ile farklı aralıklarla bezenmiştir. Boşluk aralarına ana ve ara motiflerin bezenmesiyle oluşturulmuştur. Sülüman motifi adı verilen ana desen merkez alınarak dar ende farklı renk tekrarları ile sıralamalı, bağlantılı şekilde baklava dilimli motifinin dört bir köşesinde paralel kenarlı motifler yer almaktadır. Ana desenin altında ve üstünde yatay yönde, ana deseni tamamlayacak şekilde iki bordür bulunmaktadır. Yatay yönde desenleme yapılan bordürün iç kısmı sıralamalı, bağlantılı, paralel, verev biçimindeki geometrik bezeme, içli menük olarak bilinen motif yatay yönde yerleştirilmiştir. Ana motifi oluşturan bordürlü ara motiflerle desen tamamlanır. Bordür üstünde farklı aralık ve genişlikte, desenli ve düz dokumalı suların içerisine geometrik bezeme üç kesik çizgi şeklindeki bezeme, sinekli motifi sıralamalı bağlantısız farklı renklerle serpmeye yapılmıştır. Bordür altına başlangıç kısmına farklı aralık ve genişlikte, desenli ve düz dokumalı sular ile geometrik bezeme oluşturulmuştur. Dokumanın ana motifi, bordürlü ara motifi, su ve serpmelerle tamamlanan kompozisyon iki farklı renk ile farklı aralıklarla çizgili bez ayağı ile dokuma yapılarak tamamlanmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Hatice Bünyat

Doğum Yeri ve Yılı: 1981

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 14

Resim 4.25. Çarşaf Genel

Resim 4.26. Çarşaf Detay

İnceleme Tarihi: 09.03.2019

Bulunduğu Yer: Amasya Halk Eğitim Merkezi

Üretim Tarihi: Tahmini 60 yıl

Boyutları (cm): Boy 1.38 cm, En 39 cm x 3 cm,

İplik Özelliği: Çözü pamuk ipliği, Atkı pamuk ipliği, Bordür pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 23/1 cm

Çözgü: 21/1 cm

Renkleri:

Çözgü: Krem

Atkı: Krem, Kırmızı

Motif:

Motiflerin Yöresel Adları: Çıbık Çizgili

Kompozisyon: Dar ende dokunarak üç parçadan oluşturulmuş çift kişilik çarşaf bütün yüzeyi kaplayacak şekilde desenleme uygulanmıştır. Desenleme çarşafı yatay yönde farklı aralıklarla, iki farklı renkte, dar ende 39 cm dokumada sıralamalı, yöresel adı çıbık çizgili, olarak anılan dokuma, yüzeyi kapatacak şekilde iki farklı atkı ipi kullanılarak uygulanmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Neşe Aşçı

Doğum Yeri ve Yılı: 1973

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 15

Resim 4.27. Don Genel

Resim 4.28. Don Detay

İnceleme Tarihi: 09.03. 2019

Bulunduğu Yer: Yassıçal Köyü

Üretim Tarihi: Tahmini 50 yıl

Boyutları (cm):

Alt Parça: Boy 1.14 cm, En 39 cm

Üst Parça: Boy 2.24 cm, En 39 cm

İplik Özelliği: Çözü pamuk ipliği, Atkı pamuk ipliği, Motif pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

Üst Parça İplik Sıklığı:

Atkı: 16/1 cm

Çözü: 20/1 cm

Alt Parça İplik Sıklığı:

Atkı: 17/1 cm

Çözü: 15/1 cm

Üst Parça Renkleri:

Çözü: Krem, Kırmızı

Atkı: Krem

Motif:

Alt Parça Renkleri:

Çözü: Krem

Atkı: Kırmızı, Lacivert, Beyaz

Motif:

Motiflerin Yöresel Adları: Bükmeli

Kompozisyon: İki farklı bezin dokuma ve birleştirilmesi ile oluşturulmakta olan yöresel donların, üst parçası, bel ile diz arası, dar ende, dokumanın başında ve sonunda dikey yönde üç sıra halinde kırmızıçizgili, zemin düz renk olarak, iki renk dokunmaktadır. Alt parçası, paça ile diz arası, dar ende, genellikle kırmızı zemin üzerine renkli atkı iplikleri ile farklı aralıklarla, tek çizgili ve gruplamalı çizgili sıralamalı tekrarlamalarla desenleme yapılarak dokunmaktadır. Yöresel adı bükmeli olarak anılan dokuma, alt parçada kullanılan beyaz ipin bükülmesi ile elde edilmekte ve dokumada kullanılmaktadır. Yöresel dokuma adını desenlemede kullanılan ipliğin özelliğinden almaktadır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Neşe Aşçı

Doğum Yeri ve Yılı: 1973

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 16

Resim 4.29. Don Genel

Resim 4.30. Don Detay

İnceleme Tarihi: 09.03. 2019

Bulunduğu Yer: Yassıçal Köyü

Üretim Tarihi: Tahmini 60 yıl

Boyutları (cm):

Alt Parça: Boy 1.10 cm, En 39 cm

Üst Parça: Boy 2.12 cm, En 42 cm

İplik Özelliği: Çözü pamuk ipliği, Atkı pamuk ipliği, Motif pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

Üst Parça İplik Sıklığı:

Atkı: 16/1 cm

Çözü: 20/1 cm

Alt Parça İplik Sıklığı:

Atkı: 18/1 cm

Çözü: 12/1 cm

Üst Parça Renkleri:

Çözü: Krem

Atkı: Kırmızı

Motif:-

Alt Parça Renkleri:

Çözü: Krem

Atkı: Kırmızı, Lacivert, Beyaz, Turuncu

Motif:

Motiflerin Yöresel Adları: Büyük Alaca

Kompozisyon: İki farklı bezin dokuma ve birleştirilmesi ile oluşturulmakta olan yöresel donların, üst parçası, bel ile diz arası, dar ende, dokumanın başında ve sonunda dikey yönde üç sıra halinde kırmızıçizgili, zemin düz renk olarak, iki renk dokunmaktadır. Yöresel adı büyük alaca olarak anılan alt parçası, paça ile diz arası, dar ende, kırmızı zemin üzerine renkli atkı iplikleri ile farklı aralıklarla, iki renk tekrarı dört çizgili ve üç renk tekrarı ile yirmi altı çizgili sıralamalı tekrarlamalarla desenleme oluşturulmaktadır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Neşe Aşçı

Doğum Yeri ve Yılı: 1973

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 17

Resim 4.31. Don Genel

Resim 4.32. Don Detay

İnceleme Tarihi: 09.03. 2019

Bulunduğu Yer: Yassıçal Köyü

Üretim Tarihi: Tahmini 60 yıl

Boyutları (cm):

Alt Parça: Boy 1.20 cm, En 32 cm

Üst Parça: Boy 1.96 cm, En 33 cm

İplik Özelliği: Çözü pamuk ipliği, Atkı pamuk ipliği, Motif pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

Üst Parça İplik Sıklığı:

Atkı: 19/1 cm

Çözü: 18/1 cm

Alt Parça İplik Sıklığı:

Atkı: 20/1 cm

Çözü: 19/1 cm

Üst Parça Renkleri:

Çözü: Krem

Atkı: Kırmızı

Motif:-

Alt Parça Renkleri:

Çözü: Krem

Atkı: Kırmızı, Mavi, Beyaz

Motif:

Motiflerin Yöresel Adları: Tahtalı

Kompozisyon: İki farklı bezin dokuma ve birleştirilmesi ile oluşturulmakta olan yöresel donların, üst parçası, bel ile diz arası, dar ende, zemin düz renk olarak dokunmaktadır. Yöresel adı tahtalı olarak anılan alt parçası, paça ile diz arası, dar ende, renkli atkı iplikleri ile farklı aralıklarla yatay yönde, iki renk tekrarlı dört çizgili, tek renk çizgili ve tahtalı motifi ile iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı yatay yönde tek sıra geometrik bezenmiştir. Sıralamalı bağlantılı tekrarlamalarla desenleme oluşturulmaktadır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Yüksel Kanar

Doğum Yeri ve Yılı: 1947

Öğrenim Durumu: Okur-Yazar

Mesleği: Dokuma Ustası

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 18

Resim 4.33. Don Genel

Resim 4.34. Don Detay

İnceleme Tarihi: 09.03. 2019

Bulunduğu Yer: Yassıçal Köyü

Üretim Tarihi: Tahmini 60 yıl

Boyutları (cm):

Alt Parça: Boy 1.12 cm, En 34 cm

Üst Parça: Boy 1.90 cm, En 35 cm

İplik Özelliği: Çözü pamuk ipliği, Atkı pamuk ipliği, Motif pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

Üst Parça İplik Sıklığı:

Atkı: 19/1 cm

Çözü: 20/1 cm

Alt Parça İplik Sıklığı:

Atkı: 18/1 cm

Çözü: 22/1 cm

Üst Parça Renkleri:

Çözü: Krem

Atkı: Kırmızı

Motif:-

Alt Parça Renkleri:

Çözü: Krem

Atkı: Kırmızı, Lacivert, Krem

Motif:

Motiflerin Yöresel Adları: Tahtalı

Kompozisyon: İki farklı bezin dokuma ve birleştirilmesi ile oluşturulmakta olan yöresel donların, üst parçası, bel ile diz arası, dar ende, zemin düz renk olarak dokunmaktadır. Yöresel adı tahtalı olarak anılan alt parçası, paça ile diz arası, dar ende, renkli atkı iplikleri ile farklı aralıklarla yatay yönde, iki renk tekrarlı dört çizgili, tek renk çizgili ve tahtalı motifi ile iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı yatay yönde tek sıra geometrik bezenmiştir. Sıralamalı bağlantılı tekrarlamalarla desenleme oluşturulmaktadır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Hatice Bünyat

Doğum Yeri ve Yılı: 1981

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 19

Resim 4.35. Don Genel

Resim 4.36. Don Genel

İnceleme Tarihi: 09.03. 2019

Bulunduğu Yer: Yassıçal Köyü

Üretim Tarihi: Tahmini 70 yıl

Boyutları (cm):

Alt Parça: Boy 1.17 cm, En 34 cm

Üst Parça: Boy 1.94 cm, En 40 cm

İplik Özelliği: Çözü pamuk ipliği, Atkı pamuk ipliği, Motif pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

Üst Parça İplik Sıklığı:

Atkı: 16/1 cm

Çözü: 14/1 cm

Alt Parça İplik Sıklığı:

Atkı: 18/1 cm

Çözü: 20/1 cm

Üst Parça Renkleri:

Çözü: Krem

Atkı: Kırmızı

Motif:-

Alt Parça Renkleri:

Çözü: Krem

Atkı: Kırmızı, Lacivert, Krem

Motif:

Motiflerin Yöresel Adları: Tahtalı

Kompozisyon: İki farklı bezin dokuma ve birleştirilmesi ile oluşturulmakta olan yöresel donların, üst parçası, bel ile diz arası, dar ende, dokumanın başında ve sonunda dikey yönde üç sıra halinde kırmızıçizgili, zemin düz renk olarak, iki renk dokunmaktadır. Yöresel adı tahtalı olarak anılan alt parçası, paça ile diz arası, dar ende, renkli atkı iplikleri ile farklı aralıklarla yatay yönde, iki renk tekrarlı dört çizgili, tek renk çizgili ve tahtalı motifi ile iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı yatay yönde tek sıra geometrik bezenmiştir. Sıralamalı bağlantılı tekrarlamalarla desenleme oluşturulmaktadır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Nermin Gazel

Doğum Yeri ve Yılı: -

Öğrenim Durumu: İlkokul

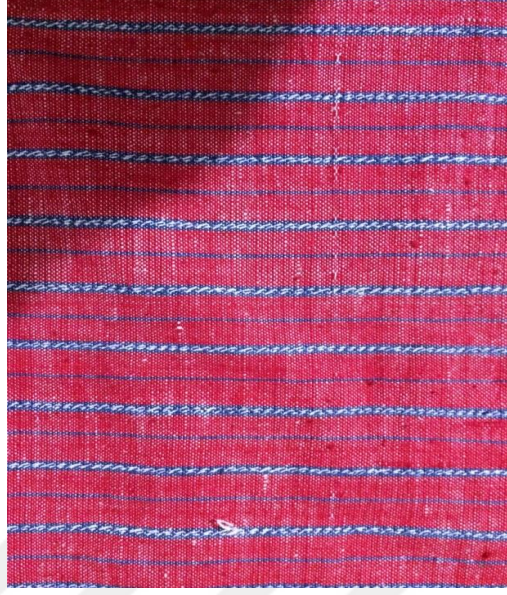
Mesleği: Ev Hanımı

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 20

Resim 4.37. Don Bezi Genel

Resim 4.38. Don Bezi Detay

İnceleme Tarihi: 09.03.2019

Bulunduğu Yer: Amasya Halk Eğitim Merkezi

Üretim Tarihi: Tahmini 70 yıl

Boyutları (cm): Boy 2.04 cm, En 39 cm,

İplik Özelliği: Çözümlü pamuk ipliği, Atkı pamuk ipliği, Motif pamuk

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 18/1 cm

Çözümlü: 15/1 cm

Renkleri:

Çözümlü: Krem

Atkı: Lacivert, Beyaz, Kırmızı

Motif:**Motiflerin Yöresel Adları:** Tek Bükmeli

Kompozisyon: Yöresel adı tek bükmeli olarak bilinen, dar ende, yatay yönde, renkli atkı iplikleri kullanılarak oluşturulmuş kalın çizgili bezemenin, yüzeyinde farklı atkı ipliği ile verev, birbirine paralel çengel şeklindeki bezeme ile sıralamalı bağlantısız desen suyu uygulanmıştır. Desen suyu üzerine, farklı renkte tek renk ince çizgi ile desen tamamlanmıştır. Oluşturulan desenleme dokuma yüzeyine sıralamalı bağlantısız tekrar ile bezenmiştir.

Kaynak Kişi Künyesi:**Adı Soyadı:** Neşe Aşçı**Doğum Yeri ve Yılı:** 1973**Öğrenim Durumu:** Lise**Mesleği:** Usta Öğretici**Açık Adresi:** Amasya

BİLGİ FORMU 21

Resim 4.39. Don Bezi Genel

Resim 4.40. Don Bezi Detay

İnceleme Tarihi: 09.03.2019

Bulunduğu Yer: Amasya Halk Eğitim Merkezi

Üretim Tarihi: Tahmini 70 yıl

Boyutları (cm): Boy 1.97 cm, En 39 cm,

İplik Özelliği: Çözü pamuk ipliği, Atkı pamuk ipliği, Motif pamuk

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 18/1 cm

Çözü: 15/1 cm

Renkleri:

Çözü: Krem

Atkı: Lacivert, Kırmızı, Krem

Motif:

Motiflerin Yöresel Adları: Tahtalı

Kompozisyon: Yöresel adı tahtalı olarak anılan alt parçası, paça ile diz arası, dar ende, renkli atkı iplikleri ile farklı aralıklarla yatay yönde, iki renk tekrarlı dört çizgili, tek renk çizgili ve tahtalı motifi ile iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı yatay yönde tek sıra geometrik bezenmiştir. Sıralamalı bağlantılı tekrarlamalarla desenleme oluşturulmaktadır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Neşe Aşçı

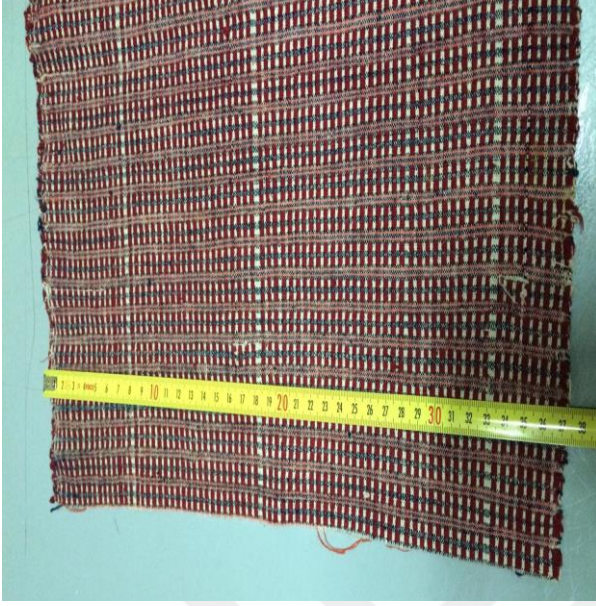
Doğum Yeri ve Yılı: 1973

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 22

Resim 4.41. Don Bezi Genel

Resim 4.42. Don Bezi Detay

İnceleme Tarihi: 26. 01. 2019

Bulunduğu Yer: Yassıçal Köyü

Üretim Tarihi: Tahmini 75 yıl

Boyutları (cm): Boy 1.48 cm, En 37 cm

İplik Özelliği: Çözü pamuk ipliği, Atkı pamuk ipliği, Motif pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 19/1 cm

Çözgü: 19/1 cm

Renkleri:

Çözgü: Krem

Atkı: Krem, Bordo, Laciver

Motif: -

Motiflerin Yöresel Adları: Tahtalı

Kompozisyon: Yöresel adı tahtalı olarak anılan dokuma, dar ende, renkli atkı iplikleri ile farklı aralıklarla yatay yönde, iki renk tekrarlı dört çizgili, tek renk çizgili ve tahtalı motifi ile iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı yatay yönde tek sıra geometrik bezenmiştir. Sıralamalı bağlantılı tekrarlamalarla desenleme oluşturulmaktadır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Hatice Bünyat

Doğum Yeri ve Yılı: 1981

Öğrenim Durumu: Lise

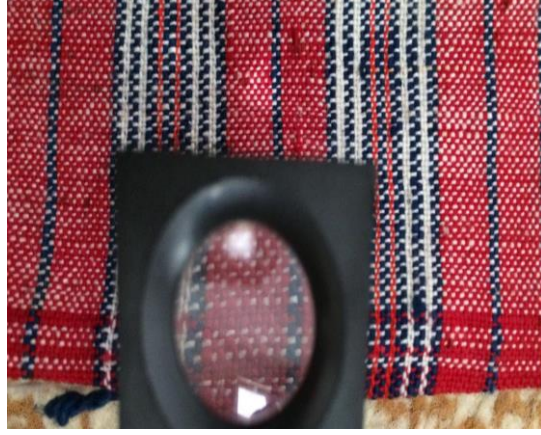
Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 23

Resim 4.43. Don Bezi Genel

Resim 4.44. Don Bezi Detay

İnceleme Tarihi: 26. 01. 2019

Bulunduğu Yer: Yassıçal Köyü

Üretim Tarihi: Tahmini 50 yıl

Boyutları (cm): Boy 1.08 cm, En 37 cm

İplik Özelliği: Çözü pamuk ipliği, Atkı pamuk ipliği, Motif pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 19/1 cm

Çözgü: 20/1 cm

Renkleri:

Çözgü: Kırmızı

Atkı:

Motif: Krem, Kırmızı, Lacivert

Motiflerin Yöresel Adları: Büyük Alaca

Kompozisyon: Yöresel adı büyük alaca olarak anılan, dar ende, kırmızı zemin üzerine renkli atkı iplikleri ile farklı aralıklarla, tek renk çizgili ve üç renk tekrarı ile on üç çizgili sıralamalı tekrarlamalarla desenleme oluşturulmaktadır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Fatma Bayram

Doğum Yeri ve Yılı: 1947

Öğrenim Durumu: Okur-Yazar

Mesleği: Dokuyucu

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 24

Resim 4.45. Don Bezi Genel

Resim 4.46. Don Bezi Detay

İnceleme Tarihi: 26. 01. 2019

Bulunduğu Yer: Yassıçal Köyü

Üretim Tarihi: Tahmini 60 yıl

Boyutları (cm): Boy 2.03 cm, En 41 cm

İplik Özelliği: Çözü pamuk ipliği, Atkı pamuk ipliği, Motif pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 20/1 cm

Çözgü: 20/1 cm

Renkleri:

Çözgü: Kırmızı

Atkı: Krem, Kırmızı, Lacivert

Motif:**Motiflerin Yöresel Adları:** Çift Bükmeli

Kompozisyon: : Yöresel adı çift bükmeli olarak bilinen, dar ende, yatay yönde, renkli atkı iplikleri kullanılarak oluşturulmuş bordür, yüzeyinde farklı atkı ipliği ile verev, birbirine paralel çengel şeklindeki bezeme iki sıra uygulanmıştır. Bordür ortasına paralel yatay yönde iki çizgi ile tamamlanmıştır. Bordür üzerine, farklı renkte tek renk ince çizgi ile desen tamamlanmıştır. Oluşturulan desenleme dokuma yüzeyine sıralamalı bağlantısız tekrar ile bezenmiştir.

Kaynak Kişi Künyesi:**Adı Soyadı:** Hatice Bünyat**Doğum Yeri ve Yılı:** 1981**Öğrenim Durumu:** Lise**Mesleği:** Usta Öğretici**Açık Adresi:** Amasya

BİLGİ FORMU 25

Resim 4.47. Don Bezi Genel

İnceleme Tarihi: 09.03.2019

Bulunduğu Yer: Amasya Halk Eğitim Merkezi

Üretim Tarihi: Tahmini 60 yıl

Boyutları (cm): Boy 1.90 cm, En 41 cm,

İplik Özelliği: Çözüğü pamuk ipliği, Atkı pamuk ipliği, Motif pamuk

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 18/1 cm

Çözüğü: 16/1 cm

Renkleri:

Çözüğü: Krem

Atkı: Lacivert, Kırmızı, Yeşil, Mavi, Sarı, Krem

Motif:

Motiflerin Yöresel Adları: Tahtalı

Kompozisyon: Yöresel adı tahtalı olarak anılan dokuma, dar ende, renkli atkı ipliklerinin, iki renk tekrarı ile kare formunda oluşturulan, geometrik bezenme, bir ve birkaç sıranın dokunması ile oluşturulmuştur. Sıralamalı, bağlantılı, yatay yönde oluşturulan bezemenin, desen tekrarı bir veya birkaç renk atkı ipi ile çizgili bez ayağı ile oluşturulmuştur.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Neşe Aşçı

Doğum Yeri ve Yılı: 1973

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 26

Resim 4.48. Don Bezi Genel

Resim 4.49. Don Bezi Genel

İnceleme Tarihi: 09.03.2019

Bulunduğu Yer: Amasya Halk Eğitim Merkezi

Üretim Tarihi: Tahmini 60 yıl

Boyutları (cm): Boy 1.19 cm, En 39 cm,

İplik Özelliği: Çözü pamuk ipliği, Atkı pamuk ipliği, Bordür pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 18/1 cm

Çözü: 18/1 cm

Renkleri:

Çözü: Krem, Kırmızı

Atkı: Krem

Motif: -

Motiflerin Yöresel Adları: -

Kompozisyon: Dar ende, dokumanın başında ve sonunda dikey yönde üç sıra halinde kırmızıçizgili, zemin düz renk olarak, iki renk dokunmaktadır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Neşe Aşçı

Doğum Yeri ve Yılı: 1973

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 27

Resim 4.50. Örtü Genel

Resim 4.51. Örtü Detay

İnceleme Tarihi: 26. 01. 2019

Bulunduğu Yer: Yassıçal Köyü

Üretim Tarihi: Tahmini 85 yıl

Boyutları (cm): Boy 76 cm, En 40 cm

İplik Özelliği: Çözü pamuk ipliği, Atkı pamuk ipliği, Motif pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 19/1 cm

Çözgü: 22/1 cm

Renkleri:

Çözgü: Krem, Kırmızı

Atkı: Krem

Motif: Bordo, Turuncu, Krem, Lacivert, Yeşil

Motiflerin Yöresel Adları: Tahtalı, İçli Menük, Cimcik, Sinekli, Deveci Kesmesi

Kompozisyon: Dar ende dokunarak bütün yüzeyi kaplayacak şekilde desenleme ve kompozisyon uygulanmıştır. Ana desenlemeler dokumanın başlama ve bitiş kısmında, yoğun olarak kullanılmıştır. Ana Motifin yöresel adı deveci kesmesi olarak bilinmektedir. Ana motif merkez alınarak dar ende farklı renk tekrarları ile sıralamalı, bağlantılı verev yönde kesişen bezemelerin, dört farklı renk tekrarıyla ana motif oluşturulmuştur. Ana motifin altında ve üstünde yatay yönde, ana deseni tamamlayacak şekilde iki bordür bulunmaktadır. Farklı aralıklarla, iki farklı desenleme ile yatay yönde oluşturulan bordür çizgileri yöredeki dokumaların karakteristik özelliğini yansıtmaktadır. Yöresel olarak tahtalı motifi diye adlandırılan geometrik bezeme, iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı yatay yönde, iki sıra tekrar ile farklı aralıklarla bezenmiştir. Yatay yönde desenleme yapılan bordürün iç kısmı sıralamalı, bağlantılı, paralel, verev biçimindeki geometrik bezeme, içli menük olarak bilinen motif yatay yönde yerleştirilmiştir. Ana motifi oluşturan bordürlü ara motiflerle desen tamamlanır. Dokumanın başlangıcında bitiminde uygulanmış olan iki ana desenin orta kısmına geometrik bezeme ile farklı boyuttaki düz çizgiler üzerine, serpme kesik çizgiler halinde uygulanan (cimcik) motif ile dokuma dar ende sağ ve sol kenarda bezenmiştir. Kalan boşluk üç kesik çizgi şeklindeki bezeme ile (sinekli) sıralamalı bağlantısız farklı renklerle serpme yapılmıştır. Dokumanın ana motifi, bordürlü ara motifi, su ve serpmelerle kompozisyon tamamlanmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Hatice Bünyat

Doğum Yeri ve Yılı: 1981

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 28

Resim 4.52. Örtü Genel

Resim 4.53. Örtü Detay

İnceleme Tarihi: 25. 01. 2019

Bulunduğu Yer: Yassıçal Köyü

Üretim Tarihi: Tahmini 40 Yıl

Boyutları (cm): Boy 61 cm, En 37 cm

İplik Özelliği: Çözü pamuk ipliği, Atkı Pamuk ipliği, Motif pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez Ayağı Dokuma

Motif: Bez Ayağı Dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 18/1 cm

Çözü: 20/1 cm

Renkleri:

Çözü: Krem

Atkı: Krem

Motif: Yeşil, Krem, Kırmızı, Lacivert, Turuncu

Motiflerin Yöresel Adları: Eminem, Çatal Menük, Tahtalı, Cimcik, Sinekli

Kompozisyon: Dar ende dokunarak bütün yüzeyi kaplayacak şekilde desenleme ve kompozisyon uygulanmıştır. Ana desenlemeler dokumanın başlama ve bitiş kısmında, yoğun olarak kullanılmıştır. Ana Motifin yöresel adı deveci kesmesi olarak bilinmektedir. Ana motif merkez alınarak dar ende farklı renk tekrarları ile sıralamalı, bağlantılı verev yönde kesişen bezemelerin, dört farklı renk tekrarıyla ana motif oluşturulmuştur. Ana motifin altında ve üstünde yatay yönde, ana deseni tamamlayacak şekilde iki bordür bulunmaktadır. Farklı aralıklarla, iki farklı desenleme ile yatay yönde oluşturulan bordür çizgileri yöredeki dokumaların karakteristik özelliğini yansıtmaktadır. Yöresel olarak tahtalı motifi diye adlandırılan geometrik bezeme, iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı yatay yönde, iki sıra tekrar ile farklı aralıklarla bezenmiştir. Yatay yönde oluşturulan bordürün iç kısmı çatal menük (çift mekik), baklava dilimi motifi içerisine zikzak formda, paralel ve verev sıralamalı geometrik bezeme ile bordür tamamlanmıştır. Dokumanın başlangıcında bitiminde uygulanmış olan iki ana desenin üst kısmına geometrik bezeme ile farklı boyuttaki düz çizgiler üzerine, serpme kesik çizgiler halinde uygulanan (cimcik) motif ile dokuma dar ende sağ ve sol kenarda bezenmiştir. Kalan boşluk üç kesik çizgi şeklindeki bezeme ile (sinekli) sıralamalı bağlantısız farklı renklerle baklava dilimleri ile desenlenmiştir. Yatay yönden oluşturulmuş geometrik bezemeli bordür ile karşılıklı uygulanan desenlemeler tamamlanmıştır. Dokuma yüzeyinde kalan boş zemin üç kesik çizgi şeklindeki bezeme ile (sinekli) sıralamalı bağlantısız farklı renklerle serpme yapılmıştır. Dokumanın ana motifi, bordürlü ara motifi, su ve serpmelerle kompozisyon tamamlanmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Neşe Aşçı

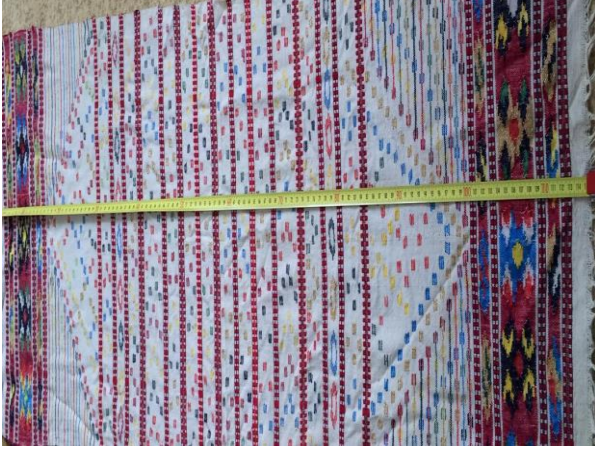
Doğum Yeri ve Yılı: 1973

Öğrenim Durumu: Lise

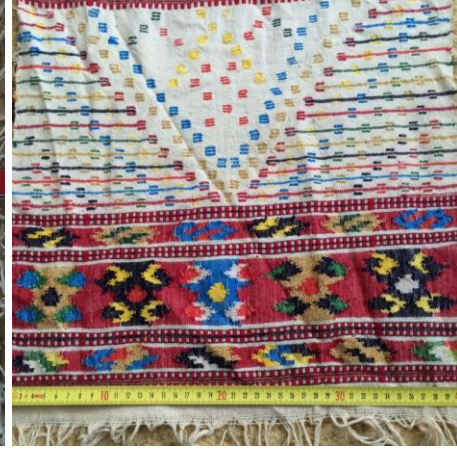
Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 29

Resim 4.54. Bebek Beşik Örtüsü Genel

Resim 4.55. Bebek Beşik Örtüsü Detay

İnceleme Tarihi: 26.01.2019

Bulunduğu Yer: Yassıçal Köyü

Üretim Tarihi: Tahmini 60 Yıl

Boyutları (cm): Boy 1.15 cm, En 42 cm

İplik Özelliği: Çözü pamuk ipliği, Atkı pamuk ipliği, Motif orlon ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 18/1 cm

Çözü: 15/1 cm

Renkleri:

Çözü: Krem

Atkı: Krem

Motif: Siyah, Kırmızı, Yeşil, Hardal Sarısı, Sarı, Mavi, Turuncu, Krem

Motiflerin Yöresel Adları: Tahtalı, Sinek, Eminem, Çatal Menük, Cimcik

Kompozisyon: Dar ende dokunarak bütün yüzeyi kaplayacak şekilde desenleme ve kompozisyon uygulanmıştır. Ana desenlemeler dokumanın başlama ve bitiş kısmında, yoğun olarak kullanılmıştır. Eminem motifi adı verilen ana desen merkez alınarak dar ende sıralamalı, bağlantılı şekilde, iki baklava dilimli motifinin bir araya gelerek oluşturduğu ana motifin içerisine ve paralel kenarlarına farklı renkte küçük baklava dilimli motif ile bütünlük sağlanmıştır. Ana desenin altında ve üstünde yatay yönde, ana deseni tamamlayacak şekilde iki bordür bulunmaktadır. Yatay yönde oluşturulan bordürün iç kısmı (çatal menük) (çift mekik), baklava dilimi motifi içerisine zikzak formda, paralel ve verev sıralamalı geometrik bezeme ile bordür tamamlanmıştır. Dokumanın başlangıcında bitiminde uygulanmış olan iki ana desenin üst kısmına geometrik bezeme ile farklı boyuttaki düz çizgiler üzerine, serpmeye kesik çizgiler halinde uygulanan (cimcik) motif ile dokuma dar ende sağ ve sol kenarda bezenmiştir. Kalan boşluk üç kesik çizgi şeklindeki bezeme ile (sinekli) sıralamalı bağlantısız farklı renklerle baklava dilimleri ile desenlenmiştir. Farklı aralıklarla yatay yönden oluşturulmuş geometrik bezemeli bordür, iki deseni birleştirecek şekilde on beş sıra bezenmiş, bordür arasında kalan boş zeminler üç kesik çizgi şeklindeki bezeme ile (sinekli) sıralamalı bağlantısız farklı renklerle tamamlanmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Yüksel Kanar

Doğum Yeri ve Yılı: 1947

Öğrenim Durumu: Okur Yazar

Mesleği: Dokuma Ustası

Açık Adresi: Yassıçal Köyü

BİLGİ FORMU 30

Resim 4.56. Örtü Genel

Resim 4.57. Örtü Detay

İnceleme Tarihi: 26.01.2019

Bulunduğu Yer: Yassıçal Köyü

Üretim Tarihi: Tahmini 40 Yıl

Boyutları (cm): Boy 1.05 cm, En 44 cm

İplik Özelliği: Çözü pamuk ipliği, Atkı pamuk ipliği, Motif kuka (kokle)

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 18/1 cm

Çözgü: 17/1 cm

Renkleri:

Çözgü: Krem

Atkı: Krem

Motif: Siyah, Kırmızı, Yeşil, Turuncu, Sarı, Mavi, Pembe, Lila, Lacivert

Motiflerin Yöresel Adları: Tekke Peşkürü, Tahtalı, Sinek, Çatal Menük, Haşhaş Baş

Kompozisyon: Dar ende dokunarak bütün yüzeyi kaplayacak şekilde desenleme ve kompozisyon uygulanmıştır. Ana desenlemeler dokumanın başlama ve bitiş kısmında, yoğun olarak kullanılmıştır. Ana Motifin yöresel adı tekke peşkürü olarak bilinmektedir. Ana desen merkez alınarak dar ende farklı renk tekrarları ile sıralamalı, bağlantılı geometrik bezeme ile altıgen şeklinde oluşturulmuş baklava dilimi motifi iç içe iki tekrar ve içine dört küçük serpme ile ana motif oluşturulmuştur. Ana motifin altında ve üstünde yatay yönde, ana deseni tamamlayacak şekilde iki bordür bulunmaktadır. Yatay yönde oluşturulan bordürün iç kısmı (çatal menük) (çift mekik), baklava dilimi motifi içerisine zikzak formda, paralel ve verev sıralamalı geometrik bezeme ile bordür tamamlanmıştır. Bordür altına başlangıç kısmına farklı aralıklarla geometrik bezeme ile oluşturulan fiyonk şeklindeki haşhaş başı sıralamalı bağlantısız farklı renklerle serpme yapılmıştır. Ana desenin üst kısmına geometrik bezeme, üst üste üç kesik çizgiler halinde uygulanan (sinekli) motif ile iç kısmına baklava motifi oluşturacak şekilde sinekli motifi serpme yapılmıştır. Dokumanın ana motifi, bordürlü ara motifi, su ve serpmelerle tamamlanan kompozisyon iki farklı renk ile farklı aralıklarla çizgili bez ayağı ile dokuma yapılarak tamamlanmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Yüksel Kanar

Doğum Yeri ve Yılı: 1947

Öğrenim Durumu: Okur Yazar

Mesleği: Dokuma Ustası

Açık Adresi: Yassıçal Köyü

BİLGİ FORMU 31

Resim 4.58. Örtü Genel

Resim 4.59. Örtü Detay

İnceleme Tarihi: 26.01.2019

Bulunduğu Yer: Yassıçal Köyü

Üretim Tarihi: Tahmini 20 Yıl

Boyutları (cm): Boy 1.68 cm, En 41 cm

İplik Özelliği: Çözü Polyester ipliği, Atkı pamuk ipliği, Motif kuka(kokle)

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 14/1 cm

Çözü: 16/1 cm

Renkleri:

Çözü: Krem

Atkı: Krem

Motif: Siyah, Kırmızı, Yeşil, Turuncu, Sarı, Mavi, Pembe, Lila, Mor,

Motiflerin Yöresel Adları: Tahtalı, Sinek, Çatal Menük, Haşhaş Başı, Eminem

Kompozisyon: Dar ende dokunarak bütün yüzeyi kaplayacak şekilde desenleme ve kompozisyon uygulanmıştır. Ana desenlemeler dokumanın başlama ve bitiş kısmında, yoğun olarak kullanılmıştır. Yöresel olarak tahtalı motifi diye adlandırılan geometrik bezeme, iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı yatay yönde, iki sıra tekrar ile farklı aralıklarla bezenmiştir. Boşluk aralarına ana ve ara motiflerin bezenmesiyle oluşturulmuştur. Eminem motifi adı verilen ana desen merkez alınarak dar ende sıralamalı, bağlantılı şekilde, iki baklava dilimli motifinin bir araya gelerek oluşturduğu ana motifin içerisine ve paralel kenarlarına farklı renkte küçük baklava dilimli motif ile bütünlük sağlanmıştır. Ana desenin altında ve üstünde yatay yönde, ana deseni tamamlayacak şekilde iki bordür bulunmaktadır. Yatay yönde oluşturulan bordürün iç kısmı çatal menük (çift mekik), baklava dilimi motifi içerisine zikzak formda, paralel ve verev sıralamalı geometrik bezeme ile bordür tamamlanmıştır. Yatay yönde desenleme yapılan ikinci bordürün iç kısmı sıralamalı, farklı aralıklarla geometrik bezeme ile oluşturulan fiyonk şeklindeki haşhaş başı sıralamalı bağlantısız farklı renklerle serpmeye yapılmıştır. Ana desenin üst kısmına geometrik bezeme ile üst üste üç kesik çizgi halinde uygulanan (sinekli) motif ile iç kısmına baklava motifi oluşturularak beş tekrarla iki ana motif arası dikey yönde birleştirilmiştir.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Yüksel Kanar

Doğum Yeri ve Yılı: 1947

Öğrenim Durumu: Okur-Yazar

Mesleği: Dokuma Ustası

Açık Adresi: Yassıçal Köyü

BİLGİ FORMU 32

Resim 4.60. Pano Genel

İnceleme Tarihi: 26.01.2019

Bulunduğu Yer: Yassıçal Köyü

Üretim Tarihi: Tahmini 15 Yıl

Boyutları (cm): Boy 41 cm, En 46 cm

İplik Özelliği: Çözü Polyester ipliği, Atkı pamuk ipliği, Motif kuka (kokle)

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 14/1 cm

Çözü: 16/1 cm

Renkleri:

Çözü: Krem

Atkı: Krem

Motif: Siyah, Kırmızı, Yeşil, Turuncu, Sarı, Mavi, Pembe, Lila, Gümüş Sim, Lacivert

Motiflerin Yöresel Adları: Tahtalı, Sinek, Çatal Menük, Tekke Peşkürü

Kompozisyon: Dar ende dokunarak bütün yüzeyi kaplayacak şekilde desenleme ve kompozisyon uygulanmıştır. Ana desenlemeler dokumanın başlama ve bitiş kısmında, yoğun olarak kullanılmıştır. Yöresel olarak tahtalı motifi diye adlandırılan geometrik bezeme, iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı yatay yönde, iki sıra tekrar ile farklı aralıklarla bezenmiştir. Boşluk aralarına ana ve ara motiflerin bezenmesiyle oluşturulmuştur. Ana Motifin yöresel adı tekke peşkürü olarak bilinmektedir. Ana desen merkez alınarak dar ende farklı renk tekrarları ile sıralamalı, bağlantılı geometrik bezeme ile altıgen şeklinde oluşturulmuş baklava dilimi motifi iç içe iki tekrar ve içine dört küçük serpmeye ile ana motif oluşturulmuştur. Ana desenin altında ve üstünde yatay yönde, ana deseni tamamlayacak şekilde iki bordür bulunmaktadır. Yatay yönde oluşturulan bordürün iç kısmı çatal menük (çift mekik), baklava dilimi motifi içerisine zikzak formda, paralel ve verev sıralamalı geometrik bezeme ile bordür tamamlanmıştır. Ana desenin üst kısmına geometrik bezeme ile üst üste üç kesik çizgi halinde uygulanan (sinekli) motif ile iç kısmına baklava motifi oluşturacak şekilde sinekli motifi yapılmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Yüksel Kanar

Doğum Yeri ve Yılı: 1947

Öğrenim Durumu: Okur-Yazar

Mesleği: Dokuma Ustası

Açık Adresi: Yassıçal Köyü

BİLGİ FORMU 33

Resim 4.61. Sehpa Örtüsü Genel

İnceleme Tarihi: 09.03.2019

Bulunduğu Yer: Amasya Halk Eğitim Merkezi

Üretim Tarihi: 2018 yıl

Boyutları (cm): Boy 94 cm, En 38 cm

İplik Özelliği: Çözü Polyester ipliği, Atkı keten ipliği, Motif pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 18/1 cm

Çözü: 16/1 cm

Renkleri:

Çözü: Krem

Atkı: Krem

Motif: Yeşil, Kırmızı, Turuncu, Lacivert, Mavi, Sarı, Pembe

Motiflerin Yöresel Adları: Eminem motifi, Tahtalı, Deveci kesmesi

Kompozisyon: Dar ende dokunarak bütün yüzeyi kaplayacak şekilde desenleme ve kompozisyon uygulanmıştır. Ana desenlemeler dokumanın başlama ve bitiş kısmında, yoğun olarak kullanılmıştır. Yöresel olarak tahtalı motifi diye adlandırılan geometrik bezeme, iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı yatay yönde, dört sıra tekrar ile farklı aralıklarla bezenmiştir. Boşluk aralarına ana ve ara motiflerin bezenmesiyle oluşturulmuştur. Eminem motifi adı verilen ana desen merkez alınarak dar ende sıralamalı, bağlantılı şekilde, iki baklava dilimli motifinin bir araya gelerek oluşturduğu ana motifin içerisine ve paralel kenarlarına farklı renkte küçük baklava dilimli motif ile bütünlük sağlanmıştır. Ana desenin altında ve üstünde yatay yönde, ana deseni tamamlayacak şekilde iki bordür bulunmaktadır. Bordür içerisine dar ende farklı renk tekrarları ile sıralamalı, bağlantılı verev yönde kesişen bezemelerin, beş farklı renk tekrarıyla ara motif oluşturulmuştur. Üç kesik çizgi şeklindeki bezeme, (sinekli) motif sıralamalı bağlantısız farklı renklerle geometrik bezeme ile baklava dilimi oluşturacak şekilde tekrarlamalı başlama ve bitiş kısmındaki iki ana birleştirecek şekilde bezenerek kompozisyon tamamlanmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Neşe Aşçı

Doğum Yeri ve Yılı: 1973

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Usta öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 34

Resim 4.62. Sehpa Örtüsü Gene

İnceleme Tarihi: 09.03.2019

Bulunduğu Yer: Amasya Halk Eğitim Merkezi

Üretim Tarihi: 2018 yıl

Boyutları (cm): Boy 82 cm, En 36.5 cm, Saçak boyu 18 cm

İplik Özelliği: Çözü polyester ipliği, Atlı pamuk ipliği Motif pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 15/1 cm

Çözü: 17/1 cm

Renkleri:

Çözü: Krem

Atkı: Krem

Motif: Sarı, Turuncu, Mor

Motiflerin Yöresel Adları: Deveci kesmesi, Tahtalı

Kompozisyon: Ana desenlemeler dokumanın başlama ve bitiş kısmında, yoğun olarak kullanılmıştır. . Ana desen merkez alınarak dar ende farklı renk tekrarları ile geometrik bezeme ile altıgen şeklinde oluşturulmuş baklava dilimi motifi iç içe üç tekrar bezenmiştir. Ana motif merkez alınarak dar ende farklı renk tekrarları ile sıralamalı, bağlantılı verev yönde kesişen bezemelerin, dört farklı renk tekrarıyla ana motif oluşturulmuştur. Ana motifin altında ve üstünde yatay yönde, ana deseni tamamlayacak şekilde iki bordür bulunmaktadır. Yöresel olarak tahtalı motifi diye adlandırılan geometrik bezeme, iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı yatay yönde, üç sıra tekrar ile farklı aralıklarla bezenmiştir. Yatay yönde desenleme yapılan bordürün iç kısmı sıralamalı, verev yönde kesişen bezemelerin, dört farklı renk tekrarıyla motif yatay yönde yerleştirilmiştir.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Neşe Aşçı

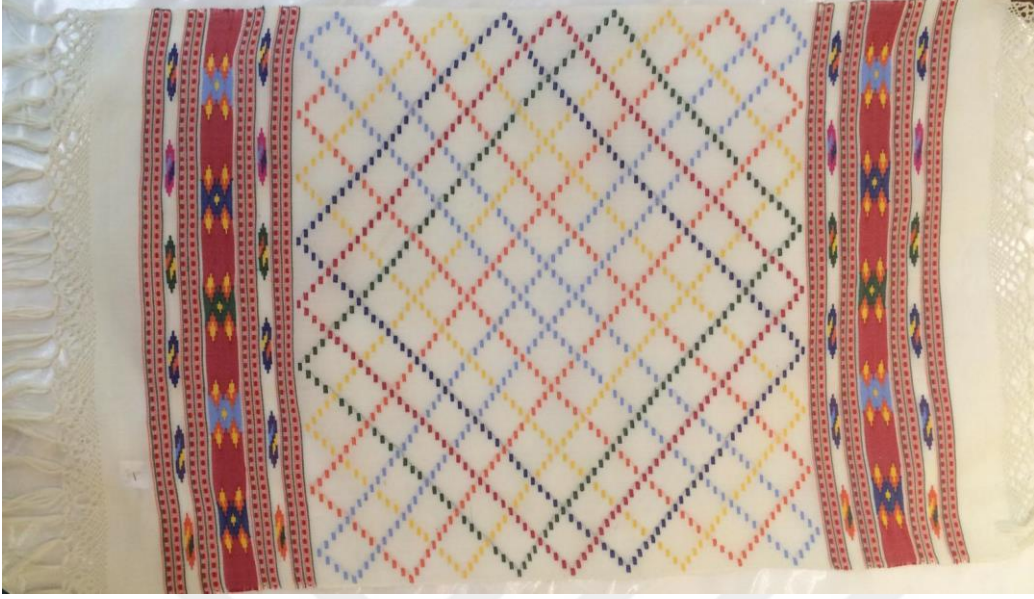
Doğum Yeri ve Yılı: 1973

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 35

Resim 4.63. Sehpa Örtüsü Genel

İnceleme Tarihi: 09. 03. 2019

Bulunduğu Yer: Amasya Halk Eğitim Merkezi

Üretim Tarihi: 2018 yıl

Boyutları (cm): Boy 80 cm, En 50 cm, Saçak Boyu 12 cm

İplik Özelliği: Çözü polyester ipliği, Atkı ipek ipliği, Motif pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 26/1 cm

Çözü: 16/1 cm

Renkleri:

Çözü: Krem

Atkı: Krem

Motif: Kırmızı, Yeşil, Sarı, Turuncu, Mor, Lila, Pembe

Motiflerin Yöresel Adları: Eminem, Tahtalı, Çatal Menük

Kompozisyon: Dar ende dokunarak bütün yüzeyi kaplayacak şekilde desenleme ve kompozisyon uygulanmıştır. Ana desenlemeler dokumanın başlama ve bitiş kısmında, yoğun olarak kullanılmıştır. Yöresel olarak tahtalı motifi diye adlandırılan geometrik bezeme, iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı yatay yönde, dört sıra tekrar ile farklı aralıklarla bezenmiştir. Boşluk aralarına ana ve ara motiflerin bezenmesiyle oluşturulmuştur. Eminem motifi adı verilen ana desen merkez alınarak dar ende sıralamalı, bağlantılı şekilde, iki baklava dilimli motifinin bir araya gelerek oluşturduğu ana motifin içerisine ve paralel kenarlarına farklı renkte küçük baklava dilimli motif ile bütünlük sağlanmıştır. Yatay yönde oluşturulan bordürün iç kısmı çatal menük (çift mekik), baklava dilimi motifi içerisine zikzak formda, paralel ve verev sıralamalı geometrik bezeme ile bordür tamamlanmıştır. Başlama ve bitiş kısmında uygulanmış olan iki ana desen arası, geometrik bezeme ile üst üste üç kesik çizgi halinde uygulanan (sinekli) motif ile iç içe sıralamalı baklava dilimi motifi yüzeyi kaplayacak şekilde bezenerek kompozisyon tamamlanmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Neşe Aşçı

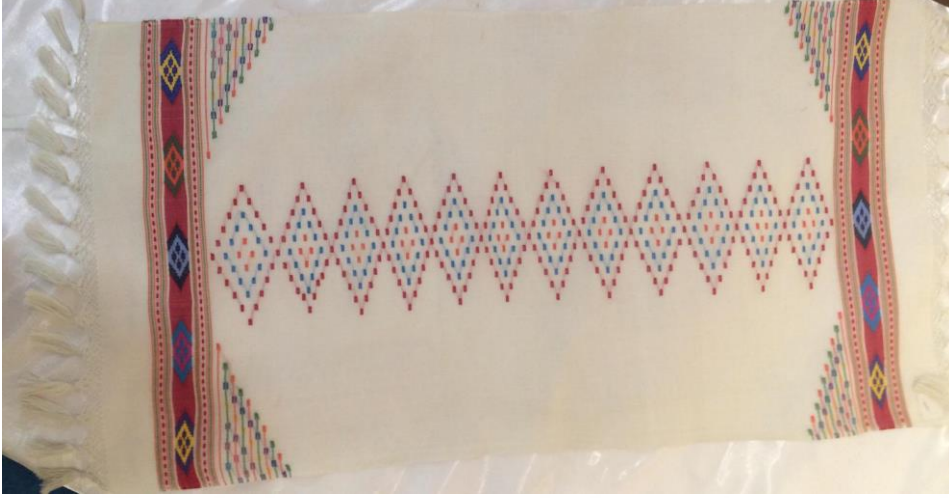
Doğum Yeri ve Yılı: 1973

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 36

Resim 4.64. Sehpa Örtüsü Genel

İnceleme Tarihi: 09.03.2019

Bulunduğu Yer: Amasya Halk Eğitim Merkezi

Üretim Tarihi: 2018 yıl

Boyutları (cm): Boy 88 cm, En 47 cm, Saçak Boyu 13 cm

İplik Özelliği: Çözümlü polyester ipliği, Atkı pamuk ipliği, Motif pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 16/1 cm

Çözümlü: 20/1 cm

Renkleri:

Çözümlü: Krem

Atkı: -

Motif: Turuncu, Yeşil, Kırmızı, Mor, Sarı, Mavi, Pembe, Lacivert

Motiflerin Yöresel Adları: Tekke Peşkürü, Gül, Cimcik

Kompozisyon: Dar ende dokunarak bütün yüzeyi kaplayacak şekilde desenleme ve kompozisyon uygulanmıştır. Ana desenlemeler dokumanın başlama ve bitiş kısmında, yoğun olarak kullanılmıştır. Yöresel olarak tahtalı motifi diye adlandırılan geometrik bezeme, iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı yatay yönde, bir sıra aralıklarla bezenmiştir. Boşluk aralarına ana ve ara motiflerin bezenmesiyle oluşturulmuştur. Ana Motifin yöresel adı tekke peşkürü olarak bilinmektedir. Ana desen merkez alınarak dar ende farklı renk tekrarları ile sıralamalı, bağlantılı geometrik bezeme ile altıgen şeklinde oluşturulmuş baklava dilimi motifi iç içe iki tekrar ve içine dört küçük serpmeye ile ana motif oluşturulmuştur. Ana desenin altında ve üstünde yatay yönde, ana deseni tamamlayacak şekilde iki bordür bulunmaktadır. Ana desenin üst kısmına geometrik bezeme ile oluşturulan farklı boyuttaki düz çizgiler üzerine, serpmeye kesik çizgiler halinde uygulanan cimcik motifi ile dokuma dar ende sağ ve sol kenarında üçgen motifi oluşturularak, iç kısmına baklava motifi dikey yönde sıralamalı, bağlantılı uygulanmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Neşe Aşçı

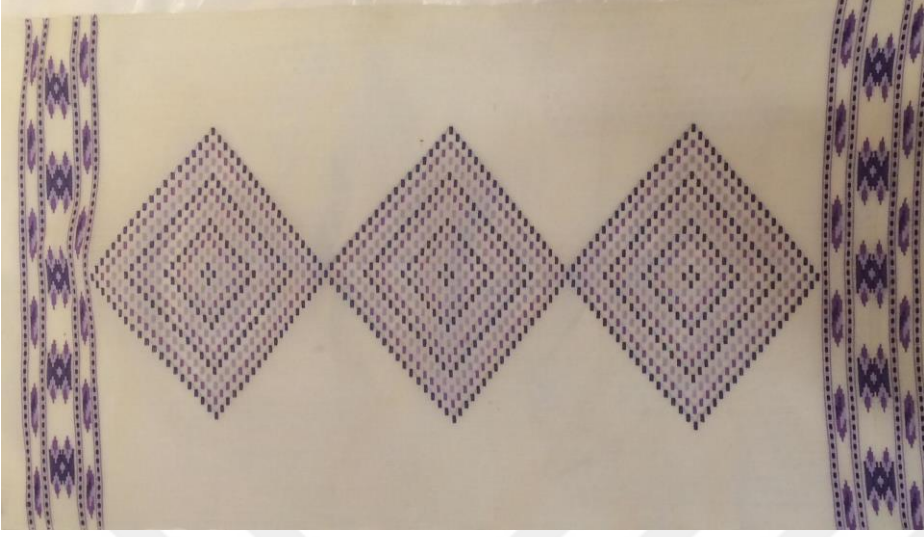
Doğum Yeri ve Yılı: 1973

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 37

Resim 4.65. Sehpa Örtüsü Genel

İnceleme Tarihi: 09.03.2019

Bulunduğu Yer: Amasya Halk Eğitim Merkezi

Üretim Tarihi: 2018 yıl

Boyutları (cm): Boy 90 cm, En 47.5 cm, Saçak Boyu 15 cm

İplik Özelliği: Çözü polyester ipliği, Atkı ipek ipliği, Motif pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 24/1 cm

Çözü: 15/1 cm

Renkleri:

Çözü: Krem

Atkı: Krem

Motif: Mor, Açık Mor, Lila

Motiflerin Yöresel Adları: Eminem, Çatal Menüük, Gül

Kompozisyon: Dar ende dokunarak bütün yüzeyi kaplayacak şekilde desenleme ve kompozisyon uygulanmıştır. Ana desenlemeler dokumanın başlama ve bitiş kısmında, yoğun olarak kullanılmıştır. Yöresel olarak tahtalı motifi diye adlandırılan geometrik bezeme, iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı yatay yönde, tek sıra tekrar ile farklı aralıklarla bezenmiştir. Boşluk aralarına ana ve ara motiflerin bezenmesiyle oluşturulmuştur. Eminem motifi adı verilen ana desen merkez alınarak dar ende sıralamalı, bağlantısız şekilde, iki baklava dilimli motifinin bir araya gelerek oluşturduğu ana motifin içerisine ve paralel kenarlarına farklı renkte küçük baklava dilimli motif ile bütünlük sağlanmıştır. Ana desenin altında ve üstünde yatay yönde, ana deseni tamamlayacak şekilde iki bordür bulunmaktadır. Yatay yönde oluşturulan bordürün iç kısmı çatal menük (çift mekik), baklava dilimi motifi içerisine zikzak formda, paralel ve verev sıralamalı geometrik bezeme ile bordür tamamlanmıştır. Ana desenin üst kısmına geometrik bezeme ile üst üste üç kesik çizgi halinde uygulanan (sinekli) motif ile iç kısmına baklava motifi oluşturularak üç tekrarla iki ana motif arası dikey yönde birleştirilmiştir.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Neşe Aşçı

Doğum Yeri ve Yılı: 1973

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 38

Resim 4.66. Sehpa Örtüsü Genel

İnceleme Tarihi: 09.03.2019

Bulunduğu Yer: Amasya Halk Eğitim Merkezi

Üretim Tarihi: 2018 yıl

Boyutları (cm): Boy 95 cm, En 47 cm, Saçak boyu 16 cm

İplik Özelliği: Çözümlü polyester ipliği, Atkı ipek ipliği, Motif pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 24/1cm

Çözümü: 16/1 cm

Renkleri:

Çözü: krem

Atkı: Krem

Motif: Kırmızı, Kahverengi, Yeşil, Mor, Mavi, Lacivert, Pembe, Sarı, Turuncu

Motiflerin Yöresel Adları: Memed Dede, Tahtalı, Deveci Kesmesi,

Kompozisyon: Ana desenlemeler dokumanın başlama ve bitiş kısmında, yoğun olarak kullanılmıştır. Yöresel olarak tahtalı motifi diye adlandırılan geometrik bezeme, iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı yatay yönde, üç sıra tekrar ile farklı aralıklarla bezenmiştir. Boşluk aralarına ana ve ara motiflerin bezenmesiyle oluşturulmuştur. Motifin yöresel adı memed dede olarak bilinmektedir. Ana motif merkez alınarak dar ende farklı renk tekrarları ile sıralamalı, bağlantılı altıgen şeklinde baklava dilimli motifinin içine nesnel bezeme ile kupa formu verilmiş, içerisine eş kenarlı küçük kare oluşturulmuş, motif ortasından yatay yönde çizgi ile bağlantı sağlanarak ana motif tamamlanmıştır. Ana motifin altında ve üstünde yatay yönde, ana deseni tamamlayacak şekilde iki bordür bulunmaktadır. Yatay yönde desenleme yapılan bordürün iç kısmı sıralamalı, verev yönde kesişen bezemelerin, dört farklı renk tekrarıyla motif yatay yönde yerleştirilmiştir. Başlama ve bitiş kısmına uygulanan iki ana desenin ortasına geometrik bezeme ile baklava motifleri sıralamalı bağlantılı oluşturulmuştur, motiflerin kesişim yerlerine, farklı renklerde küçük baklava dilimi motifi serpmeye yapılarak kompozisyon tamamlanmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Neşe Aşçı

Doğum Yeri ve Yılı: 1973

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 39

Resim 4.67. Sehpa Örtüsü Genel

İnceleme Tarihi: 09.03.2019

Bulunduğu Yer: Amasya Halk Eğitim Merkezi

Üretim Tarihi: 2018 yıl

Boyutları (cm): Boy 66 cm, En 47cm, Saçak Boyu 8 cm

İplik Özelliği: Çözü polyester ipliği, Atkı ipek ipliği, Motif pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 28/1 cm

Çözü: 18/1 cm

Renkleri:

Çözü: Krem

Atkı: Krem

Motif: Mor, Açık Mor, Lila, Pembe

Motiflerin Yöresel Adları: Deveci Kesmesi, Tahtalı, İçli Menük

Kompozisyon: Ana desenlemeler dokumanın başlama ve bitiş kısmında, yoğun olarak kullanılmıştır. Ana desen merkez alınarak dar ende farklı renk tekrarları ile geometrik bezeme ile altıgen şeklinde oluşturulmuş baklava dilimi motifi iç içe üç tekrar bezenmiştir. Ana motif merkez alınarak dar ende farklı renk tekrarları ile sıralamalı, bağlantılı verev yönde kesişen bezemelerin, dört farklı renk tekrarıyla ana motif oluşturulmuştur. Ana motifin altında ve üstünde yatay yönde, ana deseni tamamlayacak şekilde iki bordür bulunmaktadır. Yöresel olarak tahtalı motifi diye adlandırılan geometrik bezeme, iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı yatay yönde, farklı sıra tekrar ile farklı aralıklarla bezenmiştir. Yatay yönde desenleme yapılan bordürün iç kısmı sıralamalı, paralel, verev biçimindeki geometrik bezeme ile içli menük olarak bilinen motif yatay yönde yerleştirilmiştir. Ana motifi oluşturan bordürlü ara motiflerle desen tamamlanır. Ana desenin üst kısmına geometrik bezeme ile üst üste üç kesik çizgi halinde uygulanmış (sinekli) motif ile dokuma dar ende sağ ve sol kenarında üçgen oluşturulmuş, iç kısmına baklava motifi bezenerek kompozisyon tamamlanmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Neşe Aşçı

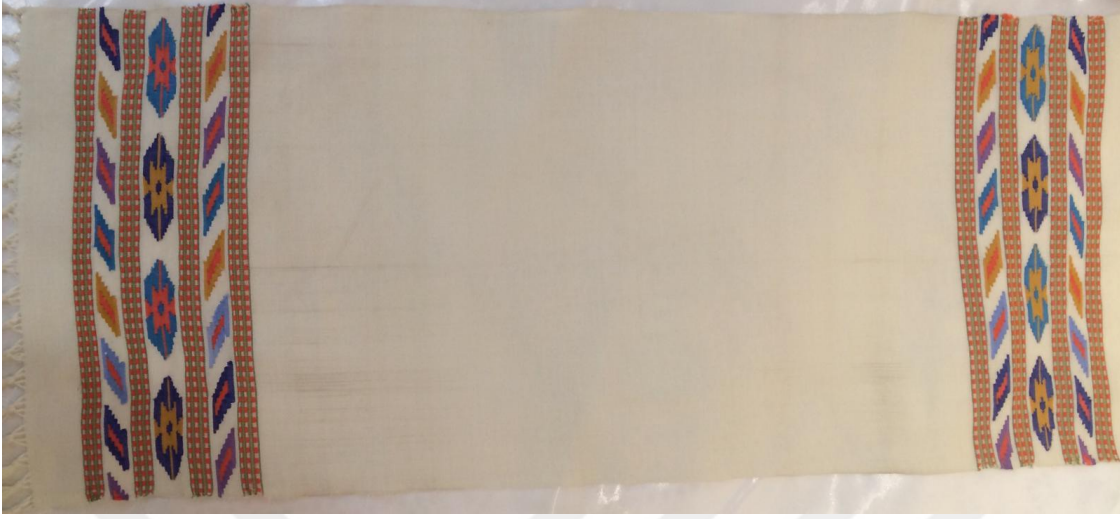
Doğum Yeri ve Yılı: 1973

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 40

Resim 4.68. Sehpa Örtüsü Genel

İnceleme Tarihi: 09.03.2019

Bulunduğu Yer: Amasya Halk Eğitim Merkezi

Üretim Tarihi: 2018 yıl

Boyutları (cm): Boy 94 cm, En 39 cm, Saçak Boyu 9 cm

İplik Özelliği: Çözü polyester ipliği, Atkı keten ipliği, Motif pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 14/1 cm

Çözgü: 16/1 cm

Renkleri:

Çözgü: Krem

Atkı: Krem

Motif: Yeşil, Turuncu, Hardal Sarısı, Mavi, Mor, Lila,

Motiflerin Yöresel Adları: Memed Dede Motifi, İçli Menük, Tahtalı

Kompozisyon: Ana desenlemeler dokumanın başlama ve bitiş kısmında, yoğun olarak kullanılmıştır. Yöresel olarak tahtalı motifi diye adlandırılan geometrik bezeme, iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı yatay yönde, üç sıra tekrar ile farklı aralıklarla bezenmiştir. Boşluk aralarına ana ve ara motiflerin bezenmesiyle oluşturulmuştur. Motifin yöresel adı memed dede olarak bilinmektedir. Ana motif merkez alınarak dar ende farklı renk tekrarları ile sıralamalı, bağlantılı altıgen şeklinde baklava dilimli motifinin içine nesnel bezeme ile kupa formu verilmiş, içerisine eş kenarlı küçük kare oluşturulmuş, motif ortasından yatay yönde çizgi ile bağlantı sağlanarak ana motif tamamlanmıştır. Ana motifin altında ve üstünde yatay yönde, ana deseni tamamlayacak şekilde iki bordür bulunmaktadır. Bordür arasına yatay yönde baklava dilimi motifi, içerisine farklı renkte verev desenleme uygulanmıştır. Sıralamalı bağlantısız tekrarlama ile tamamlanmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Neşe Aşçı

Doğum Yeri ve Yılı: 1973

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 41

Resim 4.69. Sehpa Örtüsü Detay

İnceleme Tarihi: 09.03.2019

Bulunduğu Yer: Amasya Halk Eğitim Merkezi

Üretim Tarihi: 2018 yıl

Boyutları (cm): Boy 89 cm, En 47 cm, Saçak Boyu 7 cm

İplik Özelliği: Çözü Polyester ipliği, Atkı İpek ipliği, Motif pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 30/1 cm

Çözgü: 20/1 cm

Renkleri:

Çözgü: Krem

Atkı: -

Motif: Yeşil, Kırmızı, Sarı, Lacivert, Mavi, Mor, Pembe, Turuncu, Hardal Sarı

Motiflerin Yöresel Adları: Tekke Peşkürü, Çatal Menük, Tahtalı, sinek

Kompozisyon: Dar ende dokunarak bütün yüzeyi kaplayacak şekilde desenleme ve kompozisyon uygulanmıştır. Ana desenlemeler dokumanın başlama ve bitiş kısmında, yoğun olarak kullanılmıştır. Yöresel olarak tahtalı motifi diye adlandırılan geometrik bezeme, iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı yatay yönde, iki sıra tekrar ile farklı aralıklarla bezenmiştir. Boşluk aralarına ana ve ara motiflerin bezenmesiyle oluşturulmuştur. Ana Motifin yöresel adı tekke peşkürü olarak bilinmektedir. Ana desen merkez alınarak dar ende farklı renk tekrarları ile sıralamalı, bağlantılı geometrik bezeme ile altıgen şeklinde oluşturulmuş baklava dilimi motifi iç içe iki tekrar ve içine dört küçük serpmeye ile ana motif oluşturulmuştur. Ana desenin altında ve üstünde yatay yönde, ana deseni tamamlayacak şekilde iki bordür bulunmaktadır. Yatay yönde oluşturulan bordürün iç kısmı çatal menük (çift mekik), baklava dilimi motifi içerisine zikzak formda, paralel ve verev sıralamalı geometrik bezeme ile bordür tamamlanmıştır. Ana desenin üst kısmına geometrik bezeme ile üst üste üç kesik çizgi halinde uygulanan (sinekli) motif ile iç kısmına baklava motifi dikey yönde sıralamalı bağlantılı, birkaç sıra oluşturacak şekilde sinekli motifi yapılmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Neşe Aşçı

Doğum Yeri ve Yılı: 1973

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 42

Resim 4.70. Sehpa Örtüsü Genel

İnceleme Tarihi: 09.03.2019

Bulunduğu Yer: Amasya Halk Eğitim Merkezi

Üretim Tarihi: 2018 yıl

Boyutları (cm): Boy 97 cm, En 47 cm, Saçak Boyu, 7 cm

İplik Özelliği: Çözü polyester ipliği, Atkı pamuk ipliği, Motif pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokum

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 14/1 cm

Çözü: 14/1 cm

Renkleri:

Çözü: Krem

Atkı: Krem

Motif: Kırmızı, Yeşil, Turuncu, Mavi, Sarı, Mor, Lila, Pembe

Motiflerin Yöresel Adları: Memed Dede, Çatal Menük, Tahtalı

Kompozisyon: Ana desenlemeler dokumanın başlama ve bitiş kısmında, yoğun olarak kullanılmıştır. Yöresel olarak tahtalı motifi diye adlandırılan geometrik bezeme, iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı yatay yönde, üç sıra tekrar ile farklı aralıklarla bezenmiştir. Boşluk aralarına ana ve ara motiflerin bezenmesiyle oluşturulmuştur. Motifin yöresel adı memed dede olarak bilinmektedir. Ana motif merkez alınarak dar ende farklı renk tekrarları ile sıralamalı, bağlantılı altıgen şeklinde baklava dilimli motifinin içine nesnel bezeme ile kupa formu verilmiş, içerisine eş kenarlı küçük kare oluşturulmuş, motif ortasından yatay yönde çizgi ile bağlantı sağlanarak ana motif tamamlanmıştır. Ana motifin altında ve üstünde yatay yönde, ana deseni tamamlayacak şekilde iki bordür bulunmaktadır. Yatay yönde oluşturulan bordürün iç kısmı çatal menük (çift mekik), baklava dilimi motifi içerisine zikzak formda, paralel ve verev sıralamalı geometrik bezeme ile bordür tamamlanmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Neşe Aşçı

Doğum Yeri ve Yılı: 1973

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 43

Resim 4.71. Schpa Örtüsü Genel

İnceleme Tarihi: 09.03.2019

Bulunduğu Yer: Amasya Halk Eğitim Merkezi

Üretim Tarihi: 2018 yıl

Boyutları (cm): Boy 93 cm, En 38 cm, Saçak Boyu 8 cm

İplik Özelliği: Çözü polyester ipliği, Atkı keten ipliği, Motif pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 17/1 cm

Çözü: 15/1 cm

Renkleri:

Çözü: Krem

Atkı: Krem

Motif: Yeşil, Kırmızı, Turuncu, Mor, Lila, Sarı, Mavi, Pembe,

Motiflerin Yöresel Adları: Eminem, Tahtalı

Kompozisyon: Ana desenlemeler dokumanın başlama ve bitiş kısmında, yoğun olarak kullanılmıştır. Yöresel olarak tahtalı motifi diye adlandırılan geometrik bezeme, iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı yatay yönde, üç sıra tekrar bezenmiştir. Boşluk arasına ana motifin bezenmesiyle oluşturulmuştur. Eminem motifi adı verilen ana desen merkez alınarak dar ende sıralamalı, bağlantısız şekilde, iki baklava dilimli motifinin bir araya gelerek oluşturduğu ana motifin içerisine ve paralel kenarlarına farklı renkte küçük baklava dilimli motif ile bütünlük sağlanmıştır. Ana desenin altında ve üstünde yatay yönde, ana deseni tamamlayacak şekilde iki bordür bulunmaktadır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Neşe Aşçı

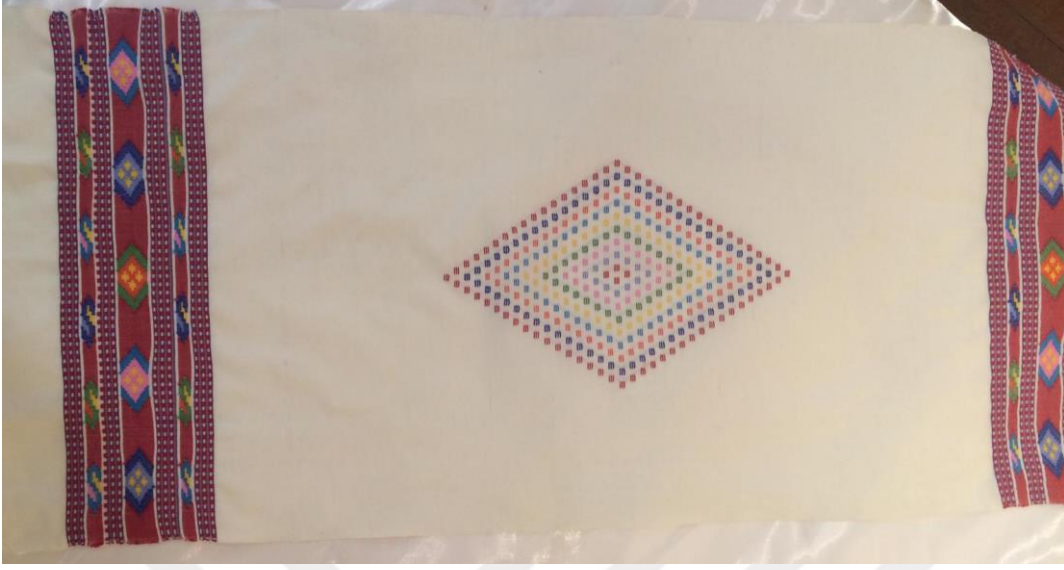
Doğum Yeri ve Yılı: 1973

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 44

Resim 4.72. Schpa Örtüsü Genel

İnceleme Tarihi: 09.03.2019

Bulunduğu Yer: Amasya Halk Eğitim Merkezi

Üretim Tarihi: 2018 yıl

Boyutları (cm): Boy 102 cm, En 44.5 cm, Saçak Boyu 10 cm

İplik Özelliği: Çözü polyester ipliği, Atkı pamuk ipliği, Motif pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 16/1 cm

Çözü: 17/1 cm

Renkleri:

Çözü: Krem

Atkı: Krem

Motif: Kırmızı, Turuncu, Mavi, Pembe, Sarı, Yeşil, Mor, Lila,

Motiflerin Yöresel Adları: Tekke Peşkürü, Çatal Menük, Tahtalı

Kompozisyon: Dar ende dokunarak bütün yüzeyi kaplayacak şekilde desenleme ve kompozisyon uygulanmıştır. Ana desenlemeler dokumanın başlama ve bitiş kısmında, yoğun olarak kullanılmıştır. Yöresel olarak tahtalı motifi diye adlandırılan geometrik bezeme, iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı yatay yönde, iki sıra tekrar ile farklı aralıklarla bezenmiştir. Boşluk aralarına ana ve ara motiflerin bezenmesiyle oluşturulmuştur. Ana Motifin yöresel adı tekke peşkürü olarak bilinmektedir. Ana desen merkez alınarak dar ende farklı renk tekrarları ile sıralamalı, bağlantılı geometrik bezeme ile altıgen şeklinde oluşturulmuş baklava dilimi motifi iç içe iki tekrar ve içine dört küçük serpmeye ile ana motif oluşturulmuştur. Ana desenin altında ve üstünde yatay yönde, ana deseni tamamlayacak şekilde iki bordür bulunmaktadır. Yatay yönde oluşturulan bordürün iç kısmı çatal menük (çift mekik), baklava dilimi motifi içerisine zikzak formda, paralel ve verev sıralamalı geometrik bezeme ile bordür tamamlanmıştır. Ana desenin üst kısmına geometrik bezeme ile üst üste üç kesik çizgi halinde uygulanan (sinekli) motif ile iç kısmına baklava motifi oluşturacak şekilde sinekli motif yapılmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Neşe Aşçı

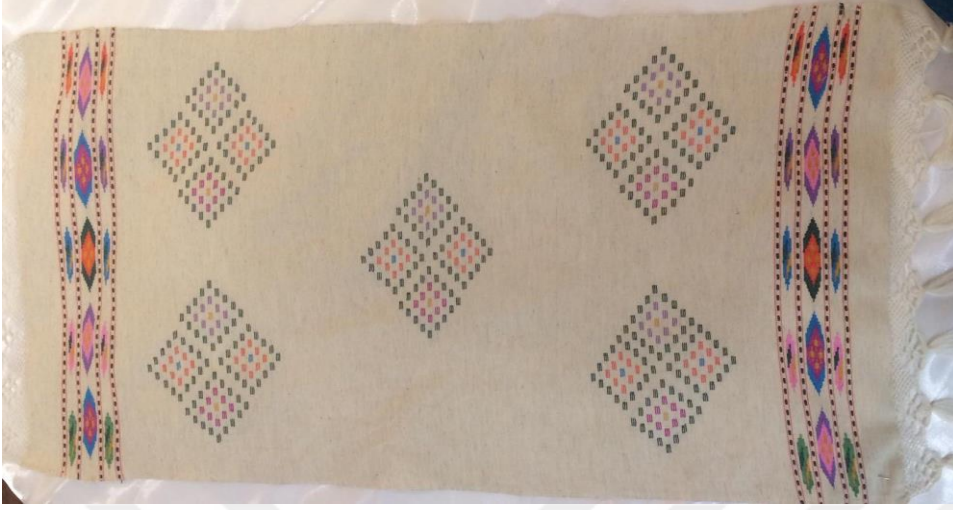
Doğum Yeri ve Yılı: 1973

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 45

Resim 4.73. Sehpa Örtüsü Genel

İnceleme Tarihi: 09.03.2019

Bulunduğu Yer: Amasya Halk Eğitim Merkezi

Üretim Tarihi: 2018 yıl

Boyutları (cm): Boy 89 cm, En 37 cm, Saçak Boyu 7 cm

İplik Özelliği: Çözü polyester ipliği, Atkı keten ipliği, Motif pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 13/1 cm

Çözü: 12/1 cm

Renkleri:

Çözü: Krem

Atkı: Krem

Motif: Turuncu, Haki Yeşil, Açık Yeşil, Mavi, Sıklamen (koyu Pembe), Pembe,

Hardal Sarı, Lila

Motiflerin Yöresel Adları: Tekke Peşkürü, Çatal Menük, Gül, Sinekli

Kompozisyon: Dar ende dokunarak bütün yüzeyi kaplayacak şekilde desenleme ve kompozisyon uygulanmıştır. Ana desenlemeler dokumanın başlama ve bitiş kısmında, yoğun olarak kullanılmıştır. Yöresel olarak tahtalı motifi diye adlandırılan geometrik bezeme, iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı yatay yönde, bir sıra farklı aralıklarla bezenmiştir. Boşluk aralarına ana ve ara motiflerin bezenmesiyle oluşturulmuştur. Ana Motifin yöresel adı tekke peşkürü olarak bilinmektedir. Ana desen merkez alınarak dar ende farklı renk tekrarları ile sıralamalı, bağlantılı geometrik bezeme ile altıgen şeklinde oluşturulmuş baklava dilimi motifi iç içe iki tekrar ve içine dört küçük serpmeye ile ana motif oluşturulmuştur. Ana desenin altında ve üstünde yatay yönde, ana deseni tamamlayacak şekilde iki bordür bulunmaktadır. Yatay yönde oluşturulan bordürün iç kısmı çatal menük (çift mekik), baklava dilimi motifi içerisine zikzak formda, paralel ve verrev sıralamalı geometrik bezeme ile bordür tamamlanmıştır. Ana desenin üst kısmına geometrik bezeme ile üst üste üç kesik çizgi halinde uygulanan (sinekli) motif ile iç kısmına baklava motifi oluşturacak şekilde sinekli motifi uygulanmıştır. Dokuma yüzeyine baklava dilimi motifi serpmeye yapılarak kompozisyon tamamlanmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Neşe Aşçı

Doğum Yeri ve Yılı: 1973

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 46

Resim 4.74. Sehpa Örtüsü Genel

İnceleme Tarihi: 09.03.2019

Bulunduğu Yer: Amasya Halk Eğitim Merkezi

Üretim Tarihi: 2018 yıl

Boyutları (cm): Boy 114 cm, En 45 cm, Saçak Boyu 9 cm

İplik Özelliği: Çözü polyester ipliği, Atkı keten ipliği, Motif pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 16/1 cm

Çözü: 18/1 cm

Renkleri:

Çözü: Krem

Atkı: Krem

Motif: Sıklamen (Koyu Pembe), Kırmızı, Kahverengi, Haki Yeşil, Mor, Sarı, Mavi, Turuncu

Motiflerin Yöresel Adları: Memed Dede, Deveci Kesmesi, Gül, Sinekli

Kompozisyon: : Ana desenlemeler dokumanın başlama ve bitiş kısmında, yoğun olarak kullanılmıştır. Yöresel olarak tahtalı motifi diye adlandırılan geometrik bezeme, iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı yatay yönde, bir sıra tekrar ile farklı aralıklarla bezenmiştir. Boşluk aralarına ana ve ara motiflerin bezenmesiyle oluşturulmuştur. Motifin yöresel adı memed dede olarak bilinmektedir. Ana motif merkez alınarak dar ende farklı renk tekrarları ile sıralamalı, bağlantılı altıgen şeklinde baklava dilimli motifinin içine nesnel bezeme ile kupa formu verilmiş, içerisine eş kenarlı küçük kare oluşturulmuş, motif ortasından yatay yönde çizgi ile bağlantı sağlanarak ana motif tamamlanmıştır. Ana motifin altında ve üstünde yatay yönde, ana deseni tamamlayacak şekilde iki bordür bulunmaktadır. Yatay yönde desenleme yapılan bordürün iç kısmı sıralamalı, verev yönde kesişen bezemelerin, sekiz farklı renk tekrarıyla motif yatay yönde yerleştirilmiştir. Ana desenin üst kısmına geometrik bezeme ile üst üste üç kesik çizgi halinde uygulanan (sinekli) motif ile iç kısmına baklava motifi dikey yönde sıralamalı bağlantılı, birkaç sıra oluşturacak şekilde sinekli motifi yapılmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Neşe Aşçı

Doğum Yeri ve Yılı: 1973

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 47

Resim 4.75. Sehpa Örtüsü Genel

Resim 4.76. Sehpa Örtüsü Detay

İnceleme Tarihi: 09.03.2019

Bulunduğu Yer: Amasya Halk Eğitim Merkezi

Üretim Tarihi: 2018 yıl

Boyutları (cm): Boy 84.5 cm, En 47 cm, Saçak Boyu 7 cm

İplik Özelliği: Çözü polyester ipliği, Atkı ipek, Motif pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 23/1 cm

Çözü: 13/1 cm

Renkleri:

Çözü: Krem

Atkı: Krem

Motif: Lacivert, Yeşil, Turuncu, Sarı, Mor, Mavi, Kırmızı, Pembe,

Motiflerin Yöresel Adları: Tekke Peşkürü, Cimcik, Gül, Sinekli

Kompozisyon: Dar ende dokunarak bütün yüzeyi kaplayacak şekilde desenleme ve kompozisyon uygulanmıştır. Ana desenlemeler dokumanın başlama ve bitiş kısmında, yoğun olarak kullanılmıştır. Yöresel olarak tahtalı motifi diye adlandırılan geometrik bezeme, iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı yatay yönde, bir sıra aralıklarla bezenmiştir. Boşluk aralarına ana ve ara motiflerin bezenmesiyle oluşturulmuştur. Ana Motifin yöresel adı tekke peşkürü olarak bilinmektedir. Ana desen merkez alınarak dar ende farklı renk tekrarları ile sıralamalı, bağlantılı geometrik bezeme ile altıgen şeklinde oluşturulmuş baklava dilimi motifi iç içe iki tekrar ve içine dört küçük serpme ile ana motif oluşturulmuştur. Ana desenin altında ve üstünde yatay yönde, ana deseni tamamlayacak şekilde iki bordür bulunmaktadır. Ana desenin üst kısmına geometrik bezeme ile oluşturulan farklı boyuttaki düz çizgiler üzerine, serpme kesik çizgiler halinde uygulanan cimcik motifi ile dokuma dar ende sağ ve sol kenarında üçgen motifi oluşturularak, iç kısmına baklava motifi dikey yönde sıralamalı, bağlantılı uygulanmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Neşe Aşçı

Doğum Yeri ve Yılı: 1973

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 48

Resim 4.77. Sehpa Örtüsü Detay

İnceleme Tarihi: 09.03.2019

Bulunduğu Yer: Amasya Halk Eğitim Merkezi

Üretim Tarihi: 2018 yıl

Boyutları (cm): Boy 93. 5 cm, En 47. 5 cm, Saçak Boyu 10 cm

İplik Özelliği: Çözümlü polyester ipliği, Atkı pamuk ipliği, Motif pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 15/1 cm

Çözümlü: 15/1 cm

Renkleri:

Çözümlü: Krem

Atkı: Krem

Motif: Kırmızı, Yeşil, Turuncu, Mavi, Lila, Pembe, Sarı, Mor

Motiflerin Yöresel Adları: Eminem, Çatal Menük, Tahtalı, Sinekli

Kompozisyon: Dar ende dokunarak bütün yüzeyi kaplayacak şekilde desenleme ve kompozisyon uygulanmıştır. Ana desenlemeler dokumanın başlama ve bitiş kısmında, yoğun olarak kullanılmıştır. Yöresel olarak tahtalı motifi diye adlandırılan geometrik bezeme, iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı yatay yönde, üç sıra tekrar ile farklı aralıklarla bezenmiştir. Boşluk aralarına ana ve ara motiflerin bezenmesiyle oluşturulmuştur. Eminem motifi adı verilen ana desen merkez alınarak dar ende sıralamalı, bağlantısız şekilde, iki baklava dilimli motifinin bir araya gelerek oluşturduğu ana motifin içerisine ve paralel kenarlarına farklı renkte küçük baklava dilimli motif ile bütünlük sağlanmıştır. Ana desenin altında ve üstünde yatay yönde, ana deseni tamamlayacak şekilde iki bordür bulunmaktadır. Yatay yönde oluşturulan bordürün iç kısmı çatal menük (çift mekik), baklava dilimi motifi içerisine zikzak formda, paralel ve verev sıralamalı geometrik bezeme ile bordür tamamlanmıştır. Ana desenin üst kısmına geometrik bezeme ile üst üste üç kesik çizgi halinde uygulanan (sinekli) motif ile iç kısmına baklava motifi oluşturularak, iki ana motif arası dikey yönde birleştirilmiştir.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Neşe Aşçı

Doğum Yeri ve Yılı: 1973

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 49

Resim 4.78. Sehpa Örtüsü Genel

Resim 4.79. Sehpa Örtüsü Detay

İnceleme Tarihi: 09.03.2019

Bulunduğu Yer: Amasya Halk Eğitim Merkezi

Üretim Tarihi: 2018 yıl

Boyutları (cm): Boy 82 cm, En 46 cm, Saçak Boyu 7 cm

İplik Özelliği: Çözümlü polyester ipliği, Atkı ipek ipliği, Motif pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 21/1 cm

Çözümlü: 14/1 cm

Renkleri:

Çözümlü: Krem

Atkı: Krem

Motif: Kahverengi, Yeşil, Turuncu, Sarı,

Motiflerin Yöresel Adları: Sülüman Motifi, İçli Menük, Gül, Sinekli,

Kompozisyon: Dar ende dokunarak bütün yüzeyi kaplayacak şekilde desenleme ve kompozisyon uygulanmıştır. Ana desenlemeler dokumanın başlama ve bitiş kısmında, yoğun olarak kullanılmıştır. Yöresel olarak tahtalı motifi diye adlandırılan geometrik bezeme, iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı yatay yönde, iki sıra tekrar ile farklı aralıklarla bezenmiştir. Boşluk aralarına ana ve ara motiflerin bezenmesiyle oluşturulmuştur. Sülüman motifi adı verilen ana desen merkez alınarak dar ende farklı renk tekrarları ile sıralamalı, bağlantılı şekilde baklava dilimli motifinin dört bir köşesinde paralel kenarlı motifler yer almaktadır. Ana desenin altında ve üstünde yatay yönde, ana deseni tamamlayacak şekilde iki bordür bulunmaktadır. Yatay yönde desenleme yapılan bordürün iç kısmı sıralamalı, bağlantılı, paralel, verev biçimindeki geometrik bezeme, içli menük olarak bilinen motif yatay yönde yerleştirilmiştir. Ana motifi oluşturan bordürlü ara motiflerle desen tamamlanır. Üç kesik çizgi şeklindeki bezeme, (sinekli motifi) farklı renklerle serpmeye yapılmıştır. Dokumanın ana motifi, bordürlü ara motifi ve serpmelerle kompozisyon tamamlanmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Neşe Aşçı

Doğum Yeri ve Yılı: 1973

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

BİLGİ FORMU 50

Resim 4.80. Perde Genel

Resim 4.81. Perde Detay

İnceleme Tarihi: 09.03. 2019

Bulunduğu Yer: Amasya Halk Eğitim Merkezi

Üretim Tarihi: 2015 yıl

Boyutları (cm):

Alt Parça: Boy 2.05 cm, En 40 cm

Üst Parça: Boy 60 cm, En 40 cm

İplik Özelliği: Çözü polyester ipliği, Atkı pamuk ipliği, Motif pamuk ipliği

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zemin: Bez ayağı dokuma

Motif: Bez ayağı dokuma

İplik Sıklığı:

Atkı: 14/1 cm

Çözgü: 13/1 cm

Renkleri:

Çözgü: Krem

Atkı: Krem

Motif: Kırmızı, Lacivert, Mavi, Sarı, Hardal Sarı, Lila, Yeşil, Pembe

Motiflerin Yöresel Adları: Tekke Peşkürü, Çatal Menük, Tahtalı

Kompozisyon: Üst Parça Ana desenlemeler dokumanın başlama kısmında, yoğun olarak kullanılmıştır. Yöresel olarak tahtalı motifi diye adlandırılan geometrik bezeme, iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı yatay yönde, üç sıra aralıklarla bezenmiştir. Boşluk aralarına ana ve ara motiflerin bezenmesiyle oluşturulmuştur. Ana Motifin yöresel adı tekke peşkürü olarak bilinmektedir. Ana desen merkez alınarak dar ende farklı renk tekrarları ile sıralamalı, bağlantılı geometrik bezeme ile altıgen şeklinde oluşturulmuş baklava dilimi motifi iç içe iki tekrar ve içine dört küçük serpme ile ana motif oluşturulmuştur. Ana desenin altında ve üstünde yatay yönde, ana deseni tamamlayacak şekilde iki bordür bulunmaktadır. Yatay yönde oluşturulan bordürün iç kısmı çatal menük (çift mekik), baklava dilimi motifi içerisine zikzak formda, paralel ve verev sıralamalı geometrik bezeme ile bordür tamamlanmıştır.

Alt Parça: Ana desenlemeler dokumanın başlama noktasından, bitiş noktasına kadar, dar ende dikey yönde tek taraflı olarak uygulanmıştır. Tahtalı motifi diye adlandırılan geometrik bezeme, iki renk tekrarının kare formunda oluşturduğu sıralamalı bağlantılı dikey yönde, tek sıra bezenmiştir. Boşluk aralarına sıralamalı, bağlantılı geometrik bezeme ile altıgen şeklinde baklava dilimi motifi iç içe iki tekrar ve içine dört küçük serpme ile ana motif oluşturulmuştur.

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı: Neşe Aşçı

Doğum Yeri ve Yılı: 1973

Öğrenim Durumu: Lise

Mesleği: Usta Öğretici

Açık Adresi: Amasya

4.4. Özgün Tasarımlar

1. Tasarım

Esin Kaynağı:

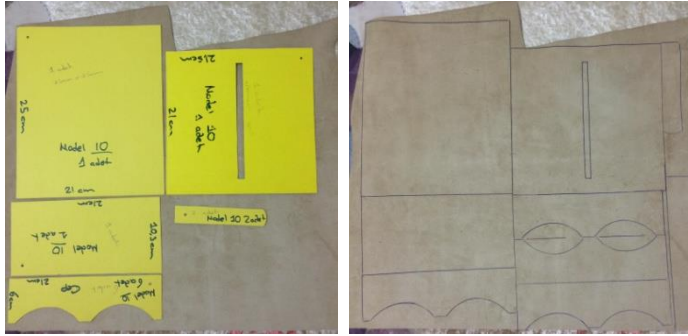

Şekil 4.17. Memed dede motifi genel

Memed dede motifi tasarım ürünün esin kaynağını oluşturmuştur.

Bayan cüzdanı olarak tasarlanan ürünün iç ve dış yüzeyine vaceta deri üzerine nakış tekniklerinde kanaviçe tekniği uygulanmıştır. Deri üzerine uygulanmış olan işlem basamakları tamamı şahsıma aittir.

1. Aşama; istenilen ölçülerde kalıp hazırlanır, kalıplar 1.2mm, 1.4mm, 1.6mm, 1.8mm istenilen kalınlıklarda vaceta derinin ters yüzeyine çizilerek kesilir.

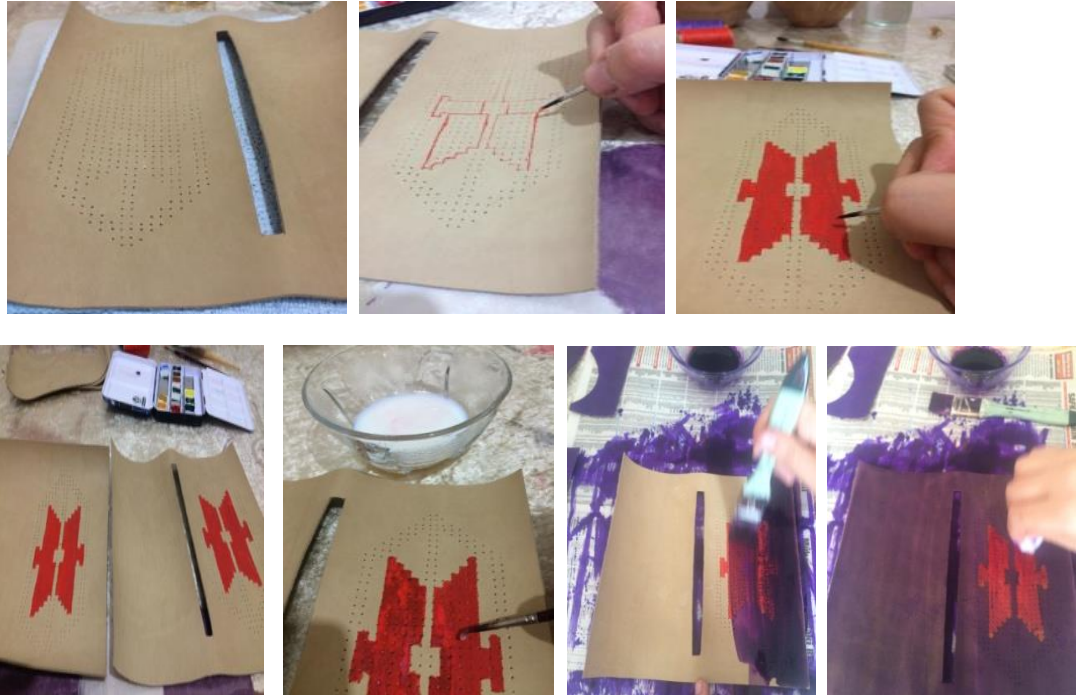
Şekil 4.18. Kalıp hazırlama genel

2. Aşama; istenilen motif kareli kağıda desenlenerek desenin iki yüzeyi yapışkanlı şeffaf bantla koruma altına alınır. Hazırlanmış motif tasarlanmış ürünün istenilen yerine yerleştirilir, şeffaf bantla vaceta deri üzerine tutturulur, biz yardımı ile motifin köşe kısımlarından delinir.

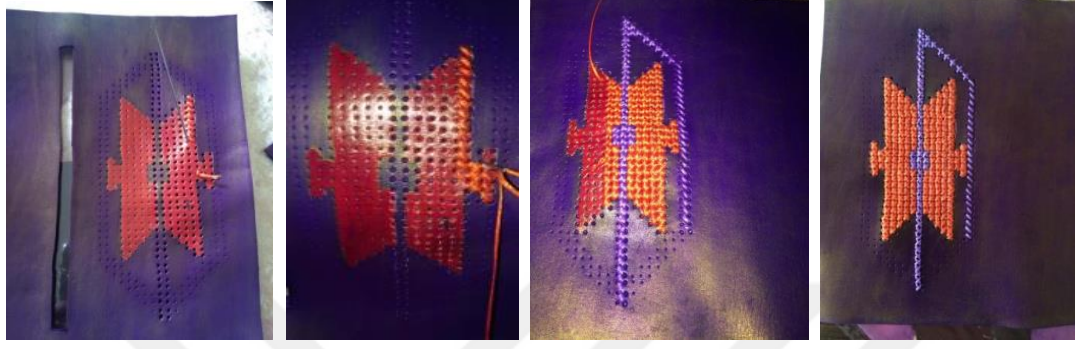
Şekil 4.19. Desen hazırlama genel

3. Aşama; deri üzerine biz yardımı ile aktarılan motif, işlenecek olan ip rengi ile aynı renkte akışkan boya ile boyanmaktadır. İşleme yapmak için boyanan kısmın üzerine boya koruyucu, sabitleyici süt lef lef kullanılır. İşleme dışında kalan kısmı tasarımcının isteğine göre deri boyası veya desenli craftlarla bezenmekte veya boyanmaktadır.

Şekil 4.20. Desen renklendirme genel

4. Aşama; İşleme uygulanacak motif, 0,8 mm' lik veya 1 mm' lik mumlu ip ile sağ tarafından kanaviçe tekniği işlenmeye başlanmaktadır. İğne batışları yukardan aşağıya doğru 1. sırada, gözeneğin solundan sağ yönüne doğru işlenmektedir. 2. Sırada aşağıdan yukarıya işlem X şeklini alabilmesi için sol gözenekten sağ gözeneğe batışlarla işleme tekrarlanmaktadır.

Şekil 4.21. Desen işleme detay

5.Aşama; Nakışı tamamlan motif, boya veya el aletleri (craft) ile istenilen yöntemle yüzey işleme tamamlandıktan sonra süt lef lef ile işleme ipliklerine değmeyecek şekilde koruyucu ve parlaklık verici tabaka oluşturulmaktadır. Tasarlanan cüzdanın önce cep kısımları 4 mmlik, 4'lü çatalla, delinerek oyulgama dikişi ile birleştirilmekte, sonra oluşturulan cüzdanın fermuarı çatalla delinerek deri üzerine dikilmekte, hazırlanan cepler ve fermuarlı iç cep cüzdanın dış yüzeyini oluşturan parçanın ters yüzeyine kuvvetli bir yapıştırıcı ile 1cm genişliğinde yapıştırıcı sürülerek kenarlarından yapıştırılmaktadır.

Şekil 4.22. Ürün iç parçaları detay

6. Aşama; Yapıştırma ile birleştirilen cüzdan, dış kısmı 4 mm pergelle işaret çizgisi çekilen cüzdan mumlu iplik çift iğne kullanılarak, elde makine dikişi yapılarak cüzdan tamamlanmaktadır.

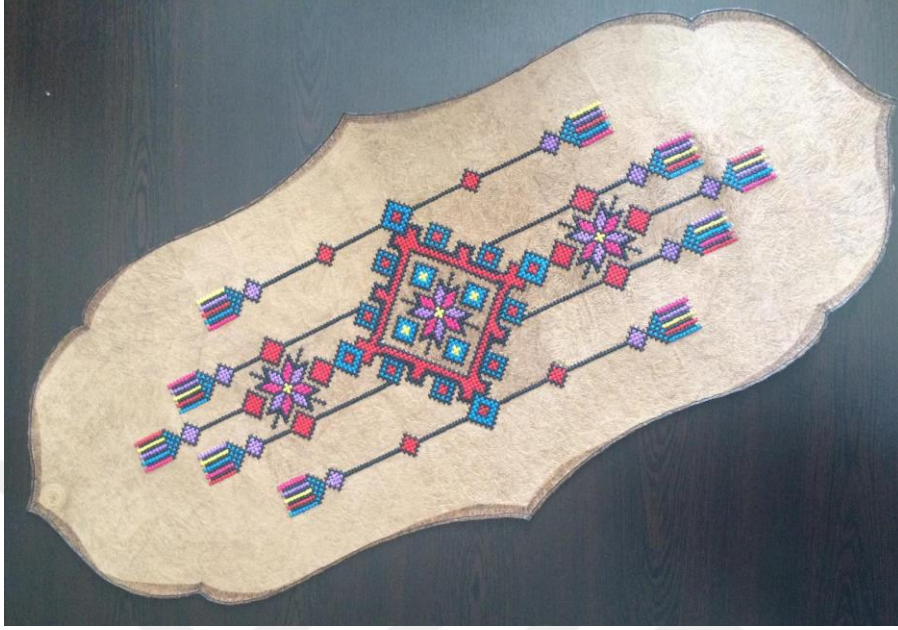
Şekil 4.23. Ürün dış parçaları detay

7. Aşama; Tasarlanmış cüzdanın tamamlanmış fotoğrafları

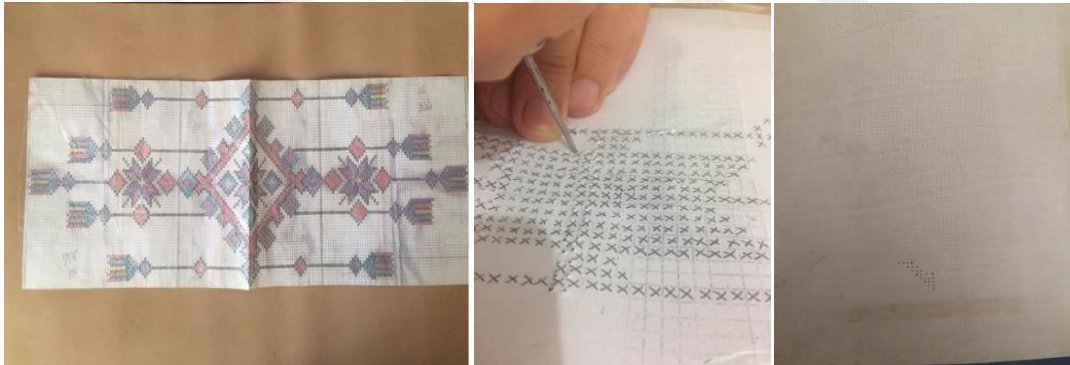

Şekil 4.24. Bitmiş ürün detay

2. Tasarım

Şekil 4.25. Vaceta deri tasarım örtü

Şekil 4.26. Desen hazırlama genel

Şekil 4.27. Desen hazırlama detay

3. Tasarım

Şekil 4.28. Mine kolye tasarımı

Esin Kaynağı

Şekil 4.29. Memed dede genel

4. Tasarım

Şekil 4.30. Mine kolye tasarım

Esin Kaynağı

Resim 4.82. Göynek genel

Resim 4.83. Göynek detay

5. Tasarım

Şekil 4.31. Mine kolye tasarımı

Esin Kaynağı

Resim 4.84. Göynek genel

Resim 4.85. Göynek detay

6. Tasarım

Şekil 4.32. Stor perde tasarım

Esin Kaynağı

Resim 4.86. Sehpa örtüsü

7. Tasarım

Şekil 4.33. Lambader tasarım

Esin Kaynağı

Resim 4.87. Schpa örtüsü

8. Tasarım

Şekil 4.34. Bornoz tasarımı

Esin Kaynağı

Resim 4.88. Örtü

Resim 4.89. Örtü detay

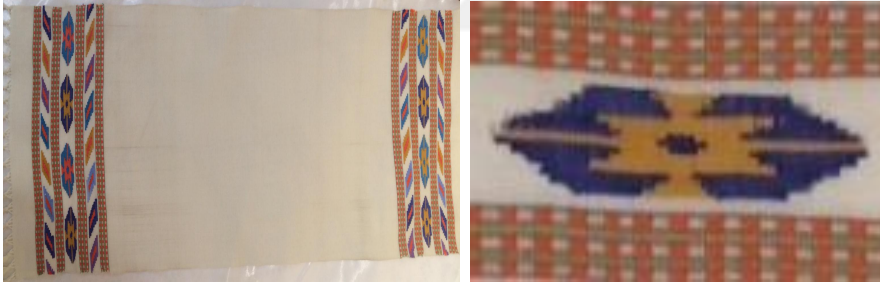

9. Tasarım

Şekil 4.35. Yelek tasarımı

Esin Kaynağı

Resim 4.90. Şehpa örtüsü detay

10. Tasarım

Şekil 4.36. Kirlent tasarım

Esin Kaynağı

Resim 4.91. Göynek genel

Resim 4.92. Göynek detay

11. Tasarım

Şekil 4.37. Kirlent tasarım

Esin Kaynağı

Resim 4.93. Göynek genel

Resim 4.94. Göynek detay

12. Tasarım

Şekil 4.38. Yemek takımı tasarımı

Esin Kaynağı

Resim 4.95. Göynek genel

Resim 4.96. Göynek detay

13. Tasarım

Şekil 4.39. Yemek takımı tasarımı

Esin Kaynağı

Resim 4.97. Göynek genel

Resim 4.98. Göynek detay

14. Tasarım

Şekil 4.40. Çanta tasarım

Esin Kaynağı

Resim 4.99. Göynek detay

15. Tasarım

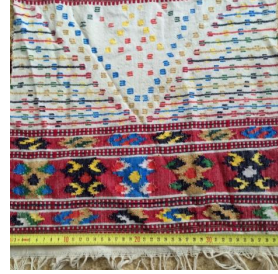

Şekil 4.41. Çanta tasarımı

Esin Kaynağı

Resim 4.100. Örtü

Resim 4.101. Örtüsü detay

16. Tasarım

Şekil 4.42. Kirlent tasarım

Esin Kaynağı

Resim 4.102. Sepa örtüsü

5. SONUÇ

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın bulguları doğrultusunda elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlara bağlı olarak Amasya merkezde ve Yassıçal köyünde bulunan mekikli dokumaların belgelenmesi, korunması, desen ve motif özelliğinin aslına uygun olarak özgün ve güncel tasarımlar üzerinde uygulanarak, bölge halkına katkı sağlaması, yeni nesillere aktarılmasının yararlı olacağı düşünülen önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç

Yapılan alan araştırması sonucu da Amasya merkez ve Yassıçal köyünde yer alan 50 adet bez dokumanın; renk, motif, kompozisyon özellikler, tarihi, dokuma türleri, dokuma teknikleri, ölçüleri, dokuma yapımında kullanılan araç ve gereçler, tezgah çeşitleri incelenmiştir. Ayrıca dokumacılıkla uğraşan 15 bireye karşılıklı görüşme yöntemi ile anket uygulanmıştır. Uygulanan anket ve bilgi formlarından elde edilen verilerle sonuca ulaşılmıştır.

Amasya ili ve Yassıçal köyünde incelenen bez dokumaların tamamı yöre kültürü ile dokunmuştur. Yörede ve Amasya merkezde dokumacılıkla uğraşan bireylerin çoğunluğu orta yaşta, evli ve ilkököl, lise mezunudur. Dokumacılığı aile ve kurstan öğrenen bireyler dokumacılık dışında, tığ örücülüğü, şiş örücülüğü, işleme sanatlarını da bilmektedirler.

Tarım ve hayvancılığın yoğun şekilde yapıldığı, yassıçal köyünde, mekikli, kirkitli ve kolan dokuma yapıldığı tespit edilmiş, dokumalar da malzeme olarak yün, pamuk ve orlon kullanılmıştır. Amasya il merkezde yapılan dokumalarda pamuk, ipek, keten kullanılmıştır. Dokumaların net tarihi bilinmemekle birlikte 1900-2019 yılları arasındadır. Tarihsel bilgiler dokumalara sahip bireylerden alınmıştır. Mekikli dokuma tezgahına culhalık-culfalık, kirkitli dokumanın yapısında kullanılan tezgah, kolan dokuma yapımında kullanılan üç ayak tezgahlara davan denildiği tespit edilmiştir.

Amasya merkez ve Yassıçal köyü dokumaları renk dağılımı incelendiğinde, en çok kullanılan renklerin krem, kırmızı, bordo, lacivert, sarı, yeşil, mavi, turuncu en az kullanılan renkler haki yeşil, açık mor, sıklamen ve gümüş sim olduğu tespit edilmiştir.

Amasya merkez ve Yassıçal köyünde üretilmiş dokumaların kullanım alanları incelendiğinde, bez dokumaların daha çok sehpa örtüsü, don, çarşaf ve göynek olarak kullanıldığı, dokuma tekniği olarak da bezayağı tekniği tamamında kullanılmıştır. Tespit edilen dokumalarda, tescillenerek kayıt altına alınmış motifler, sülüman, Eminem, tekke peşkürü, memed dede, çatal menük, içli menük, haşhaş başı, deveci kesmesi, cimcik, sinekli, tahtalı, bükmeli, çizgili ve kayıt altına alınmamış 2 yöresel motif yoğun olarak kullanılmıştır. Tespit edilen bez dokumaların çoğu dokuma sırasında desenlemiş, dokuma sonrası desenlemede, kanaviçe tekniği işlenerek desenlendiği tespit edilmiştir.

Yassıçal köyü mekikli bez dokumalarının kompozisyon özellikleri incelendiğinde yöre halkı tarafından “Tahtalı” adı verilen motifin yatay yönde tekrarlı bordür olarak kullanıldığı, ana ve ara motiflerin bordür araların bezendiği görülmüştür. Bezemeler çarşafalarda dar ende yatay yönde, görülen kısımları desenlenmiş, devamında çizgili, serpme motiflerle tamamlanmıştır. Donlarda iki parçadan oluşan bez dokumaların alt parçası, kırmızı ve bordo renkleri ile tahtalı ve bükmeli motifi yatay yönde, dar ende tekrarlar bezenmiştir. Örtülerde karşılıklı iki dar ende ana ve ara motifler tahtalı motifi ile bezenmiş kalan boşluklar sermelerle tamamlanmıştır. Göyemekler de ise bezeme dokuma sonrası, arka etek ortası uç kısmına kanaviçe tekniği ile bitkisel ve geometrik bezeme dar ende uygulanmıştır.

Yassıçal köyü mekikli bez dokumalarında kullanılan yöresel adlandırma, kullanılan tezgah çeşiti olan culfalık-culhalıkla aynı olarak adlandırılmış “culhalık-culfalık’ ta culfa-culha dokuduma” gibi tabirlerle karşılaşılmıştır. Köyün yerlisi olan kişilerin tamamında culfalık-culhalık kelimesi kullanıldığında tezgah olduğu anlaşılmaktadır. Yörede dokunmuş olan bez dokumalar, bez ayağı tekniğinde, motifler aslına uygun pamuklu ipliklerle dar ende dokunmuştur. Culhalık-culfalık tezgahlarda bezayağı tekniği ile yün iplikten dokunmuş, döşek şalının olduğu söylenmiş, örneklerine ulaşılamamıştır.

Amasya ili halk eğitim merkezi araştırmaları sırasında, yöre motiflerinin aslına uygun pamuklu, ipek, keten dokumalarla üretildiği görölmüştür. Dokumlarda kullanılan tezgah türü, uygulama teknikleri, yapım aşamaları, motifleri ve dokuma ustası aynı olmasına rağmen, üretilen dokumalar, anlam kargaşası yaratan bir diğer isimlendirme “çuha dokuma“ olarak bilinmektedir. Terim anlamı yünlü kaba kumaş olarak bilinmekte olan dokumalar, çuha, aba, keçe, sof, şal olarak sınıflandırılmıştır. Büyük Türk Lügati sözlüğünde Farsça “Çuka” kelimesinden alındığı, eski metinlerde “çuka” diye yazıldığı ve yabancı çuhaların makbul olanlarının İngiliz ve Fransız çuhaları olduğunu, sayın “Reşat koçu” nun kitabında görüyoruz (Koçu, 1967, s.88). Çuha dokuma ile ilgili geniş detaylı bilgilere ilgili kaynakta yer verilmiştir (İnternet 2).

Yassıçal köyü araştırmaları sırasında yöre tespit edilen yünlü dokuma örnekleri, kilim, heybe döşek şalı, dokuma tekniği bezayağı ve kolan dokumadır. Çuha Dokuma ile ilgili bilinen bilgi sadece ismidir. “Çuhadan kadınlara kışlık ferace yapıldığı, asıl erkek dış giysisi için kullanıldığı, çuhadan cepken, camedan, fermene, yelek, çakışır, potur, kaput, avniye yapıldığına, çuha eskilerinden de terlik yapıldığına” yazılı kaynaklarda rastlıyoruz (Koçu, 1967, s.88). Yöre araştırmalarında çuha dokuma ile ilgili herhangi bir bulgu ve örneğe rastlanmamıştır.

Yöre araştırmaları sırasında bezayağı ve kolan dokuma dışında bilinen farklı bir dokuma tekniğine rastlanmamıştır. Çuha dokuma bez ayağı örgüde, merinos yününde yapılmış ipliklerinden dokunup, keçeleştirilme yapılarak eninde ve boyunda çekmeler sağlanmış, yüzeyi havlı yumuşak bir kumaştır, tanımına ulaşıyoruz (başer, 1983, s.136). Yörede yaşayan dokuyuculardan öğrenilen bilgiler derlendiğinde, çuha tanımını içeren bir bilgiye ulaşılamamıştır. Üç farklı kaynakta, kronolojik taranarak ulaşılan bilgilere göre çuha dokuma tekniğine, çuha örneklerine ve çuha tanımını içeren bilgi bilinmediğine ulaşılmıştır. Ulaşılabilen bilgi “çuha dokuma” ismi ile sınırlıdır.

Derlenen bilgiler çuha dokumanın tanımı ve kullanım alanlarını ile ilgili netlik oluşturur durumdadır. Yassıçal köyü mekikli dokumalarında çuha dokuma ile ilgili

herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır. Yörede rastlanan tek ortak nokta, yörede yünlü dokumanın culhalık-culfalık ve davan (kolan dokuma) denilen yer tezgahların da yapılmış olmasıdır. Bu ürünler de yer yaygısı, çuval, döşek şalı ve heybeden oluşmaktadır.

Yörede tescil edilmiş, pamuklu dokumadaki motifler, aslına uygun olarak tescil edilmiştir. Eski ve yeni dönem ürünlerde orjinalliğe bağlı kalarak özgün ürünler yapılmaktadır. Yörede tescillenmiş motiflerin tamamı culhalık-culfalık tezgahlarında dokunmuş CULHA DOKUMALAR olan pamuklu bezayağı dokumalardan ibarettir.

Culha Dokumacılığı ile ilgili bilgilere Feriha Akpınarlı' nın “Şanlıurfa cülha dokumacılığı“ kitabında yer verilmiştir. Yörede culhalık adı verilen ilkel tezgahlarda pamuklu, yünlü ve ipek ipliklerin atkıda ve çözgüde birlikte kullanılması ile meydana getirilen bezayağı tekniğinde dokunan dokumalara “culha“ dokuma işi ile uğraşan dokuyuculara da “culhacı“ denilmektedir.

Konu ile ilgili yazılı kaynaklarda culha dokumacılığının Osmanlı İmparatorluğu zamanında İstanbul, Bursa, Edirne ve Selanik'te bulunan atölyelerde dokunduğu belirtilmektedir. Türkiye'ye dışarıdan gelen culhaların en çok beğenilenleri İran, Mısır ve Türkistan Culhaları olmuştur (Akpınarlı, 1996, s.20).

Yassıçal köyü 1980'li yıllara kadar dokumaları ve dokuyucuları ile yörenin en büyük kültürel zenginliği iken, zamanla gelişen teknoloji ile endüstriyel ürünlerin seri ve ucuz üretilmesi dokuma sanatının yok olma noktasına gelmesine sebep olmuştur.

1980' li yıllarda halk eğitim merkezi işbirliği ile yörede halı dokuma kursu açılmıştır. Yöre halkının dokuma yapabilmesi için halı dokuma tezgahları temin edilmiş, uygulamalı eğitimler sağlanmış fakat dokuma, eğitim süresiyle sınırlı kalmıştır.

2000'li yıllarda halk eğitim merkezi iş birliği ile yörede bir çalışma daha başlatılmış, yörede bulunan culhalık-culfalık aslına bağlı kalınarak yeni culhalıklar-culfalıklar yaptırılmış, yöre halkından son dokuyucu olarak sayın Yüksel Kanar hanımefendi usta öğretici olarak görevlendirilmiştir. Sekiz aylık uygulamalı eğitim sürecinde

istekli olan kadınlardan oluşan bir grup eğitim sürecini tamamlamıştır. Böylece mekikli dokumaların yeniden canlanması sağlanmıştır. Eğitim süreci sonunda desen ve motif özelliğinde değişim yaşanmazken, culhalık-culfalık isminde değişim yaşanmış tezgah olarak anılmaya başlanmıştır. Bu ikileme açılan halı kursunun etkisinin büyük olduğu düşünülmektedir. Öğrenilen her yeni bilgi eski bilgiyle örtüştürülmüştür. Şu anda yörede yapılan araştırmalar sonucu dokuma yapılmamaktadır.

Amasya halk eğitim merkezinde yetiştirilmiş olan usta öğreticiler yassıçal mekikli dokumalarını, desen ve motif özelliğine bağlı kalarak dokuma yapmaktadır.

Amasya halk eğitim merkezi ve İl Kültür Müdürlüğü'nün bir çalışması ile yapılan dokumaların korunması ve aslına bağlı kalınması amacı ile bir rapor hazırlanmış son bilirkişinin verdiği bilgiler ışığında yöre motifleri tescillenmiş, derlenen verilerle T.C.Milli Eğitim Bakanlığı, Yaygın Eğitim Programları, Hayat Boyu Öğrenme modüler sisteme uygun olarak modül hazırlanmış ve onaylanmıştır. Amasya halk eğitim merkezinde Yassıçal Çuha Dokumaları olarak eğitim vermeye başlanmıştır. (Kanar, Aşçı, 2019).

Ulaşılan bilgilerin tamamı toparlandığında dokuma türünün adında sehven yanlışlık yapıldığı, yazılı kaynaklarda yanlış beyan ve tanımlara yer verildiği, görsel basın, yayın organlarında “Yassıçal Çuha Dokumaları” olarak anıldığı tespit edilmiştir.

“Yassıçal Çuha dokuması” Adı altında karşılaşılan kaynaklar:

İlgi: İlimiz Halk Eğitim Merkez Müdürlüğü'nün 28.03.2013 tarihi ve 387 sayılı yazısı.

İlgili yazıda Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü modüler programına kayıt edilmek üzere “Yassıçal Çuha Dokuma”sının araştırılması talep edilmektedir. Söz konusu talep gereği ilimiz merkez ilçeye bağlı Yassıçal Beldesi'ne Valilik Makamının 02.04.2013 tarih ve 849 sayılı olurları ile gidilmiş el sanatının uygulayıcısı olarak tek kalan 65 yaşındaki okur-yazarlığı olmayan, evli ve altı çocuk sahibi Yüksel KANAR ile görüşülmüş, aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir (EK-3).

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü -2013

*El sanatları teknolojisi Amasya Yassıçal Çuha Dokuması Modüler programı
(Yeterliliğe Dayalı)*

- Şanlı, H. Sinem “Amasya İli Halk Eğitim Merkezi Çalışmalarından Bir örnek: Yassıçal Çuha Dokumaları”. *İdil 4.15 (2015): s.123-124*
- Söyleyici, Vedat “Gelenekten Geleceğe El Sanatlarıyla Amasya” Amasya Belediyesi Kültür Yayınları, (2017) s. 46

Araştırma kapsamında incelenen, geleneksel kültürün bir parçasını oluşturan Yassıçal Köyü mekikli el dokumalarının tespit edilerek yok olmasının önlenmesi, bilinmeyen özelliklerinin tanıtılması ve gelecek kuşaklara aktarılmasının gerekliliği sağlanması ve yanlış isimlendirilmenin de düzeltilmesi sonucuna varılmıştır.

Elde edilen bulgulardan faydalanılarak Yassıçal Köyü mekikli dokumalarında kullanılan motif ve bezemelerden esinlenerek 16 farklı tasarım hazırlanmış olup günümüz ihtiyaçlarına yönelik farklı alanlara uygulanabileceği ortaya konulmuştur.

5.2. Öneriler

Yassıçal Köyü mekikli dokumalarında yer alan motifler dokuyucunun ruh halini yansıtan tamamen geleneksel motiflerden meydana gelmiştir. Geçmişten günümüze gelinceye kadar motif ve renklerde bazı değişiklikler olsa da mekikli dokumalar geleneksel ve kültürel açıdan devamlılığını sürdürmeyi başarmıştır. Fakat teknolojik gelişmelerin hızlı ilerleme kaydettiği günümüzde dokuma ve dokuma sanatları olumsuz etkilenmektedir. Bu durumu Yassıçal Köyü mekikli dokumalarında da görmek mümkündür.

Geçmişe göre halkın geçim kaynağı olan mekikli dokumalar için gerekli kaynaklar geliştirilerek yöresel potansiyel harekete geçirilerek tekrar canlandırılmalıdır. Yörede bulunan bu dokumaların korunma ve saklanma koşulları çok iyi olmadığı için bölgedeki dokumalara koruma ve onarım yapılarak müzelerde sergilenme çalışmaları yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Aker, A.S. (1981). *Tasarım-Mesleki Resim*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Akgün, M. (2017). *Kargı Bezi Dokumaları ve Desen Özellikleri*. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı, Isparta.
- Akpınarlı, F. (1996). *Şanlıurfa Culha Dokumacılığı*. (Birinci Basım). Şurkav Yayınları.
- Aslanapa, O. (1984). *Türk Sanatı*. Remzi Kitabevi.
- Aytaç. Ç. (1982). *El Dokumacılığı*. İstanbul: Devlet Kitapları.
- Başer. G. (1983). *Kumaş Tasarımı ve Analizi*. İstanbul: Devlet Kitapları.
- Ergün, G. (2013). *Beycesultan Höyük Tunç Çağı Ağırşakları ve Dokuma Ağırlıkları*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Fazlıoğlu, İ. (2001). *Eski Çağda Dokuma*, Eski Çağ Bilimleri Enstitüsü Yayınları.
- Güler, M. Akpınarlı, F., Ortaç, H.S., Büyükyazıcı, M., Erkaplan, E., Kurt, G. (2010). *Hemşin Çamlı Hemşin El Örgüsü Çorapları*, Hazar Reklam Matbaacılık.
- Güler, M. Akpınarlı, F., Soysaldı, A., Ülger, N., Balkanal, Z., Kurt, G., Koçak, Ketencioğlu, E. (2013). *Mengen El Sanatları*. Bolu: Fırat ofset.
- Gürsu, N. (1988). *Türk Dokumacılık Sanatı Çağlar Boyu Desenler*. İstanbul: Redhause Yayınevi.
- Kaya. F., Ergenekon. C. (1989) *Mekikli El Dokumacılığı*. Ankara: Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Yayın No: 25
- Kayadadibi, P. (2013). *Dar Dokuma Kumaş Yapıları ve Üretimi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Koçkan, P. (2012). *Tasarım Araştırmaları Bağlamında Tasarımcı Düşünme ve Tasarım Süreci*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Koçu, E. R. (1967). *Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü*. (1. Baskı). Sümerbank Kültür Yayınları
- Korkutata, Z. (2014). *Bolu İli Seben İlçesi Geleneksel El Dokumaları*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2013). *İlimiz Halk Eğitim Merkez Müdürlüğünün 28.03.2013 tarihi ve 387 sayılı yazısı*. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü Raporu, Ankara, 1.

- Ortaç, H. S. (2012). *Ankara İli Kirkitli El Dokumacılığı*. 1. Uluslar arası Ankara-Kazan ve Çevresi Halk Kültürü Sempozyumu, Ankara.
- Ögel, B. (1991). *Türk kültür Tarihine Giriş*. Ankara: 5. Kültür Bakanlığı Yayınları. Başbakanlık Basım Evi.
- Öztürk, G. (2010). *Taraklı ve Kaynarca Bez Dokumaları*. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Sarıgüzel, S. (2013). *Günümüz Bolu Göynük Yöresi Dokuma Kumaşlarının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Soysaldı, A. (2009). *Düz Dokuma Teknikleri ve Teknik Desen Çizimleri*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi
- Söyleyici, V. (2017). *Gelenekten Geleceğe El Sanatlarıyla Amasya*. Amasya: Amasya Belediyesi Kültür Yayınları.
- Şanlı, H. S. (2015). “Amasya İli Halk Eğitim Merkezi Çalışmalarından Bir Örnek: Yassıçal Çuha Dokumaları”. *İdil Dergisi*, 4-15.
- Tepecik, A. (2011, 27-28-29 Nisan). *1.Sanat Ve Tasarım Eğitimi*. Sempozyumu Dün Bugün Gelecek, Ankara
- Tezcan, H. (1993). *Atlaslar Atlası*. Pamuklu, Yün ve İpek Kumaş Koleksiyonu Yapı Kredi Koleksiyonları-3.
- Yağan. Ş.Y. (1978). *Türk El Dokumacılığı*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

İnternet Yayınları

İnternet 1:

http://www.yesilirmak.org.tr/documents/gezi_rotasi/kent_rehberi/amasya.pdf,
Son Erişim Tarihi: 15.03.2018.

İnternet 2: <https://tr.scribd.com/document/50196632/Osmanlilarda-Bir-Kucuk-Sanayi-Ornegi-Selanik-Cuha-Dokumaciligi-1500-1650-an-Ottoman-Smal-Scale-Industry-a-Case-Study-the-Woollen-Manufacture-in-Saloni>, Son Erişim Tarihi: 15.03.2018.

Kişisel İletişim

N. Aşçı (kişisel iletişim, 2018, 2019)

F. Bayram (kişisel iletişim, 2019)

H. Bünyat (kişisel iletişim, 2019)

B. Gazel (kişisel iletişim, 2019)

Y. Kanar (kişisel iletişim, 2018, 2019)

EKLER

GÖRÜŞME FORMU

Yaşınız?

Öğrenim durumunuz nedir?

Medeni durumunuz nedir?

Dokumanım Yöresel Adı Nedir?

Dokuma yapmaya kaç yaşında başladınız ve kaç yıldır dokuma yapıyorsunuz?

Hangi dokuma türünü biliyorsunuz?

Dokumayı kimden ve kaç yaşında öğrendiniz?

Dokumayı hangi amaçla yapıyorsunuz?

Yörede dokuma çeşitlerinden hangisi daha çok dokunuyor?

Kullandığınız tezgah tipi nedir? Tezgahın parçaları ve yardımcı araçlar nelerdir?

Dokumalarda kullanılan hammaddeler nelerdir? (atkı, çözgü, desen)

Dokumalarda kullanılan ipleri nasıl elde ediyordunuz?

Dokumalarda kullandığınız motif ve kompozisyonları nereden temin ediyorsunuz?

Yaptığınız dokumalarda hangi tür teknikleri kullanıyorsunuz?

Dokumada en çok hangi renkleri tercih ediyorsunuz?

Dokuduğunuz ürünleri nerelerde kullanıyorsunuz, hangi boyutlarda?

Dokumaları genelde hangi aylarda yapıyorsunuz?

Evlerinde hala dokuma yapan kadınlar var mı?

İlçedeki gençlerin dokuma sanatına ilgisi var mı?

Yörede bu dokumaların üretilmesinde karşılaşılan sorunlar ve üretiminin durmasındaki sebepler nelerdir, biliyor musunuz?

Dokuma hazırlık işlemleri

Dokuma, Bitim işlemleri nelerdir?

EK-2. Bilgi Formu

BİLGİ FORMU

Örnek No:

Fotoğraf No:

İnceleme Tarihi:

Bulunduğu Yer:

Boyutları (cm):

İplik Özelliği:

Dokuma-Örgü Tekniği:

Zeminde:

Motifte:

İplik Sıklığı:

Atkıda:

Çözüde:

Renkleri:

Zeminde:

Bordürde:

Motifte:

Motiflerin Yöresel Adları:

Kompozisyon:

Kaynak Kişi Künyesi:

Adı Soyadı:

Doğum Yeri ve Yılı:

Öğrenim Durumu:

Mesleği:

Açık Adresi:

EK-3. Rapor

RAPOR

İlgi: İlimiz Halk Eğitim Merkez Müdürlüğü'nün 28.03.2013 tarih ve 387 sayılı yazısı.

İlgi yazıda Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü modüler programına kayıt edilmek üzere "Yassıçal Çuha Dokuması"nın araştırılması talep edilmektedir. Söz konusu talep gereği İlimiz merkez ilçeye bağlı Yassıçal Beldesi'ne Valilik Makamının 02.04.2013 tarih ve 849 sayılı olurları ile gidilmiş el sanatının uygulayıcısı olarak tek kalan 65 yaşında okur yazarlığı olmayan, evli ve 6 çocuk sahibi Yüksel KANAR ile görüşülmüş, aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir.

Yassıçal Çuha Dokuma Hakkında genel bilgi: Geleneksel usulde yapılmış ahşap tezgahlarda 38-40 cm eninde uzunluğu ise çözügünün uzunluğuna bağlı olarak değişen dokuma türüdür. Dokuma yapılırken atkılardan çözügüler arasındaki açıklıktan kolayca geçmesini ağlayan, atkı ipliğinin üzerine sarıldığı iki ucu sivrice eskiden çoğunlukla boynuzdan üretilmiş sonradan ahşaptan yapılan alete "mekik" adı denilmektedir. Yan yana sıralanmış çözügü ipliklerinin, gruplar halinde çerçevelerle (gücü) ayakçağa bağlı olarak yukarıya kaldırılıp indirilmesi ile oluşan ve "ağızlık" denilen açıklıktan mekik aracılığı ile atkı ipliklerinin geçirilmesiyle dokunur. Dokumanın uzunluğu geleneksel ifadeyle 'Halebi' olarak adlandırılır. (Bu ölçü parmak ucuyla göğüs kafesi ortasını baz alır şeklinde gösterilmiştir.) Kaynak kişinin gösterdiği ölçü takribi 80 cm. civarındadır. Ana malzemesi çirilenmiş(hamurlanmış) ip olan dokumada motifler renkli ipliklerle yapılır. Hazır, fabrika ürünü kumaşların yaygınlaşmadığı 35-40 yıl öncesine kadar kadın ve erkeklerin giyim malzemesi (tumman, göynek vb.)bebek beşik örtüsü, çarşaf vb. olarak yoğunlukla kullanılmış bir dokuma türüdür. Kaynak kişi çocukluğu döneminde köyün içinden geçerken her evden dokuma tezgahlarının sesi geldiğini beyan etmiştir. Dokumanın giyildiği ya da örtüldüğü yerde görünmeyecek kısımları düz olarak dokunur. Görünür kısımları ise çeşitli adlar verilmiş desenlerle süslenir. Bebek beşik örtüsü, gelin tummanı gibi giysiler yöreye özgü çok renkli ve çeşitli motiflerle süslü iken çarşafların daha sade olduğu ya da kenarlardan sarkan kısımların desenlendiği görülür.

Dokuma ve ipin hazırlanmasında kullanılan araç ve gereçler:

- Ahşap Tezgah
- Gücü (4 lü bağlama iki ön iki arka bağlantılı şekilde bağlanan gücü yöreye özgüdür.)Tahtalı motifi bu gücü bağlama tekniğiyle oluşmaktadır.
- Kamış tarak(günümüzde demir tarak) kullanılmaktadır
- Mekik (Boynuzdan yapılmıştır, günümüzde ahşaptır.)
- Çıkık
- Tetçe
- Masura
- Çözügü tezgahı

Yassıçal Çuha Dokuma üç aşamada değerlendirilebilir.

Dokuma Öncesi Hazırlıklar; Genellikle hazır olarak temin edilen 'ham ip' olarak adlandırılan dokuma ipi alınarak "çirileme" ya da "hamurlama" denilen işleme tabi tutulur. İp öncelikle 'çile' haline getirilir ve bu halde çirilenir.

Çirişleme:

Çiriş'in Hazırlanması: Bir sahan un bakır bir kaba konulur, 5-6 tane yumurta kırılır. Un ve yumurta birbirlerine iyice yedirilir. Su eklenir ve bu şekilde iyice özelenir. Kıvamın akışkan olması gereklidir. Kap ateş üzerine konulur orta hararetle ateşte un sararınca kadar karıştırılarak pişirilir. Hamur içinde pütür olmamalıdır. Çiriş hazırlandıktan sonra el yakmayacak şekilde soğuması beklenir.

Hazırlanan çirişin içine çileler haline getirilmiş ipler batırılır. Elde çamaşır yıkar gibi ovularak çirişin bütün ipe nüfuz etmesi sağlanır. Bu işlemden sonra ip kurumaya bırakılır. Kuruyan çirişli ipler "tekçe" denilen alete geçirilir. 'Tetçe'den çıkık yardımıyla masuralara sarılır. Masuralara sarılmış ip dokunmak üzere hazırdır. Bu aşamadan sonra 'çözgü tezgahı"nda dokumanın çözgüsü hazırlanır.

Dokuma Safhası:

Geleneksel usulde çirişlenmiş ve çözgü dolabında hazırlanmış çözgü tezgaha aktarılır. (Günümüzde çözgü ipleri çirişlenmemektedir. Hazır fabrika ürünü ipler kullanılmaktadır.)38-40 cm'lik eninde bulunan bir dokuma için 640 tel çözgü hazırlanır. Bu da 8 çile anlamına gelir. Çözgü gücü ve taraktan geçirilir. Kullanım yerine göre uzunluğu değişebilen dokuma tamamlandıktan sonra kesilir. Dokuma örtü amaçlı kullanılacaksa saçakları 10-15 cm civarında kesilir ve saçaklar bağlanır.

Dokuma Sonrası: Dokuma sonrası 38-40 cm eninde olan bezler yan yana getirilerek yine dokuma ipliğiyle elde dikilir. Kullanım amacına göre (tumman, çarşaf,örtü vb.) uzunlukları değişen dokumanın son aşaması çirişten arındırma işlemidir. Bu işleme "çiriş çıkarma" denir. Dokuma soğuk suya batırılıp çıkardıktan sonra 'tokaç' yardımıyla dövülerek yapılır. Bu işlem hamurun tamamen akıtılması ve hamurdan dolayı bej renginde olan dokumanın beyaz renge dönmesiyle son bulur. Dokuma yıkandıkça rengi de açılır. Geleneksel dokumada yer alan bu işlem günümüz dokuma iplikleri çirişlenmediğinden uygulanmamaktadır. Günümüzde yalnızca gücü ipleri çirişlenmektedir.

Yassıçal Çuha Dokuması Motif ve Desenleri:

Memed dede, sülüman(Süleyman), Tekke Peşkuru, İçli Menük (içli mekik), Yan menük(yan mekik), çatal menük (çatal mekik), haşhaş başı, sinek, tahtalı, siyahlı (gelin tummanları daha süslü olsun diye bu motifle süslenirmiş), ersün ağzı, büyük alaca, güccük alaca (küçük alaca), tek bükmeli, çifte bükmeli, Eminem, gibi yöreye özgü motiflerle süslenmiştir. Dokumalarda kırmızı rengin hakim olduğu görülür. Bu da kırmızının yörede sevgi ve sevdanın rengi olarak sembolize edilmesinden kaynaklıdır. Yassıçal Çuha Dokuması adını dokunduğu beldeden almıştır. Motiflere verilen isimlerin verilme sebeplerine ilişkin bir bilgi bulunamamıştır.

SONUÇ:

Yapılan çalışma göstermiştir ki Yassıçal Çuha Dokuma geçmişi çok eskiye dayanan günümüzden 30-40 yıl öncesine kadar devam eden ancak teknolojinin ilerlemesi ucuz ve hazır giyime ulaşımın kolaylaşması gibi nedenlerle gittikçe azalmış, geleneği belde devam ettiren birkaç kişi kalmıştır. Mekikli dokumalar sınıfında yer alan Yassıçal Çuha Dokuma araç-gereç, renk, desen, motif yönünden gelişme göstererek geleneksel yapısıyla yöreye özgü nitelik kazanmıştır. Kültürümüzün önemli bölümlerinden biri olan el sanatlarımızdan Yassıçal Çuha Dokuması kaybolmaya yüz tutmuştur. Dokumanın geleneksel yapısı bozulmadan biran önce desteklenip yeni kuşaklara öğretilmesi gerekmektedir.

Arz ederim.09.04.2013

Asiye YANÇI
Folklor Araştırmacısı
Şube Müdürü

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : Karabük, Nurten
Uyruğu : T.C.
Doğum tarihi ve yeri : 15.01.1979
Medeni hali :Evlü
Telefon : 0507 606 66 80
e-mail : nurtenkarabuk@gmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Yüksek lisans	Gazi Üniversitesi/ Güzel Sanatlar Enstitüsü	Devam ediyor
Lisans	Gazi Üniversitesi/ Sanat Tasarım Fakültesi	2014-2015
Lise	Sincan Kız Meslek Lisesi	1995-1996

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
1997-2002	Sincan Halk Eğitim Merkezi	Usta Öğretici
2016-2019	Çankaya Halk Eğitim Merkezi	Öğretmen

Yabancı Dil

İngilizce

Yayımlar

-

Hobiler

Kültürel Geziler, Tiyatro, Sinema, El Sanatları geliştirme kursları

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..

